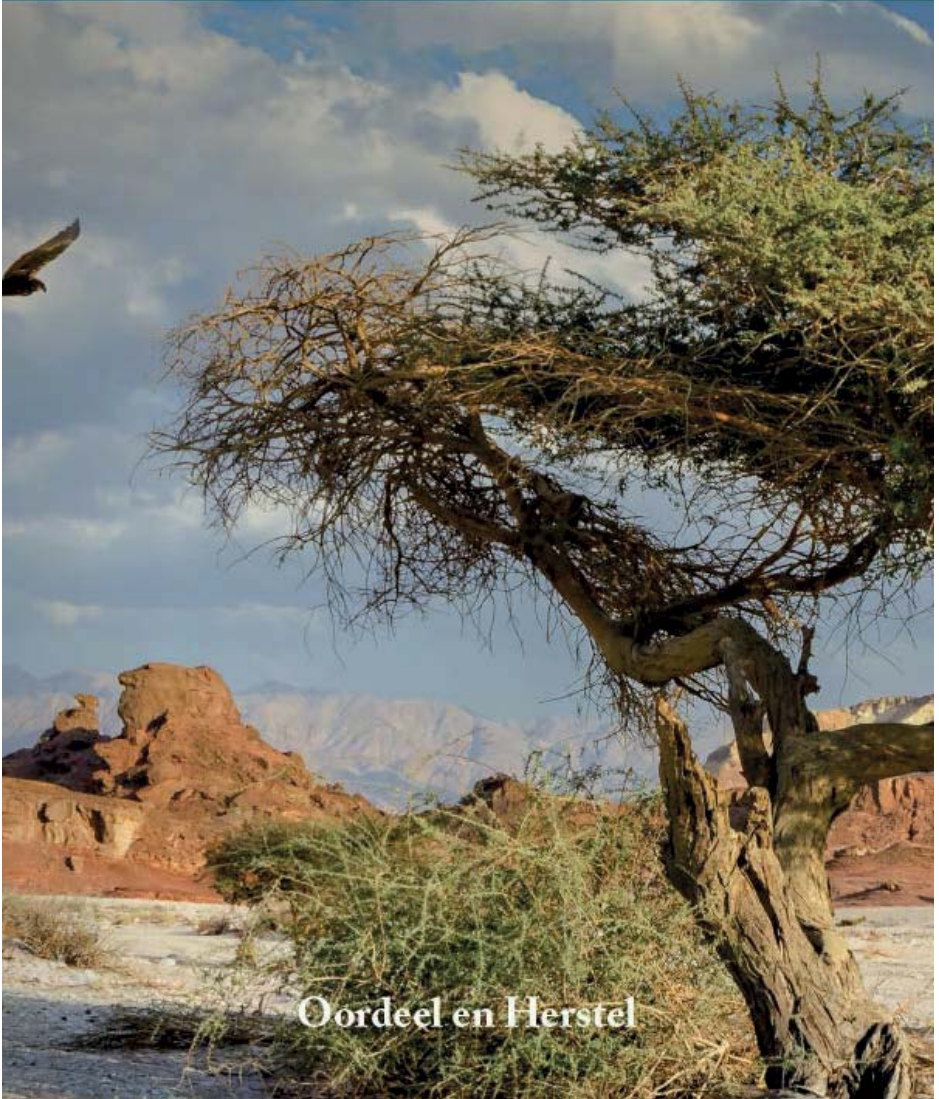

Amos

Toegelicht & toegepast 30

Ger de Koning

Oordeel en Herstel

Amos

Toegelicht & toegepast

AMOS

Toegelicht & toegepast

Oordeel en Herstel

Ger de Koning

Deze publicatie is verkrijgbaar in boekvorm in één band met Obadja en Jona bij Uitgeverij Daniël:

© 2022 Uitgeverij Daniël, Zwolle, NL, ISBN 978-90-79718-70-2 (hardcover)

Omslagontwerp: Theis-Jan Goudswaard

Foto: Timna Park bij Eilat, Israël

Lay-out: Jan Noordhoek

Niets uit deze uitgave mag – anders dan voor eigen gebruik – worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt worden d.m.v. druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze ook zonder de voorafgaande schriftelijke toestemming van ‘Uitgeverij Daniël’ of de auteur.

Het gebruik van de Herziene Statenvertaling is in dit commentaar toegestaan onder voorwaarde van de volgende duidelijke copyrightvermelding: De bijbeltekst in deze uitgave is ontleend aan de Bijbel in de Herziene Statenvertaling, © Stichting HSV 2010.

© Stichting HSV en Uitgeverij Jongbloed – Heerenveen. Alle rechten voorbehouden.

De bijbelteksten in deze uitgave uit Nieuwe Testament zijn ontleend aan de TELOS-vertaling. Voor gebruik van teksten uit de TELOS-vertaling is toestemming onder voorwaarde van de volgende duidelijke copyrightvermelding:

© Grace Publishing House – Rhenen. Alle rechten voorbehouden.

Inhoud

Tekstgebruik	10	
Afkorting bijbelboeken	10	
Vertalingen	10	
Verwijzingen	11	
Haakjes	11	
Vooraf	13	
Het boek Amos	14	
Amos 1	20	
vers 1	De woorden die Amos gezien heeft	20
vers 2	De HEERE brult	23
verzen 3-5	Oordeel over Damascus en Syrië	24
verzen 6-8	Oordeel over de Filistijnen	26
verzen 9-10	Oordeel over Tyrus	27
verzen 11-12	Oordeel over Edom	28
verzen 13-15	Oordeel over Ammon	30
Amos 2	33	
verzen 1-3	Oordeel over Moab	33
verzen 4-5	Oordeel over Juda	35
vers 6	Oordeel over Israël	37
vers 7	Harteloosheid en seksueel wangedrag	38
vers 8	De rechten van de naaste en God vertrappt	40
vers 9	Wat God voor hen heeft gedaan	41
vers 10	Gods goedheid in verlossing en leiding	42
vers 11	Profeten en nazireeërs	42
vers 12	Opstand	45
vers 13	Gods vergelding	46
verzen 14-16	Geen ontkomen mogelijk	47
Amos 3	48	
vers 1	Oproep om te horen	48
vers 2	Alleen u heb Ik gekend	49
vers 3	Het eens zijn	50

vers 4	Oorzaak en gevolg in het woud	51
vers 5	Oorzaak en gevolg in het veld	52
vers 6	Oorzaak en gevolg in de stad	53
vers 7	De HEERE openbaart Zijn geheimenis	55
vers 8	Er móet een reactie komen	56
vers 9	Doet het horen	57
vers 10	Waarom het oordeel komt	58
vers 11	De vijand doet zijn werk	58
vers 12	Slechts een overblijfsel wordt gered	59
vers 13	Een onderbreking	60
vers 14	Oordeel over de valse godsdienst	61
vers 15	Huizen worden verwoest	61
Amos 4		64
vers 1	Koeien!	64
vers 2	Het oordeel komt	66
vers 3	Het oordeel is onherroepelijk	67
vers 4	De spot van de profeet	67
vers 5	Zoals men het graag heeft	68
vers 6	Toch hebt u zich niet tot Mij bekeerd	70
vers 7	Onderscheid in oordeel	71
vers 8	Wie dorst heeft ...	72
vers 9	Oordeel over de vrucht van het land	73
vers 10	Pest en oorlog	73
vers 11	Een brandhout aan de vlammen ontrukkt	74
vers 12	God ontmoeten	75
vers 13	De majesteit van God	76
Amos 5		77
vers 1	Klaagzang	77
vers 2	Gevallen	78
vers 3	Slechts een rest blijft over	79
vers 4	Zoek Mij en leef	79
vers 5	Weer een waarschuwing	80
vers 6	Nog eens: Zoek en leef!	81
vers 7	Alsem	82
vers 8	Gods majesteit	83
vers 9	Niets is tegen Hem bestand	85

---

vers 10	Opkomen voor het recht	85
vers 11	Gods rechtvaardige vergelding	86
vers 12	Ik weet	87
vers 13	De verstandige zwijgt	88
vers 14	God is met Zijn volk	88
vers 15	De juiste gezindheid	89
vers 16	Rouwklacht	90
vers 17	De HEERE trekt door het midden	91
vers 18	De dag van de HEERE	91
verzen 19-20	Geen ontkoming	93
vers 21	God walgt van namaak	93
vers 22	God kijkt niet naar hun offers	94
vers 23	God luistert niet naar hun vreugde-uitingen	95
vers 24	Het gaat om recht en gerechtigheid	96
vers 25	Geen offers	97
vers 26	Afgoderij in de woestijn	98
vers 27	In ballingschap	99
Amos 6		100
vers 1	Valse gerustheid	100
vers 2	De les van de waarneming	101
vers 3	Het oordeel is nog ver weg	102
vers 4	Liggen, omhangen en zwelgen	103
vers 5	Vreugde-uitingen	103
vers 6	Wijn, olie en ondergang	104
vers 7	Het is uit met de pret	106
vers 8	De Heere HEERE zweert	106
vers 9	Niemand ontkomt	107
vers 10	De huizen ontruimd	107
vers 11	De huizen verwoest	108
vers 12	Onzinnige verwachtingen	108
vers 13	Holle vreugde	109
vers 14	De HEERE Zelf stuurt een vijand	109
Amos 7		110
vers 1	Maaien en nagras	111
vers 2	Voorbede	112
vers 3	Uitwerking van voorbede	113

vers 4	Vuur	113
vers 5	Voorbede	114
vers 6	Uitwerking van voorbede	114
vers 7	Gods werk is volmaakt	115
vers 8	Het paslood	115
vers 9	Het oordeel voltrokken	117
verzen 10-11	Het verzet van Amazia	117
vers 12	Uitgewezen	119
vers 13	Vermenging	120
vers 14	Amos, de gewone jongen	120
vers 15	Amos, het werktuig van de HEERE	121
vers 16	Een woord tot Amazia	122
vers 17	Verworpen door God	122
Amos 8		124
vers 1	Een korf met zomervruchten	124
vers 2	Rijp voor het oordeel	125
vers 3	Gezang verandert in rouwklacht	126
vers 4	Nog eens: Hoor!	127
vers 5	De grootspraak van de mens	127
vers 6	De zucht naar meer	128
vers 7	Weer een eed van de HEERE	129
vers 8	De normale, gepaste reactie	129
vers 9	Duisternis op klaarlichte dag	130
vers 10	Rouw in plaats van feest	130
vers 11	Een honger door de HEERE gezonden	131
vers 12	Zoeken en niet vinden	132
vers 13	De mooie en sterke jeugd bezwijkt	132
vers 14	Verkeerd gezocht	133
Amos 9		134
vers 1	Het vijfde visioen	134
vers 2	In het dodenrijk en in de hemel	135
vers 3	Op de bergtop en de zeebodem	135
vers 4	Gods oog ten kwade op hen gericht	136
verzen 5-6	God in Zijn almacht	137
vers 7	Gods volk is niet beter dan de heidenen	137
vers 8	Oordeel en een overblijfsel	139

---

vers 9	De zeef	140
vers 10	De zondaars van Gods volk	140
vers 11	Herbouw van de vervallen hut	141
vers 12	De rest van Edom en de volken	142
vers 13	Overvloedige zegen	144
vers 14	Het volk geniet de zegen	145
vers 15	Zegen tot in eeuwigheid	146
Andere publicaties		148

Tekstgebruik

Afkorting bijbelboeken

Oude Testament

Thora

Gn	Genesis
Ex	Exodus
Lv	Leviticus
Nm	Numeri
Dt	Deuteronomium

Historische boeken

Jz	Jozua
Ri	Richteren
Ru	Ruth
1Sm	1 Samuel
2Sm	2 Samuel
1Kn	1 Koningen
2Kn	2 Koningen
1Kr	1 Kronieken
2Kr	2 Kronieken
Ea	Ezra
Ne	Nehemia
Es	Esther

Poëtische boeken

Jb	Job
Ps	Psalmen
Sp	Spreuken
Pr	Prediker
Hl	Hooglied

Profetische boeken

Js	Jesaja
Jr	Jeremia
Kl	Klaagliederen
Ez	Ezechiël
Dn	Daniël
Hs	Hosea
Jl	Joël
Am	Amos
Ob	Obadja
Jn	Jona
Mi	Micha
Na	Nahum
Hk	Habakuk
Zf	Zefanja
Hg	Haggai
Zc	Zacharia
Ml	Maleachi

Nieuwe Testament

Mt	Mattheüs
Mk	Markus
Lk	Lukas
Jh	Johannes
Hd	Handelingen
Rm	Romeinen
1Ko	1 Korinthiërs
2Ko	2 Korinthiërs
Gl	Galaten
Ef	Efeziërs
Fp	Filippenzen
Ko	Kolossenzen
1Th	1 Thessalonicenzen
2Th	2 Thessalonicenzen
1Tm	1 Timotheüs
2Tm	2 Timotheüs
Tt	Titus
Fm	Filémon
Hb	Hebreeën
Jk	Jakobus
1Pt	1 Petrus
2Pt	2 Petrus
1Jh	1 Johannes
2Jh	2 Johannes
3Jh	3 Johannes
Jd	Judas
Op	Openbaring

Vertalingen

Alle tekstaanhalingen uit het Oude Testament komen uit de Herziene Statenvertaling (HSV).

De tekstaanhalingen uit het Nieuwe Testament komen uit de Herziene Voorhoeve-uitgave, ook wel TELOS-vertaling genoemd.

Verwijzingen

De tekst van *Amos* staat in dit commentaar. In een aantal gevallen worden tekstverwijzingen voluit geciteerd. Alle andere tekstverwijzingen kan de lezer zelf in de Bijbel opzoeken.

Haakjes

Oude Testament

In de bijbelgedeelten van het *Oude Testament* worden twee soorten haakjes gebruikt:

Ronde haakjes ( )

Deze dienen uitsluitend om het lezen en begrijpen van de tekst te vergemakkelijken; ze geven aan dat een bepaald gedeelte een soort tussenzin vormt die de eigenlijke loop van het verhaal of het betoog enigszins onderbreekt. De woorden tussen ronde haakjes behoren tot de grondtekst.

Vierkante haakjes [ ]

Deze haakjes staan om woorden die in de gedrukte uitgave van de Herziene Statenvertaling *cursief* staan. Omdat in dit boek de hele bijbeltekst *cursief* wordt weergegeven, wordt van deze haakjes gebruikgemaakt om woorden te markeren die *cursief* in de gedrukte uitgave staan. Deze haakjes geven aan dat de ingesloten woorden niet in de grondtekst voorkomen, maar in het Nederlands zijn ingevoegd om de tekst begrijpelijk te maken.

Nieuwe Testament

In de bijbelgedeelten van het Nieuwe Testament, die uit de TELOS-vertaling worden genomen, worden drie soorten haakjes gebruikt. Over het gebruik hiervan wordt in het 'Voorwoord' van de TELOS-vertaling het volgende gezegd:

'In de vertaling zijn drie soorten haakjes gebruikt:

Ronde haakjes ( )

Deze dienen uitsluitend om het lezen en begrijpen van de tekst te vergemakkelijken; zij geven aan dat een bepaald gedeelte een soort tussenzin vormt die de eigenlijke loop van het verhaal of het betoog enigszins onderbreekt.

Vierkante haakjes [ ]

Deze geven aan dat de ingesloten woorden niet in de grondtekst voorkomen, maar in het Nederlands moeten worden ingevoegd om de tekst begrijpelijk te maken; deze woorden moeten dus altijd gelezen worden. Met name het (bepaalde) lidwoord ontbreekt nogal eens in het Grieks, waar dat in het Nederlands wel noodzakelijk is; aangezien verschillende uitleggers van mening zijn dat het al of niet voorkomen van het lidwoord vaak van grote betekenis is, is ernaar gestreefd dit overal in de vertaling tussen haakjes te plaatsen waar het in de grondtekst ontbreekt.

Scherpe haakjes < >

Deze geven aan dat de ingesloten woorden in sommige handschriften wel en in andere niet voorkomen.'

Vooraf

Het boek *Amos* is de derde in de rij van de twaalf kleine profeten. Vlijmscherp en zonder angst voor de tegenstand hanteert Amos het zwaard van de Geest en legt de zonde van het volk bloot. Maar Amos is niet alleen een oordeelsprediker. Hij spreekt ook Gods woorden over de toekomst die Hij voor Zijn volk heeft, als het zich eenmaal tot Hem heeft bekeerd.

Ger de Koning

Middelburg, februari 2014 – herzien februari 2022

Het boek Amos

Inleiding

Het boek *Amos* is de derde in de rij van de twaalf kleine profeten van wie de boeken in de Nederlandse Bijbels aan het einde van het Oude Testament staan. In de negen hoofdstukken die het boek telt, klinkt door de mond van Amos de machtige stem van God tot Zijn volk. Amos legt de zonde van het volk bloot. Vlijmscherp en zonder angst voor de tegenstand hanteert hij het zwaard van de Geest. Het mes gaat tot op het bot.

Amos zal ons bijzonder aanspreken. We zullen onder de indruk komen van een ontmoeting met iemand aan wie op het eerste gezicht niets is wat indruk maakt. Hij heeft een nietszeggende afkomst, heeft een onbeduidend beroep en heeft geen speciale theologische scholing genoten. Maar zoals zo vaak bedriegt ook hier de schijn. Als we aan deze indruk van nietszeggendheid zijn krachtige, onbevreesde optreden verbinden, zijn ongekunstelde taal, gespeend van elke wolligheid, zijn staan voor de rechten van God en zijn liefde voor Gods volk, zien we in Amos een man naar Gods hart.

Amos is niet alleen een oordeelsprediker. Hij spreekt ook Gods woorden over de toekomst die Hij voor Zijn volk heeft als het zich eenmaal tot Hem heeft bekeerd.

We worden uitgenodigd mee te luisteren naar de boodschap van deze man van God. Laten we bidden dat we aangeraakt en aangedaan worden door wat hij in Naam van God en daardoor met gezag spreekt.

Amos en Hosea

Amos is een tijdgenoot van Hosea. Ze profeteren beiden in de dagen van Uzzia, koning van Juda, en in de dagen van Jerobeam, koning van Israël (*Hs 1:1; Am 1:1*). Ze spreken beiden hoofdzakelijk in en tot het tienstammenrijk.

Hosea benadrukt de liefde van God. Deze liefde is steeds weer, door de oordelen die hij aankondigt heen, te zien. Amos stelt de majesteit en compromisloze gerechtigheid van God tegenover zondaars voor. God heeft met ieder werktuig Zijn speciale doel. Nooit is er bij Hem sprake van een

nutteloze herhaling. Amos zegt meer tot en over de heidenvolken die Israël omringen dan Hosea.

Amos verschijnt in Bethel, het centrum van afgoderij, een paar jaar voordat Hosea begint te getuigen tegen de afval van de tien stammen. Zijn optreden kunnen we plaatsen zo rond het jaar 760 v.Chr. Zijn stem schalt over het marktplein van Bethel en hij gebruikt stevige, niet mis te verstane taal. Hij is recht voor zijn raap.

Als hij daar het woord neemt, bevinden zich mogelijk ook vertegenwoordigers van de omliggende volken onder zijn gehoor. Dat kunnen we afleiden uit zijn boodschappen in *Amos 1*, waarin hij zich tot die omringende volken richt.

Afkomst en prediking

Amos zal nogal eens in Bethel zijn gekomen vanwege de handel. Hij is immers een veehouder (*Am 1:1; 7:14*). Dat is wel iets meer dan een schaapherder, maar toch ook weer geen manager van een groot bedrijf. Hij is een gewone jongen, iemand van het platteland, zonder kapsones. Geen carrièrejager. Ook zijn afkomst is niet iets waar hij prat op kan gaan. Hij kan niet wijzen op een voorgeslacht waarover met respect in Israël wordt gesproken (*Am 7:14*).

Er is geen reden om te veronderstellen dat Amos zijn beroep heeft opgegeven om 'fulltime' in het werk van de HEERE als profeet te gaan optreden. Het lijkt er niet op dat hij 'theologisch geschoold' is. Toch laat hij geestelijk werk niet over aan gekwalificeerde mensen, mensen die van geestelijk werk hun beroep hebben gemaakt, zoals dat wel gebeurt in de christenheid. Amos heeft geen last van de passiviteit die een dergelijke situatie vaak in de hand werkt. Je hoort het wel eens: 'Zij hebben ervoor gestudeerd, zij worden ervoor betaald, zij mogen het doen.'

Als Amos in Bethel is, kan hij zijn mond niet houden over God. Wollige, nietszeggende taal is hem vreemd. Dat soort taal doet het altijd goed in de politiek en in veel gevallen op de kansel, maar niet in de dienst van God. Misschien is hij wel iemand aan wie je kunt horen dat hij van het platteland komt. In zijn stem hoor je niet de geaffecteerde stadstaal, maar daar geeft hij niet om. Hij brengt Gods boodschap, ongekunsteld, recht uit zijn door God bewogen hart.

Amos is onder de kleine profeten het meest sociaal bewogen. Misschien beantwoordt hij het meest aan wat wij ons zo voorstellen bij een profeet. Want dan denken wij aan iemand die tegendraads zijn stem verheft tegen alle sociale misstanden. Amos hekelt de bedden van ivoor, het eten van lamsvlees, de protserige rijkdom, de misdrijven tegen de menselijkheid die alle volken zonder uitzondering begaan. Ook de wreedheden, de walgelijke mode en de uitbuiting van de arme neemt hij op de korrel, zonder daarbij de inhoudsloze godsdienst te sparen.

Juist in dat laatste zit het hart van zijn protest en niet zozeer in het sociale. Het sociale heeft te maken met de verhoudingen tussen de mensen onderling. Ook dat is belangrijk. De sociale misstanden waartegen Amos tekeergaat, zijn het gevolg van de verkeerde verhouding waarin de mensen tegenover God staan, en daartegen verheft hij zijn stem.

Herkomst en tijd van zijn profeteren

Hij is geen ingezetene van het tienstammenrijk, maar komt uit Tekoa. Dit stadje ligt in Juda, ongeveer zestien kilometer ten zuidwesten van Jeruzalem en op twaalf kilometer afstand van Bethlehem. Rehabeam heeft van deze stad een vestingstad gemaakt (*2Kr 11:6*).

Het is uitzonderlijk dat God een profeet uit Juda laat komen om tegen Israël te profeteren. Het is een keer eerder gebeurd. Daarover lezen we in *1 Koningen 13*. In de geschiedenis die daar wordt beschreven, komt een man Gods uit Juda en profeteert tegen het altaar in Bethel. Ondanks dat Amos tot de tien stammen is gezonden, heeft hij een enkele keer ook een woord voor Juda (*Am 2:4*) of betreft hen erin (*Am 3:1; 6:1*).

Het optreden van deze zuiderling zal vreemd geweest zijn en zijn opgevallen. Dat hij een 'buitenlander' is, zal een extra accent aan zijn prediking hebben gegeven. Zeker is dat het extra vijandschap heeft gegeven (*Am 7:10-12*).

Het lijkt erop dat hij maar kort heeft geprofeteerd. De tijdsaanduiding 'twee jaar voor de aardbeving' doet dat vermoeden. Amos is zo'n boodschapper die even op het toneel verschijnt, krachtig predikt en daarna weer verdwijnt. De uitwerking van zijn boodschap laat hij over aan zijn Zender.

Wanneer die aardbeving precies heeft plaatsgevonden, wordt niet meege-
deeld. Dat het een vreselijke gebeurtenis is geweest, blijkt wel hieruit dat
Zacharia er twee eeuwen later nog naar verwijst (*Zc 14:5*).

Lastdrager

Het Hebreeuwse woord voor Amos is *amas* en betekent 'dragen' of 'last'.
Dit woord komen we ook tegen in de naam Amasia (*2Kr 17:16*), dat 'de
HEERE draagt' betekent. Amos is iemand die een last torst. Uit zijn pro-
fete blijkt dat hij het volk tot wie hij zich richt, als een last op zijn hart
draagt. Dat is ook wel te begrijpen als we bedenken dat tot Gods volk de
boodschap moet komen dat ze de HEERE moeten zoeken om te leven (*Am*
5:1,6). Als een dergelijke boodschap noodzakelijk is geworden, hoe triest
moet het dan gesteld zijn met dat volk. Dan moeten ze ver van Hem van-
daan en dood zijn.

Maar tot ons komt hetzelfde woord: "*Ontwaak, u die slaapt, en sta op uit de*
doden" (*Ef 5:14*). Onder Gods volk zijn velen ingedut. Ze hebben geen oog
meer voor de tijd waarin ze leven. Geen tijd om tot bezinning te komen, om
tot zichzelf te komen. Hoewel we steeds minder uren per week hoeven te
werken, hebben we toch minder tijd om met God en Zijn dingen bezig te
zijn. Onze voorouders werkten zestig uren per week, maar hebben toch de
tijd gevonden om zich met Gods Woord bezig te houden. Ze kenden dat
Woord en leefden daaruit.

Oordeel en voorbede

Amos heeft niet zo'n vurige stijl als Hosea. Ook strekt zijn profete zich niet
zover uit in de toekomst als die van Hosea. Hij beperkt zich hoofdzakelijk
tot wat in de nabije toekomst over Israël en de volken zal komen, hoewel
ook te denken valt aan ver in de toekomst gelegen dagen. Wel spreekt
hij zo mogelijk nog beslist tegen het kwaad dan de andere profeten. Bij
Hosea zien we meer de door de Heilige Geest gewerkte zielsangst van
een man die het kwaad niet kan verdragen in het volk dat hij liefheeft. Bij
Amos zien we meer de kalmte van Gods eigen oordeel.

Behalve dat hij een prediker van het oordeel is, is hij ook een pleiter bij
God voor zijn volk (*Am 7:2,5*). Op grond van zijn pleidooi oordeelt God
'Jakob' niet (*Am 7:3,6*). Amos heeft er geen welgevallen in, zoals Jona, dat het
oordeel komt. Hij doet voorbede. We kunnen nooit een goede getuige tegen

het kwaad zijn als we niet ook bidden voor hen aan wie we Gods Woord mogen of moeten doorgeven. Amos is geen doemprediker. Hij predikt om te waarschuwen, want hij heeft Gods volk lief. Hierin is hij een type van de Heer Jezus.

Kenmerken van de tijd waarin Amos optreedt

Amos leeft en predikt in een tijd van grote voorspoed. Er is vrede. Het tienstammenrijk en het tweestammenrijk zijn niet met elkaar in oorlog en er is geen dreiging van omringende volken. De handel floreert. Er wordt voldaan aan de godsdienstige ceremoniën en verplichtingen.

Maar al deze overvloed gaat hand in hand met een neergang van moraal en godsdienst waardoor de fundamenteën van de samenleving worden ondermijnd. Het volk is de door God gegeven aanwijzingen kwijt en de godsdienst is verworden tot een betekenisloze, holle vorm. Te midden van dit verval verschijnt Amos en verheft zijn stem.

Hij is een man van het buitenleven. Dat stelt hem in staat regelmatig gebruik te maken van voorbeelden uit de natuur en het plattelandsleven. Door zijn buitenleven is hij ook vrij gebleven van de invloed van het leven in de stad met al zijn luxe en trotse vertoon. Hierdoor is hij nu in staat om de verdorvenheid van het stadsleven duidelijker te zien dan de welgestelden die binnen de stadsmuren leven. Deze laatsten worden volledig in beslag genomen door hun harteloze hebzucht en zien nergens kwaad in.

Door zijn afzondering van het kwaad kan hij het kwaad aan de kaak stellen. Zo bezien doet hij denken aan Johannes de doper. Ook dat is een man van de woestijn, van het buitenleven, die het kwaad binnen de stad tot in het hof van Herodes aan de kaak stelt. Het kost hem zijn hoofd (*Mt 3:1-4; 11:7-11,18; 14:1-12*).

Amos in het Nieuwe Testament

Amos wordt enkele keren in het Nieuwe Testament aangehaald. De eerste aanhaling is in *Handelingen 7* (*Hd 7:42-43*). Daar haalt Stéfanus in zijn rede enkele verzen uit *Amos 5* aan (*Am 5:25-27*). Hij doet dat om te bewijzen dat het volk vanaf zijn prilste volksbestaan zich aan afgoderij heeft overgegeven. Ook wijst hij op het oordeel van de ballingschap naar Babel.

Stéfanus 'bedient' zich van Amos vanwege de crisis waarin de Joden zich op dat moment bevinden. Het is hun laatste kans om de Heer Jezus aan te nemen, Die klaar stond om te komen (*Hd 7:56*). Helaas hebben ze deze laatste kans niet gegrepen.

Maar na het oordeel is er in het vrede-rijk zegen zowel voor de Jood als voor de heiden. Daar verwijst de tweede aanhaling naar. Die gebeurt door Jakobus in *Handelingen 15* (*Hd 15:16-17*). Hij haalt enkele verzen uit *Amos 9* aan (*Am 9:11-12*) om duidelijk te maken dat de heidenen niet verplicht moeten worden zich te laten besnijden, maar dat zij onafhankelijk van de Joden door God zijn aangenomen tot zonen. In het vrede-rijk zullen de volken worden gezegend, niet door tot Israël toe te treden, maar door de HEERE, de God van Israël, te zoeken. Dat zal gebeuren als de gemeente is opgenomen en Israël weer door God is aangenomen als Zijn volk.

Zo zien we dat bij twee grote gelegenheden in de geschiedenis van de christelijke kerk, in *Handelingen 7* en *Handelingen 15*, de Geest Zich heeft bediend van Amos, die een wat onopvallende plaats inneemt in de Bijbel.

Een praktische toepassing hiervan is dat de Heilige Geest ons in moeilijke ogenblikken een Schriftgedeelte voor de aandacht kan brengen, dat we misschien lange tijd geleden hebben gelezen, om ons daardoor te steunen.

Indeling van het boek:

1. Oordeel over de volken, Juda en Israël (*Amos 1-2*).
2. De profetische boodschap die de toestand van het volk blootlegt (*Amos 3-6*).
3. Vijf visioenen (*Amos 7-9:6*).
4. Het uiteindelijke herstel van Israël (*Amos 9:7-15*).

Amos 1

Inleiding

We zien in dit hoofdstuk dat God de volken oordeelt die Juda en Israël omringen. Hij doet dat vanwege hun vijandige houding tegenover Zijn volk en ook vanwege hun wrede karakter, dat in wezen tegengesteld is aan gevoelens van menselijkheid. Niet alleen Israël, maar alle volken vallen onder het oppergezag van God, want Hij is de God van de hele aarde en van alle volken (*Rm 3:29*).

De ondergang van de volken die Amos noemt, is Gods werk. Hij richt zich tot Syrië in het noordoosten, tot de Filistijnen in het westen, tot Tyrus in het noorden, tot Edom in het zuiden en tot Ammon en Moab in het oosten.

Het middel waardoor de oordelen komen, wordt niet genoemd. Wel wordt de reden van het oordeel aangegeven – telkens ingeleid door het woord “vanwege” –, opdat de gewetens worden aangesproken. Allen vallen onder hetzelfde oordeel.

De woorden die Amos gezien heeft | vers 1

1 De woorden van Amos, die behoorde tot de veehouders uit Tekoa, die hij gezien heeft over Israël in de dagen van Uzziā, de koning van Juda, en in de dagen van Jerobeam, de zoon van Joas, de koning van Israël, twee jaar voor de aardbeving.

Amos heeft niet alleen de woorden van God *gehoord*, maar die ook “gezien”. Daarmee duidt hij aan dat het niet zijn eigen woorden zijn, maar woorden die hij van God heeft gekregen. ‘Woorden zien’ wil zoveel zeggen als woorden ontvangen door profetische openbaring. Hij hoort de woorden niet alleen, hij ziet er ook de inhoud en de betekenis van. Het Woord van God leeft voor hem. Het zijn niet slechts dode letters, maar wat God zegt, ontvouwt zich voor zijn geestesoog tot een tafereel. Zo wil Johannes op Patmos de stem zien die met hem spreekt (*Op 1:12*).

Amos heeft gezien wat hij hoort. Dit geldt zeker voor de visioenen waarover hij in *Amos 7* spreekt. Die heeft hij letterlijk gezien. Maar het geldt

evenzeer voor alles wat hij van de HEERE te horen krijgt om door te geven. Zo betrokken is hij bij zijn boodschap. Het is de kracht van ieder die het Woord doorgeeft. Wie spreekt en voor zich ziet waarover hij het heeft, spreekt met grote betrokkenheid. Zo'n prediking maakt de grootste indruk op de hoorders. Als de spreker zelf de kracht van het Woord ervaart, kan geen luisteraar er omheen. Hij kan het afwijzen, belachelijk maken, een vijandige houding aannemen, maar nooit krachteloos maken.

Wat Amos heeft gezien en het volk voorhoudt, moet het volk tot inkeer brengen. Hij waarschuwt voor het oordeel dat God moet voltrekken als het volk zich niet laat gezeggen en zich niet bekeert. Amos komt niet voor niets uit Tekoa. Daar bevindt zich een uitkijk- en waarschuwingspost (*Jr 6:1; 2Kr 11:5-6; 20:20*). Hij is bekend met het innemen van een positie van waaruit hij de omgeving in de gaten kan houden en kan waarschuwen bij dreigend gevaar. Met zijn geestelijke ogen ziet hij hoe het met het volk gesteld is en aan welk gevaar het zich daardoor blootstelt.

Het Woord wint nog aan kracht naarmate de persoon van de spreker minder heeft dat indruk maakt op mensen die 'aanzien wat voor ogen is'. Ook dat is bij Amos het geval. Hij introduceert zichzelf in zijn nederige oorsprong. Hij is slechts een veehouder. God neemt hem van zijn kudde en zijn werk weg, zoals Hij David achter de schapen en Elisa bij de ploegossen heeft weggehaald (*Ps 78:70-71; 1Kn 19:19-21*). Hij noemt zich "veehouder en moerbeikweker" (*Am 7:14*).

God aarzelt niet een eenvoudige herder te gebruiken. Hij geeft er zelfs de voorkeur aan. Als zijn hart maar zuiver is en toegewijd aan Zijn dienst. God kan een ossenstok (*Ri 3:31*) en een slinger en een steen (*1Sm 17:50*) gebruiken. Het gaat er niet om wie de mens is of wat deze heeft, maar Wie Hij is en wat Hij heeft.

Amos is er een voorbeeld van dat God roept wie Hij wil. Elke aanmatiging om een dienst te doen op grond van opleiding, afkomst of status wordt hierdoor veroordeeld. Van de discipelen van de Heer Jezus die na de uitstorting van de Heilige Geest met onweerstaanbare kracht prediken, merken de omstanders "dat zij ongeletterde en eenvoudige mensen waren" (*Hd 4:13*).

De scheuring tussen het tienstammenrijk en het tweestammenrijk is voor Amos geen excuus zich tot zijn 'thuisrijk', Juda, te beperken. Zoals in de

inleiding al is opgemerkt, is de tijd waarin Amos leeft, een tijd van grote voorspoed. Het is de tijd van Jerobeam II, koning van Israël van 793-753 v.Chr., en Uzzia, of Azarja, koning van Juda van 790-740 v.Chr. Maar er is ook een schandelijke rechtsverkrachting en onderdrukking van de armen. Daarom spreekt Amos over de grote weelde en luxe van de rijken, hun arrogantie, trots, zelfverzekerdheid en de onderdrukking van de armen.

Welvaart heeft het grote gevaar in zich dat er voor God geen plaats meer is. Afhankelijkheid van Hem is niet meer nodig. Er is immers aan niets gebrek. Daar klinkt de stem van Amos te midden van alle genotzucht: 'Waar is God in dit alles? Jullie hebben Hem verdrongen naar de rand van jullie bestaan. Nog even en Hij wordt over de rand getild en helemaal uit jullie bestaan verwijderd!'

Onder de oppervlakte gaat moreel verderf schuil als gevolg van een vormelijke, valse godsdienst. In deze toestand denkt het volk niet aan wat voor soort komende ramp dan ook. God waarschuwt Zijn volk eerst door de woorden gesproken door Amos, daarna door de daad van de aardbeving. Deze komt kort na de woorden van Amos, terwijl die woorden als het ware nog naklinken.

De aardbeving is niet slechts een plaatselijke trilling, maar treft een groot gebied en doet velen op de vlucht slaan. De vermelding van de aardbeving is niet bedoeld om de tijd van zijn optreden aan te geven, maar om te wijzen op het verband tussen de aardbeving en zijn dienst. Amos is de profeet van de aardbeving (*Am* 8:8; 9:5). Zacharia verwijst in zijn boek naar deze aardbeving in verbinding met de komst van Christus naar de wereld om die te oordelen (*Zc* 14:5).

Dan zult u vluchten [door] het dal van Mijn bergen, want het dal tussen de bergen zal reiken tot Azal. Ja, u zult vluchten, zoals u gevluht bent voor de aardbeving in de dagen van Uzzia, de koning van Juda. Dan zal de HEERE, mijn God, komen: al de heiligen met U! (Zc 14:5)

Oordeel is dan ook de grote last van de profetie van Amos. De oordelen die Amos aankondigt, liggen niet in de verre, maar in de nabije toekomst. Ze zijn voor het grootste deel vervuld, ze zijn geschiedenis. Zo kijken we ook naar wat in onze dagen gebeurt als het gaat om rampen en oorlogen. Ze zijn niet het einde, maar geven het karakter aan van wat in de eindtijd, in de oordelen, in ruimere en ernstigere mate zal gebeuren (*vgl. Mt* 24:6,8).

De HEERE brult | vers 2

2 Hij zei:

*De HEERE zal vanaf Sion brullen [als een leeuw],
vanuit Jeruzalem zal Hij Zijn stem laten klinken
zodat de weiden van de herders treuren,
en de top van de Karmel verdort.*

Amos begint waar Joël ophoudt. De laatste woorden van Joël gaan over het brullen van de HEERE als het brullen van een leeuw (Jl 3:16). Joël spreekt in Juda en zijn uitspraak is waarschijnlijk niet bekend in Israël. Door het gebruik dat Amos ervan maakt, wordt deze uitspraak ook bekend in Israël. Ook worden deze twee profeten hierdoor met elkaar verbonden. Door op deze wijze aanhalingen met elkaar te verbinden, maakt God de verschillende getuigen tot één getuigenis.

De HEERE spreekt vanaf Sion, de centrale plaats van aanbidding en regering. Hij doet dat niet om te troosten en te leiden, maar om aan te klagen en te veroordelen. Daarbij spreekt Hij niet alleen tot vreemden, maar ook en vooral tot Zijn volk. Amos verwijst hier, hoewel hij in Israël optreedt, naar Sion als de woonplaats van de HEERE.

Het 'brullen' van de leeuw wordt gehoord in de donder in de lucht. In Joël gaat het 'brullen' aan het vrederijk vooraf. Het is daar gericht als een dreiging naar de vijanden, terwijl het wordt gevolgd door het geven van een schuilplaats aan Zijn volk. Hier is ditzelfde 'brullen' van de HEERE eveneens gericht tegen de vijanden van Zijn volk, maar tevens ook tegen Zijn eigen volk, omdat dit zich vijandig tegen Hem gedraagt. Het wordt dan ook niet gevolgd door het geven van een schuilplaats, maar door oordeelsaanzeggingen (vgl. Jr 25:30-33). Het brullen is alleen nog dreiging en nog geen verscheuring. Zo stelt de HEERE Zich direct bij het begin van deze profetie al op.

Het door Amos aangekondigde oordeel treft niet alleen de mensen, maar ook het land. Het 'treuren van de weiden' wijst erop dat gras en bloemen hun pracht en schoonheid zullen verliezen (Hs 4:3; Jl 1:10). "De top van de Karmel" is bekend om zijn overvloedige bebossing die schaduw geeft.

God komt om te oordelen. Hij neemt de vruchtbare regen weg. Grote droogte is het gevolg. De weiden in Galilea zullen verdrogen, evenals het

beboste gebied van de Karmel. Door de oordelen van God zullen de vreedzame werkzaamheden van de herder ophouden, want er is geen gras meer voor de kudde (Jr 25:36-38). En wie erop uittrekken om een beschutting tegen de felle zon te zoeken, zullen die op de Karmel tevergeefs zoeken.

Oordeel over Damascus en Syrië | verzen 3-5

3 Zo zegt de HEERE:

*Vanwege drie overtredingen van Damascus,
ja, vanwege vier, zal Ik er niet op terugkomen,
omdat zij met ijzeren dorssleden
Gilead gedorst hebben.*

4 Daarom zal Ik vuur werpen in het huis van Hazaël;
dat zal de paleizen van Benhadad verteren.

5 Ik zal de grendel van Damascus in stukken breken,
Ik zal de inwoner uitroeien uit Bikeat-Aven,
en de scepterdrager uit Beth-Eden,
en het volk van Syrië zal in ballingschap gaan naar Kir,
zegt de HEERE.

Nadat Amos zichzelf (vers 1) en zijn Zender (vers 2) heeft voorgesteld, begint hij met de aankondiging van de oordelen. Eerst komen “de slechte burenen” van Israël (Jr 12:14) aan de beurt en daarna Juda en Israël. De volken worden geoordeeld omdat zij, terwijl zij door God gebruikt zijn om Zijn volk te tuchtigen, eigen belangen hebben nagejaagd (Js 10:5-19). Het telkens terugkerende gezegde “zo zegt de HEERE”, geeft aan dat wat gezegd wordt, in Hem zijn oorsprong heeft.

Het telkens, bij elk volk zonder uitzondering terugkerende “vanwege drie overtredingen ..., ja vanwege vier, zal Ik er niet op terugkomen”, is een Hebreeuwse wijze van zeggen om aan te geven dat het een vaak of veelvuldig voorkomende overtreding betreft. Het geeft aan dat de maat vol is en overloopt (Sp 30:15-31; 6:16; Jb 5:19; Pr 11:2). Hierdoor is er geen verandering in het oordeel.

In overeenstemming met deze wijze van zeggen somt de profeet ook niet alle overtredingen op. Bij wijze van voorbeeld beschrijft hij één misdaad. Die ene misdaad is typerend voor de vele misdrijven die zijn gepleegd.

Hoewel één misdaad voldoende is voor het oordeel van God, blijkt hieruit Gods geduld. God voltrekt het oordeel pas als de maat vol is en overloopt. Verder uitstel zou Hem ongeloofwaardig maken in Zijn uitspraken over het oordeel over de zonde.

De Geest van God begint met de grootste en tegelijk meest buitenlandse vijand, Syrië. Damascus vertegenwoordigt als hoofdstad de hele bevolking van Syrië. De volgende vijanden zijn allemaal op een bepaalde wijze met Gods volk verbonden: de Filistijnen door op hun gebied te wonen, Tyrus door bondgenootschap en Edom, Ammon en Moab door verwantschap.

De wrede manier waarop de Syriërs de Israëlieten hebben behandeld die aan de oostkant van de Jordaan wonen, waaronder Gilead, zal niet worden vergeven. Dit heeft plaatsgevonden door Hazaël die dit gebied heeft veroverd en de gevangenen heeft omgebracht en hen heeft gemaakt *“als stof bij het dorsen”* (2Kn 13:7; 10:32-33).

Het oordeel, waarvan vuur een beeld is, wordt door de HEERE Zelf over Syrië gebracht, Hij werpt het vuur. Dit *“vuur werpen”* komt bij de volgende volken, behalve bij het laatste volk, Israël, steeds terug. Het treft in de eerste plaats *“het huis van Hazaël”*.

Dat Hazaël met name genoemd wordt, is niet voor niets. Hij regeert over Syrië van ca. 841-806 v.Chr. Als Elisa eens op verzoek van Benhadad in Damascus is, ontmoet hij Hazaël. Bij die ontmoeting komt Elisa onder de indruk van het kwaad dat Hazaël Israël zal aandoen. Hij zegt dat ook tegen Hazaël (2Kn 8:7-15). Maar Hazaël en zijn opvolgers zijn door deze voorzegging niet van hun voornemen afgebracht. Ondanks het contact met de profeten van Gods volk hebben zij Israël toch wreed behandeld. Hierdoor zijn zij des te schuldiger dat zij zich aan Gods volk hebben vergrepen.

Elke verdediging, *“grendel”*, tegen dit oordeel van God zal tevergeefs blijken te zijn. De grendel is de dwarsbalk die voor de poort wordt geschoven om deze daarmee te sluiten. Als de HEERE de grendel verbreekt, wil dat zeggen dat Hij de vijand vrije toegang verleent. Bij een ruimere toepassing ziet het op het wegnemen van alle kracht en veiligheid waarop zij vertrouwen.

Dit oordeel over Syrië is in 732 v.Chr. uitgevoerd door de koning van Assyrië, Tiglath-Pileser (2Kn 16:9). Het oordeel komt over het hele volk, niet alleen over *“de scepterdrager”*, dat zijn de leiders ervan en andere hoog-

geplaatste personen die hebben aangezet tot een misdadig handelen. Het hele volk is verantwoordelijk. Zij hebben hun leiders gesteund.

Bikeat-Aven betekent 'dal van afgoden of nietigheid' – dat is Damascus in de ogen van God – en staat voor afgoderij. Beth-Eden betekent 'lusthuis, huis van genot' – dat is Damascus in de ogen van de mens – en staat voor vleselijke genoegens. Bedrijvers van beide soorten kwaad zullen worden uitgeroeid.

Waar Kir heeft gelegen, is niet met zekerheid te zeggen. Er wordt vermoed dat het in Armenië of Georgië bij de Kaukasus heeft gelegen. Amos zal er de plaats mee bedoelen waar het Syrische volk oorspronkelijk vandaan komt (*Am 9:7*) en van waaruit zij hun veroveringen hebben gepleegd. Daarheen zullen de Syriërs verbannen worden. We kunnen dit vergelijken met de dreiging die de HEERE over Zijn eigen volk uitspreekt als Hij zegt dat Hij hen bij ontrouw weer naar Egypte zal terugbrengen, dat wil zeggen hen weer in slavernij terecht zal laten komen.

Oordeel over de Filistijnen | verzen 6-8

6 Zo zegt de HEERE:

*Vanwege drie overtredingen van Gaza,
ja, vanwege vier, zal Ik er niet op terugkomen,
omdat zij [Mijn volk] volkomen in ballingschap gevoerd hebben
om hen uit te leveren aan Edom.*

7 Daarom zal Ik vuur werpen binnen de muren van Gaza;
dat zal zijn paleizen verteren.

8 Ik zal de inwoner uitroeien uit Asdod,
en de scepterdrager uit Askelon.
Ik zal Mij tegen Ekron keren,
zodat de rest van de Filistijnen zal omkomen,
zegt de Heere HEERE.

De Filistijnen zijn grensvijanden. Zij bezetten de kustvlakte in het zuidwesten van Israël. Ook bij hen wordt overtreding op overtreding gevonden tegen het volk van God. Over hen komt het oordeel omdat zij zich aan mensenhandel schuldig hebben gemaakt. Hoewel we hierover in de Schrift geen aanwijzing vinden, ligt het voor de hand dat de Filistijnen bij

verschillende invallen in Israël mensen gevangen hebben genomen en die aan de Edomieten hebben verkocht.

Amos heeft het erover dat Gods volk “volkomen” in ballingschap is gevoerd, waarmee hij de enorme omvang van deze misdaad onderstreept. Het binnendringen in Israël en het wegvoeren van inwoners vinden we in 2 *Kronieken* 21 waarna de verhandeling aan Edom kan hebben plaatsgevonden (2Kr 21:16-17). Ook de profeet Joël spreekt over het verkopen van inwoners van Israël (Jl 3:4-6). In deze handelwijze zien we een beeld van de valse, vleeselijke godsdienst, voorgesteld in de Filistijnen, die de mens overlevert aan de macht van het vlees, voorgesteld in Edom.

God zal deze handelwijze van de Filistijnen oordelen, wat wordt weergegeven door het werpen van vuur. Van de Filistijnen zal zelfs het overblijfsel uitgeroeid worden, zodat er van dit volk niets zal overblijven (Ez 25:15-17).

Van de vijf steden waarin de Filistijnen wonen, worden er vier genoemd. Als mogelijke reden voor het niet vermelden van Gath is wel geopperd dat deze stad zich niet heeft hersteld van de verwoesting die koning Uzzia over haar heeft gebracht (2Kr 26:6). Ook in latere lijsten van de Filistijnse steden komt Gath niet voor (Jr 25:20; Zf 2:4; Zc 9:5-6).

Oordeel over Tyrus | verzen 9-10

9 Zo zegt de HEERE:

*Vanwege drie overtredingen van Tyrus,
ja, vanwege vier, zal Ik er niet op terugkomen,
omdat zij [Mijn volk] volledig als ballingen hebben uitgeleverd aan Edom,
en zij niet aan het verbond met [hun] broeders gedacht hebben.*

10 *Daarom zal ik vuur werpen binnen de muren van Tyrus;
dat zal zijn paleizen verteren.*

Tyrus, dat staat voor heel Fenicië, heeft dezelfde zonde begaan als de Filistijnen. Ook zij hebben Israëlitische gevangenen verkocht. Door hun zonde pleegden zij tevens verbondsbreuk. In de tijd van David en Salomo bestond er een verbond tussen Israël en Tyrus (1Kn 5:12). Uit andere Schriftplaatsen blijkt de vriendschappelijke verhouding die gedurende een langere periode tussen Israël en Tyrus heeft bestaan (2Sm 5:11; 1Kr 14:1; 2Kr 2:11-16). Het kwaad dat verbondsbroeders wordt aangedaan, is erger dan

het kwaad dat door een vijand wordt aangedaan. Het is verraad. Van een vriend verwacht je niet dat hij je kwaad doet.

Amos spreekt er niet over dat Tyrus Israël is binnengevallen; het 'wegvoeren' van *vers 6* ontbreekt hier. Mogelijk is Tyrus als 'tussenhandelaar' opgetreden, die waarschijnlijk van Syrië of anderen heeft gekocht en aan Edom heeft doorverkocht. Van Tyrus is bekend dat het in mensen heeft gehandeld (*Ez 27:13*).

Voor zover we weten heeft Israël nooit oorlog met Tyrus gevoerd. Toch heeft Tyrus verraderlijk gehandeld en als handelsstad zich willen verrijken zelfs door de handel in mensen en die nog wel tot het volk van God behoren. God zal daarom ook over dit volk Zijn oordeel voltrekken. Al zijn weelde zal vergaan. De kooplieden zijn allemaal vorsten die in luxe huizen, paleizen, leven. Van al die pracht zal niets overblijven.

Voor ons, christenen, ligt in het oordeel over Tyrus de ernstige waarschuwing dat Gods oordeel valt op wie de broederlijke gemeenschap op verraderlijke wijze verbreekt. Dit verbreken vindt plaats als een christen zijn eigen belangen gaat najagen en niet die van de Heer. We zien het bijvoorbeeld in het leven van een christen die vol inzet op zijn carrière, waardoor er geen tijd meer is voor de persoonlijke omgang met God.

In een dergelijke situatie verdwijnen langzaam maar zeker de christelijke deugden. Zo iemand kan in naam nog wel christen willen heten, christelijke samenkomsten bezoeken en zelfs aan het avondmaal deelnemen, maar de christelijke waarden worden 'verkocht'. God doorziet dat. Hij laat Zich niet bedriegen en oordeelt hen die zulke dingen doen (*1Ko 11:27-31*).

Oordeel over Edom | *verzen 11-12*

11 Zo zegt de HEERE:

*Vanwege drie overtredingen van Edom,
ja, vanwege vier, zal Ik er niet op terugkomen,
omdat hij zijn broeder met het zwaard achtervolgd heeft
en zijn barmhartigheid tenietgedaan,
omdat zijn toorn altijd weer verscheurde
en hij zijn vervolgenheid voor altijd koesterde.*

12 *Daarom zal Ik vuur werpen in Teman;
dat zal de paleizen van Bozra verteren.*

Edom is een andere naam voor Ezau (*Gn 36:1*), de tweelingbroer van Jakob. Bij Edom gaat het niet zozeer om bepaalde daden. Het gaat meer om zijn houding en gezindheid ten opzichte van Gods volk. Die worden naar voren gebracht en daarvoor wordt hij aangeklaagd.

Edom heeft zich altijd vijandig tegenover het volk van God opgesteld. Zo is Edom het volk Israël op hun reis naar het beloofde land met het zwaard tegemoet gegaan (*Nm 20:18-21*). Hij koestert een onverzadigbare, onverzoenlijke en dodelijke haat tegen Israël. Elk gevoel van "barmhartigheid" ten aanzien van Israël, zelfs het gewoon menselijke, is door Edom bij zichzelf "tenietgedaan". Hij wil er geen ruimte aan geven. Barmhartigheid is hem vreemd.

Hij is niet alleen egoïstisch, maar ook vol haat tegen wat van God is. Hij is gepantserd tegen alles wat hij voor zwakheid houdt. In zijn oordeel is hij keihard. Hij maakt korte metten met alles wat een bedreiging voor hem vormt. Zijn hele houding straalt een verscheurende toorn uit. Kapotmaken is het enige wat hij kan bedenken. Tot inkeer komen is er niet bij. Voor altijd koestert hij zijn verbolgenheid en houdt die zo voor eeuwig in stand.

Voor Job in zijn ellende is God Iemand Die met "Zijn toorn verscheurt" (*Jb 16:9*). Job ervaart God als Iemand Die hem haat, Wiens toorn op een vernietigende wijze tegen hem woedt. Zo is God niet, maar zo *ervaart* Job Hem. Edom is wel zo. "Zijn verbolgenheid" koestert hij, alsof het iets dierbaars is. Hij wil die niet kwijt.

Edom is een beeld van het vlees, het eigen 'ik'. De mens zonder God leeft in het vlees en haat alles wat van God is. Het zal niet altijd op dezelfde brute wijze als bij Edom ten opzichte van Israël tot uiting komen. Maar wat het vlees bedenkt, is altijd vijandschap tegen God (*Rm 8:7*). Edom is de mens zonder God ten voeten uit.

Maar ook in de gelovige is het vlees aanwezig. En in hem bedenkt het vlees ook niets anders dan vijandschap tegen God. Alleen wordt tegen hem gezegd niet de dingen van het vlees te bedenken. Dat is alleen mogelijk door de kracht van de Heilige Geest (*Rm 8:13*). De mens is onlosmakelijk verbonden aan het vlees. Er bestaat als het ware een bloedband, zoals tussen

Jakob en Ezau of Israël en Edom. Dat gaat verder dan een verbondsrelatie, zoals tussen Tyrus en Israël. Voor de christen die nieuw leven heeft, heeft God in Christus *“de zonde in het vlees veroordeeld”* (Rm 8:3). Hij mag dat nu al in het geloof zo zien en daarnaar leven.

In de toekomst zal God Edom oordelen vanwege zijn onverzoenlijkheid. Hoe en waarom dit oordeel zal plaatsvinden, daaraan wijdt de profeet Obadja een hele profetie (Ob 1:1-20; Ez 25:11-14). Vanwege de begane misdaden en de misdadige houding worden de steden Teman en Bozra verdelgd. Teman is een van de grootste steden van Edom; Bozra is een sterke vestingstad in het noorden van Edom. Deze steden vertegenwoordigen het hele land van Edom.

Als we in Edom een beeld hebben van het zondige vlees, dan kunnen we deze steden zien als een beeld van de wijze waarop het vlees zich uit. Teman is een stad die in de Bijbel verbonden is met wijsheid (Jr 49:7; Ob 1:8-9). We kunnen Teman zien als de wijsheid van het vlees, een wijsheid van de natuurlijke mens, die meent alles in eigen hand te hebben en te kunnen besturen. Maar God zal *“vuur werpen in Teman”* wat voor ons betekent: Hij zal *“de wijsheid van de wijzen doen vergaan, en het inzicht van de verstandigen tenietdoen”* (1Ko 1:19).

Zoals is gezegd, is Bozra een vestingstad, een moeilijk te veroveren bolwerk. Volgens sommige verklaarders is het de hoofdstad van Edom. Verbonden met Teman, de wijsheid, kunnen we in Bozra bolwerken zien van eigen gedachten en overleggingen die zich tegen God verheffen. Maar het vuur dat God in Teman werpt, heeft tot gevolg dat het ook *“de paleizen van Bozra verteert”*. Door de wijsheid van God in Christus is de wijsheid van de wereld en de trotsheid van het hart geoordeeld. Wie dat heeft erkend, kan met Paulus zeggen: *“Want de wapens van onze strijd zijn ... krachtig voor God, tot afbreking van bolwerken; daar wij de overleggingen en elke hoogte die zich verheft tegen de kennis van God, afbreken en elke gedachte gevangennemen tot de gehoorzaamheid van Christus”* (2Ko 10:4-5).

Oordeel over Ammon | verzen 13-15

13 Zo zegt de HEERE:

*Vanwege drie overtredingen van de Ammonieten,
ja, vanwege vier, zal Ik er niet op terugkomen,*

*omdat zij de zwangere [vrouwen] van Gilead opengereten hebben
om [zo] hun gebied te verruimen.*

- 14 *Daarom zal Ik een vuur aansteken binnen de muren van Rabba;
dat zal zijn paleizen verteren,
met gejuich op de dag van de strijd,
met storm op de dag van de wervelwind.*
- 15 *Hun koning zal in ballingschap gaan,
hij en zijn vorsten tezamen,
zegt de HEERE.*

De gruwelijke misdaad van Ammon tart elke beschrijving. *“Hij is de vader van de tegenwoordige Ammonieten”* (Gn 19:38). Hij is zelf geboren uit een incestrelatie tussen Lot en zijn jongste dochter (Gn 19:36). Zijn nageslacht dat uit deze goddeloze relatie is voortgekomen, is zonder enig natuurlijk gevoel.

Iemand moet gespeend zijn van elk natuurlijk gevoel om een zwangere vrouw zo te kunnen behandelen. Elk respect voor door God gegeven leven ontbreekt. Er wordt op de moederschoot ingehakt en zowel de drager van het nieuwe leven als het nieuwe leven zelf wordt vermoord. En dat alleen maar ter wille van uitbreiding van het eigen gebied. Er wordt niet gehandeld om zichzelf te verdedigen, maar slechts uit roofzucht. Er wordt in koelen bloede vermoord.

Deze onvoorstelbare gruweldaad van Ammon is helaas geen zeldzaamheid. Hij wordt ook van de Syriërs vermeld (2Kn 8:12). We hoeven niet meewarig op deze handelwijze neer te kijken alsof die alleen in de oudheid door primitieve volken is gevolgd. De parallel met de ‘moderne’ 21e eeuw waarin wij leven, is snel getrokken. Ongewenst zwanger? Aborteren. Je laat je carrière – we kunnen dat moderne, individuele gebiedsuitbreiding noemen – toch niet in rook opgaan door ‘een ongelukje’? Dit moorden in de moederschoot wordt met fraaie woorden en zelfs met wetgeving verhuld. Daardoor wordt voor het geweten de angel eruit genomen. Zo bedoelt men het althans. Dat velen evengoed met een groot schuldgevoel blijven lopen, daarover wordt niet gepraat.

God zal deze handelingen oordelen. Ammon zal in een vernielende oorlog ten onder gaan. Een verpletterende oorlogsramp, waarbij horen en

zien hun zal vergaan, zal over hun gebied losbarsten met het geluid en de kracht van een orkaan. Het lijkt alsof God al Zijn grimmigheid over een dergelijk gedrag uitstort. Zo afschuwelijk is voor Hem wat Ammon heeft gedaan. Zo afschuwelijk is voor Hem ook wat vandaag de dag gebeurt in de abortusklinieken.

Koning en vorsten, al de leidinggevendenden, gaan in gevangenschap. De politieke kopstukken die deze heilloze praktijken met wetgeving ondersteunen, zullen het land niet verder op de weg van het verderf kunnen meesleuren.

Amos 2

Inleiding

Niet alleen de volken rondom Juda en Israël worden door God geoordeeld. Nadat God eerst nog het oordeel over Moab uitspreekt, spreekt Hij ook het oordeel over Juda en Israël uit. Het is een schande voor Gods volk om op één lijn gesteld te worden met de volken. Maar als Juda en Israël zijn gezakt tot het niveau van de heidenen, krijgen ze van God ook dezelfde behandeling als de heidenen. Alleen heeft dat voor hen grotere gevolgen dan voor de andere volken omdat Gods volk een veel grotere verantwoordelijkheid heeft (*Am 3:2*).

Jesaja, Jeremia en Ezechiël profeteren ook over de volken rondom Israël, maar pas nadat zij eerst over Israël hebben geprofeteerd. Amos keert die volgorde om met een doel. De volken worden gestraft voor het overtreden van de wetten van de natuur, het geweten en de natuurlijke gevoelens. Israël wordt gestraft vanwege zijn zwaardere zonde van het ingaan tegen de geopenbaarde wil van God.

Oordeel over Moab | *verzen 1-3*

1 Zo zegt de HEERE:

*Vanwege drie overtredingen van Moab,
ja, vanwege vier, zal Ik er niet op terugkomen,
omdat hij de beenderen van de koning van Edom
tot kalk verbrand heeft.*

2 *Daarom zal Ik vuur werpen in Moab;
dat zal de paleizen van Keriath verteren.
Moab zal sterven onder [oorlogs]gedruis,
[krijgs]geschreeuw en bazuïngeschal.*

3 *Ik zal de rechter uit zijn midden uitroeien,
en Ik zal al zijn vorsten met hem doden,
zegt de HEERE.*

Na Ammon verschijnt zijn broer Moab voor Gods rechterstoel. Moab is geboren uit de incestrelatie van Lot met zijn oudste dochter. Hij *“is de vader van Moabieten, tot op deze dag”* (Gn 19:36-37). Hij wordt gevonnist voor de gruwelijke daad van lijkverbranding ofwel crematie.

Omdat alle vorige volken geoordeeld worden vanwege een of ander vergrijp tegen Israël, ziet het oordeel dat Amos over Moab uitspreekt volgens sommige uitleggers op een gebeurtenis die in 2 *Koningen* 3 wordt vermeld (2Kn 3:26-27). De daar genoemde ‘eerstgeboren zoon’ is de oudste zoon van de koning van Edom, de erfgenaam en waarschijnlijk mede-koning. Het betreft de verbranding van een in leven zijnde zoon, een kwaad dat nog ernstiger is dan het verbranden van beenderen.

In wat Amos zegt, hebben we wel een aanwijzing hoe God denkt over crematie. God straft elke inbreuk op door Hem ingestelde ordeningen. De Godvrezende koning Josia verbrandt ook beenderen, maar hij oefent het oordeel van God uit (2Kn 23:16; 1Kn 13:2). Het oordelen van de doden komt alleen God toe.

Het oordeel over Moab zal worden uitgeoefend door *“de mensen van het oosten”* (Ez 25:10). Alle aangekondigde oordelen worden door Nebukadnezar vervuld, die alle door Amos aangesproken volken verovert en deporteert (Jeremia 47-49; Ezechiël 25-28; vgl. Zf 2:9; Dn 11:41).

Bij Ammon ontbreekt het respect voor het leven in zijn prilste bestaan (*Am* 1:13). De toepassing naar vandaag is abortus. Bij het broedervolk Moab ontbreekt het respect voor de dood. De toepassing voor vandaag is ook niet moeilijk. Er is geen enkel respect meer voor de dood. Van de verbranding van een gestorvene is het een kleine stap naar het plegen van euthanasie op een stervende.

Euthanasie wordt net als abortus overgeheveld van misdaad naar weldaad. Zo spreken voorstanders van euthanasie niet van het ‘plegen’ van euthanasie, maar van het ‘verlenen’ van euthanasie. Door crematie en euthanasie – euthanasie betekent ‘zachte dood’ of ‘goede dood’ – worden de rechten van God geschonden. De mens meent zelfbeschikkingsrecht te hebben zowel op het leven als op de dood. Over dit denken en handelen van de mens, waarbij voor Gods geopenbaarde wil geen plaats is, zal Hij het oordeel voltrekken.

Evenals bij het oordeel over de misdaden van de Ammonieten gaat ook het oordeel over de Moabieten gepaard met veel lawaai en verwarring. Het is alsof zij die door God tot dit oordeel worden gebruikt, dit oordeel met het grootste genoegen voltrekken. Alle leiders, *“de rechter ... en al zijn vorsten”*, onder wier verantwoordelijkheid deze gruwelen zijn gepleegd, krijgen in het oordeel een aparte behandeling. Zij zullen uit het midden van Moab worden weggevaagd.

Oordeel over Juda | verzen 4-5

4 Zo zegt de HEERE:

*Vanwege drie overtredingen van Juda,
ja, vanwege vier, zal Ik er niet op terugkomen,
omdat zij de wet van de HEERE verworpen hebben,
Zijn verordeningen niet in acht genomen hebben,
en hun leugengoden hen hebben misleid,
de goden die hun vaders naliepen.*

5 Daarom zal Ik vuur werpen in Juda;

dat zal de paleizen van Jeruzalem verteren.

We luisteren nog steeds mee op het marktplein in Bethel waar Amos zijn vlammende woorden tot de volken richt die rondom Juda en Israël liggen. Bij alles wat Amos tot nu toe heeft gezegd, hebben we de Israëlitische hoorders instemmend zien knikken. Natuurlijk, al die heidense volken, en ook de broedervolken die zich heidens hebben gedragen, zullen eindelijk hun rechtvaardige straf ontvangen voor wat ze Israël hebben aangedaan.

Maar wat horen we nu? Hij richt nu het woord tot Juda! Amos loopt niet weg, hij is niet klaar met zijn prediking, hij gaat door. Juda ondergaat eenzelfde oordeel als de volken om hen heen. Bij God is er geen onderscheid, geen aanzien des persoons, niet als het gaat om zonde en ook niet als het gaat om gerechtigheid (vgl. Jr 9:25-26).

Zie, er komen dagen, spreekt de HEERE, dat Ik elke besnedene en die de voorhuid heeft, zal straffen, [namelijk] Egypte en Juda, Edom en de Ammonieten, Moab en allen die kaalgeschoren zijn aan [hun] slapen, die in de woestijn wonen. Want alle heidenvolken zijn onbesneden, maar heel het huis van Israël is onbesneden van hart. (Jr 9:25-26)

Laten we maar eens luisteren naar wat hij tegen hen te zeggen heeft. Hij zegt tegen hen dat *“zij de wet van de HEERE verworpen hebben”*. Door deze

daad hebben ze zich losgerukt van God en daarmee van de Bron van alle zegen. Het is onmogelijk te zeggen dat je in God gelooft en tegelijk dat te verwerpen waarin Hij Zijn wil bekendmaakt. Wie Zijn wet, Zijn Woord, verwerpt, is niet in staat Zijn inzettingen te onderhouden. De belijdenis dat men in God gelooft, kan er zijn, maar de praktijk is dat men door leugengoden wordt verleid.

Als het Woord van de waarheid wordt verworpen, nemen leugens de plaats ervan in. De verwerping van het Woord vindt vandaag overal plaats waar dit Woord wordt uitgelegd naar eigen inzichten, op een manier waarbij we niets hoeven op te geven wat onze lusten kan bevredigen. Er wordt geredeneerd in de trant van: 'God wil dat je gelukkig bent; geniet alles maar wat er te genieten valt; als jij blij bent, is God ook blij.' Zo werken de leugengoden. Ze weten precies in te spelen op wat de belijders van Gods Naam prettig vinden. Door de eeuwen heen hebben ze een succesformule ontwikkeld, een recept dat aangepast kan worden al naar gelang de behoeften van een bepaalde generatie.

De vaders, de vorige geslachten, zijn er ook achteraan gegaan. De toevoeging "*die hun vaders naliepen*", dient om er de nadruk op te leggen hoe diep de zonde van de afgoderij het volk in het bloed zit. Leugengoden is letterlijk 'leugens'. Dit is in twee opzichten waar: ten eerste liegen ze zelf en ten tweede zijn ze het product van de leugenachtige geesten van mensen.

Er is niets nieuws onder de zon, ook al verandert de verschijningsvorm van deze leugengoden steeds. Wat dat betreft, is de duivel, die zich van deze leugengoden bedient, als een kameleon. Hij neemt de kleur aan van de omgeving waarin hij zich bevindt. Hij oefent zijn boosaardige invloed uit op een manier die past bij het geestelijk klimaat waarin de mens zich bevindt.

Elk volk wordt geoordeeld naar het licht dat het heeft. God straft de volken naar hun houding tegenover mensen, Zijn volk. Zijn volk straft Hij naar hun houding ten opzichte van Hemzelf, hun God. Het oordeel dat Amos over Juda uitspreekt, wordt vervuld als Nebukadnezar in 586 v.Chr. Jeruzalem veroverd en haar paleizen en het huis van God verbrandt (2Kr 36:19). Joël heeft wel ten gunste van Jeruzalem geprofeteerd, maar de

Zij verbrandden het huis van God, en braken de muur van Jeruzalem af. Ook alle paleizen van [Jeruzalem] verbrandden zij met vuur, zodat alle kostbare voorwerpen ervan te gronde werden gericht. (2Kr 36:19)

stad zal ook geoordeeld worden om haar vele zonden. Dit oordeel zal haar niet ontgaan, hoe groot de toekomstige heerlijkheid ook is.

Oordeel over Israël | vers 6

6 Zo zegt de HEERE:

*Vanwege drie overtredingen van Israël,
ja, vanwege vier, zal Ik er niet op terugkomen,
omdat zij de rechtvaardige voor geld verkopen
en de arme voor een paar schoenen.*

Misschien dat Israël al nattigheid begon te voelen toen Amos het over Juda had. De beschuldigende vinger van de profeet komt steeds meer in hun richting. Ze hebben heftig geknikt toen ze hem hoorden spreken over het oordeel over de volken om hen heen. Ze hebben ook instemmend geknikt bij het oordeel over hun broeder en zuiderbuur Juda. Mogelijk hebben ze openlijk hun vreugde geuit over het oordeel dat de volken zal treffen en hebben ze een heimelijke vreugde als ze denken aan het oordeel dat over Juda zal komen. Maar als de beschuldigende vinger van de profeet nu rechtstreeks op hen wordt gericht, is het afgelopen met hun vreugde.

Het merendeel van de aanwezigen op het marktplein van Bethel zal uit Israëlieten hebben bestaan. Zij worden als laatsten en het meest uitvoerig geconfronteerd met hun eigen situatie. Nu zijn ze zelf het voorwerp van Gods oordeel. De beschuldiging van Juda is geformuleerd in termen van het overtreden van beginselen, van wat God in de wet heeft gezegd. De overtredingen van Israël worden duidelijk benoemd. Juda veracht de wet; in Israël is er een totaal gebrek aan vrees voor God.

1. In de *verzen 6-8* worden Israëls misdaden beschreven.
2. In de *verzen 9-11* verwijst de profeet naar Gods handelen ten gunste van hen in het verleden.
3. In de *verzen 12-16* besluit Amos zijn rede met een levendige beschrijving van de straf die zij voor hun gedrag zullen krijgen.

Israëls zonden worden het breedst uitgemeten. Er wordt nu niet volstaan met de beschrijving van één enkele zonde die als het ware model staat voor alle zonden en waarin de andere zonden vertegenwoordigd zijn. Het

lijkt om vier overtredingen te gaan: hebzucht, het vertrappen van de armen, een tegennatuurlijke vorm van hoererij en afgodische genoegens.

Wat ze met rechtvaardige volksgenoten doen, zullen ze ook met dé Rechtvaardige doen. De Heer Jezus wordt door Judas verkocht. Hij is ook dé Arme. De rechtvaardige is hij die het recht aan zijn zijde heeft, dus rechtvaardig in juridische zin. Door corrupte rechtspraak en zijn armoede is de rechtvaardige toch schuldig verklaard ten gunste van wie geld en aanzien heeft.

Bij het verkopen kunnen we ons voorstellen dat een arme een lijfeigene is geworden van iemand van wie hij geld heeft moeten lenen en bij wie hij daardoor in de schuld staat. Mogelijk heeft hij een paar schoenen moeten aanschaffen, waarvan hij de prijs niet heeft kunnen betalen en is daardoor tot slaaf gemaakt (*Lv 25:39; 2Kn 4:1*). Ook kan bij 'verkopen' worden gedacht aan het overleveren aan de willekeur van de tegenpartij.

Harteloosheid en seksueel wangedrag | vers 7

7 *Zij snakken ernaar dat het stof van de aarde op het hoofd van de geringen is,
zij duwen de zachtmoedigen van de weg.
Een man en zijn vader gaan naar [hetzelfde] meisje
om Mijn heilige Naam te ontheiligen.*

De onderdrukkers zijn zó harteloos, hun gezindheid is zó verdorven, dat er een hunkering is naar de vernedering van de armen. Door hun armoede zijn de armen al vernederd, maar van enige tederheid of medelijden met hun situatie is bij deze onderdrukkers geen sprake. Hard en egoïstisch als ze zijn, vinden ze er een duivels genoegen in te zien hoe de armen in hun grote droefheid nog dieper worden vernederd en tot uiterste wanhoop worden gebracht. Van deze rijken geldt wat van Edom gezegd is: zij hebben hun barmhartigheid tenietgedaan (*Am 1:11*). En hier betreft het nog wel hun eigen volksgenoten, medeleden van het volk van God.

De uitdrukking "stof ... op het hoofd" wil zeggen dat zij in rouw gedompeld worden of dat de rijken over hen heenlopen en hen zo in het stof drukken. Stof op het hoofd is een teken van droefheid (*2Sm 1:2; Jb 2:12*).

Armen zijn tegelijk ook weerlozen. De macht is bij hen die geld hebben. De armen zijn overgeleverd aan de willekeur van de rijken. Die bepalen

naar hun eigen onrechtvaardige normen wat recht is voor de armen en wat hun toekomt. Het komt erop neer dat zij alle leefomstandigheden van de armen buigen op een manier die hun het meeste voordeel oplevert.

Wie enigszins bekend is met de geschiedenis van de mensheid, ziet deze afschuwelijke handelwijze telkens weer opduiken. De minstbedeelden worden gemanipuleerd, er wordt mee gehandeld alsof ze koopwaar of gebruiksvoorwerpen zijn. Elke menselijke waardigheid, elk recht op een menswaardig bestaan, wordt hun afgenomen. Nog eens, het gaat hier om handelingen van mensen die tot Gods volk behoren ten opzichte van mensen die eveneens tot dat volk behoren.

Als het hart gesloten is voor God en Zijn Woord – hoewel men met de mond nog wel iets belijdt –, gaat het hart ook op slot voor de medegelovigen (vgl. 1Jh 3:17). De omgang met andere leden van Gods volk wordt bepaald door wat die omgang oplevert, hetzij in materieel voordeel, hetzij in de bevrediging van de verdorven gevoelens.

Wie nu aardse goederen heeft en zijn broeder gebrek ziet lijden en zijn hart voor hem sluit, hoe blijft de liefde van God in hem? (1Jh 3:17)

Hoezeer de natuurlijke gevoelens verstikt zijn, blijkt ook uit de tweede overtreding die wordt genoemd. Het gaan van een man en zijn vader naar hetzelfde meisje doet denken aan “zo’n hoererij als zelfs onder de volken niet [bestaat], dat iemand [de] vrouw van zijn vader heeft” (1Ko 5:1). Als het volk van God Gods Woord verwerpt, zakt het lager dan de heidenen. Het gaan naar hetzelfde meisje of hoer is nog erger dan het gaan naar een verschillend meisje of hoer. Het een is al een grote zonde, het ander is een nog grotere zonde.

In verbinding met deze lage zonde spreekt de HEERE bij monde van Amos dat juist deze zonde gebeurt “om Mijn heilige Naam te ontheiligen”. Deze uitdrukking komt ook voor in *Leviticus* 22 als afsluiting van een lang gedeelte dat gaat over persoonlijke en sociale reinheid (*Lv* 22:32). In dat gedeelte wordt speciaal de zonde van incest verboden (*Lv* 18:6-18; 20:17-21). Daar wordt niet specifiek een verbod genoemd met het oog op gemeenschap met een vrouw buiten de familie. Toch is het beginsel hier natuurlijk wel van toepassing, waar het gaat om het gebruik van een en hetzelfde meisje door zowel de vader als de zoon.

U mag Mijn heilige Naam niet ontheiligen, opdat Ik in het midden van de Israëlieten geheiligd word. Ik ben de HEERE, Die u heiligt, ... (Lv 22:32)

Deze handelwijze geeft inzicht in de sociale toestanden in die tijd. De reinheid en trouw die van een Godvrezende vader in zijn huwelijk mogen worden verwacht, ontbreken. Zowel de vader als de zoon handelt welbewust in ongehoorzaamheid aan God. Met het volharden in ongehoorzaamheid verdwijnt ook alle schaamtegevoel.

De aanhaling hierboven uit *1 Korinthiërs 5* maakt duidelijk dat deze soort wanstaltige dingen niet alleen in Israël voorkwam. Ook in de christelijke gemeente komt deze schaamteloze ontucht voor. Waar het recht wordt gebogen, is ook geen juist zicht meer op huwelijk en seksualiteit en wordt ook in deze dingen de broeder onrecht aangedaan (*1Th 4:6*).

... [en] dat men zijn broeder geen onrecht aandoet en hem bedriegt in die zaak; want [de] Heer is een wreker van dit alles, zoals wij u ook vroeger gezegd en ernstig betuigd hebben. (1Th 4:6)

Paulus maakt in het vervolg van *1 Korinthiërs 5* duidelijk wat de plicht van de gemeente is ten opzichte van leden van de gemeente die in zulke en andere zonden *leven*. De gemeente krijgt de opdracht: “*Doet de boze uit uw midden weg*” (*1Ko 5:13b*). Wie in een zonde volhardt, moet uiteindelijk als een boze uit het midden van de gemeente worden weggedaan.

De rechten van de naaste en van God vertrapt | vers 8

8 *Zij strekken zich uit op kleren die zij in onderpand hebben, naast elk altaar.
Zij drinken wijn die als boete was opgelegd, in het huis van hun goden.*

Kleding wordt beschouwd als een voorwerp van waarde, niet zozeer in materiële zin, maar meer in de zin van het gebruik. Een kledingstuk vormt voor de eigenaar iets, waarmee hij zich 's nachts kan bedekken als een bescherming tegen de kou. Als iemand geld moet lenen, kan hij zijn jas als pand achterlaten. God heeft in Zijn zorg voor de armen in Zijn wet laten opnemen dat degene die de jas als pand genomen heeft, die 's avonds weer moet teruggeven (*Ex 22:26-27; Dt 24:10-13*).

Als u het kleed van uw naaste in onderpand neemt, moet u dat aan hem teruggeven voordat de zon ondergaat. Dat is immers zijn enige bedekking. Het is de kleding over zijn huid. Waarin zou hij [anders moeten] slapen? Wanneer hij tot Mij [om hulp] roept, zal het gebeuren dat Ik het zal horen, want Ik ben genadig! (Ex 22:26-27)

Maar de rijken hebben geen boodschap aan de wet van God. Zij kunnen die kleding best gebruiken als een zachte ondergrond, waarop zij heerlijk kunnen liggen. Om hun arme, nu ook kou lijdende broeder bekommeren zij zich net zomin als om God. Ze zijn integendeel zeer toegewijd aan allerlei afgoden, waarop de uitdrukking “*elk altaar*” schijnt te wijzen. Er is een veelheid aan altaren (vgl. Hs 10:1).

Ze menen dat ze al hun voorspoed aan de afgoden te danken hebben. Die afgoden bevinden zich in de tempel in Bethel. Mogelijk hebben ze voor deze afgoden ook nog andere huizen gebouwd. Daar worden ze dronken van de wijn die ze hebben gekocht met geld dat ze op misdadige wijze hebben verkregen. Ze hebben namelijk onschuldige mensen boetes opgelegd en daarvoor misdaden verzonnen. Met het aldus verkregen geld vierden ze nu feest.

Wat God voor hen heeft gedaan | vers 9

9 Maar *Ik heb de Amoriëten voor hun ogen weggevaagd,
die hoog waren als ceders
en sterk waren als eiken.
Ik heb zijn vrucht vanboven weggevaagd
en zijn wortels vanonder.*

Om hen te beschamen wijst God op Zijn zorg voor hen, zowel vroeger als nu. Hun handelwijze ten opzichte van God staat toch wel in scherp contrast met wat God voor hen heeft gedaan. Wat een ondankbaarheid! Waar aan heeft Hij dat verdiend? Het klinkt als een teleurstelling: “*Maar Ik heb.*” De herinnering aan vroeger zou hen tot inkeer moeten brengen. God heeft de weg voor hen vrijgemaakt om te komen op de plaats die ze nu innemen. “*De Amoriëten*” zijn de oorspronkelijke inwoners van Kanaän (Gn 15:18; Jz 24:18; Ri 6:10). Op eigen kracht was het volk nooit in het land gekomen. Hun ongelooft had hen krachteloos gemaakt. Zij hadden zich in hun ongelooft als sprinkhanen gevoeld tegenover de bewoners van Kanaän die in hun ogen als reuzen waren (Nm 13:22,32-33; Dt 1:28; 3:11).

Maar God had hun zaak ter hand genomen. Ze zijn er getuigen van geweest hoe Hij te werk is gegaan. Hij heeft die sterke reuzen voor hen verdelgd, geheel en al, van boven tot beneden. De ceder is vaker een beeld van

wat hoog, verheven en stabiel is (Ez 31:3) en de eik van wat sterk en hard is en een lange levensduur heeft.

“Zijn vrucht” is zijn nageslacht en “zijn wortels” zijn de voorouders van dat volk. God heeft al die inwoners met wortel en tak voor hen uitgerooid. Maar nu ze in het land wonen, al zoveel jaren, zijn ze al Zijn inspanningen vergeten. Daarvoor zijn ze ook gewaarschuwd (Dt 8:11-20). Maar wat wil je als Gods volk niet meer naar Zijn Woord luistert, er geen kennis meer van neemt en zo voorbijgaat aan de waarschuwingen die erin staan? Ellende en verderf kunnen niet uitblijven.

Gods goedheid in verlossing en leiding | vers 10

10 Maar Ík heb u uit het land Egypte geleid,
en liet u veertig jaar door de woestijn gaan,
om het land van de Amoriëten in bezit te nemen.

Opnieuw klinkt de teleurstelling door. Zijn ze dan ook vergeten hoe zij door Gods goedheid verlost zijn uit de harde slavernij van Egypte? Zijn ze ook vergeten hoe Hij hen na hun verlossing door heel die “grote en vreselijke woestijn” (Dt 8:15) heen geleid heeft, voordat ze het land in bezit namen waarheen ze onderweg waren? Als God hen niet had verlost, waren ze nog steeds in slavernij geweest; als God hen niet had geleid in de woestijn, waren ze daar omgekomen.

Laten ook wij nooit vergeten op welke manier wij uit de wereld en van het oordeel zijn bevrijd. De Heer Jezus moest daarvoor in de dood gaan. Laten wij ook nooit vergeten hoe God ons sinds onze verlossing door de wereld heen heeft geleid en verzorgd. Groot is Zijn trouw. Te vaak beantwoorden wij Zijn trouw met ontrouw. Stellen we Hem dan ook niet teleur?

Profeten en nazireeërs | vers 11

11 Uit uw zonen deed Ik profeten opstaan,
uit uw jongemannen nazireeërs.
Is dit niet zo, Israëlieten?
spreekt de HEERE.

In de vorige verzen hebben we het getuigenis van al Gods weldaden, door Hem bewezen aan het hele volk, de twaalf stammen. Maar Gods zorg voor

Zijn volk blijkt ook uit de middelen die Hij te midden van Zijn volk heeft gegeven om het tot Zich te doen terugkeren. Daar is in de eerste plaats het getuigenis van de “*profeten*”. Zij hebben *Zijn woorden* gesproken. In de tweede plaats wijst Amos op het getuigenis van de “*nazireeërs*”. Zij hebben door *hun leven* gesproken. Profeten hebben in hun prediking *verkondigd* Wie God is, nazireeërs hebben in hun leven *getoond* Wie God is.

Profeten spreken meestal als het volk van God is afgeweken. Dan laat God Zijn Woord door hen aan Zijn volk prediken om het op te roepen tot belijdenis en terugkeer tot Hem. Vóór Amos hebben vele profeten tot het hele volk, de twaalf stammen, gesproken (*Hb 1:1a*). We kunnen bijvoorbeeld denken aan Mozes en Samuel. Maar ook in het midden van de tien stammen, die geen tempel, altaar en priesterschap hadden, heeft God Zich niet onbetuigd gelaten. Vooral Elia en Elisa hebben in het tienstammenrijk gewerkt. Ook daarna heeft God boodschappers gestuurd die uit henzelf voortkwamen en hun taal spraken.

Nadat God vroeger vele malen en op vele wijzen tot de vaderen gesproken had in de profeten, ... (Hb 1:1a)

Een bijzonder getuigenis heeft God gegeven in de nazireeërs. Al lezen we niet veel over de nazireeërs, toch moeten zij, gezien de aanhaling hier door Amos, een belangrijke plaats onder het volk hebben gehad. Het woord ‘nazireeër’ – in het Hebreeuws *nazir* – betekent ‘afgezonderd’. Hiermee wordt de toewijding aan God aangegeven die deze personen in praktijk brengen.

Om zich af te sonderen en aan God toe te wijden legt de nazireeër een speciale gelofte af. Daarover lezen we in *Numeri 6*. Nazireeër worden doet iemand vrijwillig. Maar wil iemand, “*een man of een vrouw*” (*Nm 6:2*), het worden, dan worden daar voorwaarden door God aan verbonden. Die voorwaarden zijn dat zo iemand

1. niets van de wijnstok mag nuttigen,
2. het haar lang moet laten groeien en
3. geen dode mag aanraken (*Nm 6:3*).

Deze voorwaarden zijn in hun toepassing op ons als volgt ‘te vertalen’. Iemand die zich aan God wil toewijden,

1. doet vrijwillig afstand van aardse vreugden – wijn is een beeld van dingen die in zichzelf niet slecht zijn (*Ri 9:13*),

2. neemt een onderdanige plaats in – waarvan ook nu nog het lange haar van de vrouw het beeld is (1Ko 11:1-16), dat ook vandaag nog van toepassing is – en
3. blijft af van alles wat niet in verbinding met de levende God staat – dat is het kenmerk van de dood.

Het is een grote zegen van Godswege als Hij zulke mensen, ook jonge mensen, die Hem toegewijd willen leven, onder Zijn volk verwekt. Zij betekenen een geestelijke zegen voor het hele volk. In *aardse* zegeningen kunnen ook de heidense volken zich verheugen. Daarom wijst Amos op de *geestelijke* zegen die deze gaven van God aan Zijn volk inhouden. Deze geestelijke zegen gaat aan de aardse vooraf, want de aardse zegen is afhankelijk van hun geestelijke gesteldheid. Om die in overeenstemming met God te brengen laat Hij door Zijn profeten horen wat Hij van Zijn volk wil. Door de profeten die Hij zendt, houdt Hij de verbinding met Zijn volk in stand.

Hoewel in *Numeri 6* staat dat iemand nazireeër wordt als gevolg van een vrijwillige beslissing om een gelofte te vervullen, is het duidelijk dat zo'n gelofte gedaan wordt vanuit een innerlijke aansporing door de Geest. Ook het leven als nazireeër kan alleen gebeuren onder de kracht en leiding van Gods Geest. Daarom kunnen naast de profeten ook de nazireeërs als een gave van God gezien worden. In de nazireeër kan het volk zijn eigen roeping tot toewijding aan God zien, met tegelijk het zicht erop dat de HEERE ook de kracht geeft om het in praktijk te brengen.

Hoewel het nazireeërschap niet aan leeftijd is gebonden, spreekt Amos hier over "*uw jongemannen*". Juist jonge mensen wil God gebruiken om te midden van Zijn volk te laten zien wat een leven van toewijding betekent. Wat is er ook vandaag in de christenheid een grote behoefte aan jonge christenen die zich vrijwillig dingen ontzeggen waarvoor hun leeftijdsgenoten zich inzetten, om zich helemaal te wijden aan de zaak van God. Laten we God vragen dit in de harten van nog veel jongeren te werken. Een voorbeeld van de zegen die zo'n toewijding geeft, lezen we in *Jeremia 35* (Jr 35:1-19).

Met Zijn vraag "*is dit niet zo?*" benadrukt God Zijn geven van de profeten en de nazireeërs. Hij vraagt Zijn volk met klem om te beoordelen of Zijn opmerkingen juist zijn. Zulke vragen dienen om het geweten aan te spreken, om tot nadenken aan te zetten en tot inzicht te brengen van het

handelen van God. Wie daarmee van harte instemt, keert terug tot Hem. God wil mensen betrekken in Zijn handelingen en hen door het nadenken erover tot de erkenning brengen dat het niet anders kan.

Opstand | vers 12

12 Maar u laat de nazireeërs wijn drinken,
en u hebt de profeten geboden: Profeteer niet!

Wat is het antwoord van het volk op Gods zorg? Je kunt je voorstellen dat de slechte gezindheid van het volk zich uit door gewoon niet naar die mensen te luisteren en hun boodschap te negeren. Maar hun slechte toestand openbaart zich op een vreselijker wijze en wel in de geest van rebellie.

In plaats van zich door de voorbeelden van de nazireeërs tot een heilig leven te laten aanzetten wil het volk dat de nazireeërs wijn drinken om hun gelofte te verbreken. Het geven van wijn wil hier niet zeggen dat ze wijn aanbieden, maar dat ze op een gewelddadige manier de nazireeërs dwingen om wijn te drinken.

De profeten ontmoeten dezelfde geest van rebellie. Gods getuigen zijn onverdraaglijk voor het volk en ze doen er alles aan om hun het zwijgen op te leggen. Amos heeft dat zelf ook ervaren (*Am 7:12; vgl. Js 30:10; Jr 11:21; Mi 2:11*).

En wat beleven wij vandaag? Welk antwoord geven wij op Gods zorg? Veel 'nazireeërs' zijn verleid om toch weer 'wijn' te gaan drinken. De satan zal alles in het werk stellen om juist jongeren in te palmen, zodat ze geen gehoor geven aan de roep van God, maar luisteren naar de stem van mensen. Christenen die het niet zo nauw nemen, voelen zich kriebelig worden als ze andere christenen zien die volledig aan de Heer toegewijd willen leven.

Natuurlijk is er best wat op het leven van toegewijde christenen aan te merken. Ook dat zijn geen volmaakte mensen. Maar in plaats van aangesproken te worden door wat er aan toewijding te zien is, wordt vaak geprobeerd toegewijde christenen te brengen tot een handelen waarbij niet Christus maar de eigen genoegens centraal staan.

Als zulke christenen voor die druk bezwijken, zal hun leven geen ‘veroordeeling’ meer vormen voor minder of niet toegewijde christenen. De angel is eruit. Het zal toegewijde christenen er overigens niet om te doen zijn anderen te veroordelen die minder toegewijd leven. Het is een min of meer automatisch gevolg, iets waaraan niet te ontkomen is.

De Heer Jezus bovenal, en in Zijn navolging ook Paulus, zijn volkomen aan God toegewijd geweest. De haat die de Heer en Paulus hebben ondervonden, was niet te ontlopen. Wie toegewijd wil leven, moet erop rekenen dat hem of haar overkomt wat Paulus tegen Timotheüs zegt: *“En ook allen die Godvruchtig willen leven in Christus Jezus zullen vervolgd worden”* (2Tm 3:12).

Wat de nazireeër ondervindt, zal ook de trouwe profeet ervaren. Een duidelijke, radicale prediking van Gods Woord wordt in de christenheid in het algemeen niet op prijs gesteld. Zolang je het geweten buiten schot laat, zal men je aanhoren. Maar wijs je op het kwaad, dan ontmoet je verwerping en zal men proberen je het spreken onmogelijk te maken.

Gods vergelding | vers 13

13 *Zie, Ik ga het onder u laten kraken,
zoals een wagen kraakt,
vol graanschoven.*

Op de weerspannige houding en tegenstand van het volk als antwoord op al Zijn zorg kan God niet anders dan met Zijn oordeel reageren. In de wijze waarop Amos Gods oordeel voorstelt, zien we een beeld uit het leven van de landbouw. Het geeft Amos’ vertrouwdheid met dit leven weer. In het gebruik van dit beeld ligt mogelijk een zinspeling dat het oordeel door middel van een aardbeving zal plaatsvinden. In ruimere zin kan het zien op de tijd dat God Zijn oogst binnenhaalt, waarbij er verlossing is voor het gelovig overblijfsel, terwijl de goddelozen door het oordeel getroffen zullen worden.

De overvolle, krakende wagen toont ook dat de zonde een zware last is, vooral de zonden die hiervoor zijn genoemd. Geen mens blijft daaronder staande, maar zal eronder bezwijken. Voor wie dat erkent, is de redding aanwezig. Die mag weten dat de schoven van zijn of haar zonden werden gelegd op de Heer Jezus en in Hem door God zijn geoordeeld.

Geen ontkomen mogelijk | verzen 14-16

- 14 *Dan gaat voor de snelle [de kans op] ontvluchten verloren,
de sterke zal zijn kracht niet inzetten,
geen held zijn leven redden.*
- 15 *Niemand die de boog hanteert, zal staande blijven,
geen hardloper zich redden,
geen ruiter te paard zijn leven redden.*
- 16 *Zelfs de moedigste onder de helden
zal op die dag naakt wegvluchten,
spreekt de HEERE.*

Aan het oordeel van God dat in *vers 13* is voorgesteld, is niet te ontkomen. Iedereen zal proberen te vluchten, maar tevergeefs. Alle individuele bekwaamheden zullen niet baten. Als we denken aan een aardbeving, zien we in dat snelheid, kracht en moed nutteloos zijn. Hoe hard iemand ook kan lopen, hij zal geen toevluchtsoord kunnen bereiken. De grond splijt onder hem open. Hoe sterk iemand ook is, al zijn kracht en inspanning bieden geen uitkomst. Hij ziet zich geplaatst voor natuurkrachten waarbij de kracht van de mens in het niet verzinkt. Hoe moedig iemand ook is, hij zal het afleggen tegen Gods oordeel. Deze vijand is niet met menselijke moed te bestrijden.

De pijlen van de boogschutter doen belachelijk aan tegenover een macht die genadeloos nadert en niet op afstand kan worden gehouden. Zelfs wie gebruik kan maken van een paard, zal door de dood worden ingehaald. De held die meent te kunnen vluchten, werpt alles weg waarop hij heeft vertrouwd, maar wat hem in het gezicht van het oordeel in zijn vlucht hindert. Naakt wil zeggen zonder opperkleed en zonder wapens. Zo probeert hij, die eens zo dapper, goed gekleed en goed bewapend het gevaar tegemoet is gegaan, aan dit gevaar te ontkomen. Het hele toneel ademt een volkomen ontredding van mensen die, voordat dit oordeel plaatsvindt, zich nog zo beroemen op hun kwaliteiten.

Amos 3

Inleiding

Amos 1-2 laten zien dat er geen onderscheid kan zijn tussen Israël en de volken als het gaat om de maatstaf van Gods heiligheid. Maar in *Amos 3* zien we dat Israël wel een apart oordeel ondergaat. De reden daarvoor is dat te midden van alle volken Israël van God een speciale plaats heeft gekregen. Het is Zijn eigendomsvolk. Daarom komt er een speciaal oordeel over het volk dat de HEERE voor Zichzelf heeft uitverkoren. Daarover gaat het in de *verzen 1-2*. De aankondiging van het oordeel heeft de HEERE aan de profeten opgedragen (*verzen 3-8*). De inhoud van het oordeel is dat de vijand het land zal binnenvallen, zijn bewoners zal ombrengen, de altaren van Bethel zal verwoesten en van de hoofdstad een puinhoop zal maken (*verzen 9-15*).

Wij kunnen hieruit leren. Evenals Israël toen de positie innam van Gods getuigenis, zo doet de christenheid dat nu. Als we die positie innemen, is het nodig dat we een getuigenis afleggen van Wie God is en dat dit gebeurt in overeenstemming met Wie God werkelijk is. Een wangetuigenis geeft een vals beeld van Hem. Helaas heeft de geschiedenis van de christenheid laten zien dat zij het er niet beter heeft afgebracht dan Israël. God zal dan ook de christenheid moeten oordelen. De beschrijving van dat oordeel vinden we in *Openbaring 17-18*.

Oproep om te horen | *vers 1*

1 *Luister naar dit woord dat de HEERE tot u spreekt, Israëlieten, tot het hele geslacht dat Ik uit het land Egypte heb geleid:*

De oproep “*luister naar dit woord*” horen we ook in *Amos 4* en *Amos 5* (*Am 4:1; 5:1*). Het zijn woorden die oproepen alle werk te staken om aandachtig naar “*dit woord*” te luisteren. Dat het een woord is “*dat de HEERE tot u spreekt*”, legt extra nadruk op het belang van het luisteren. Niemand minder dan *de HEERE* spreekt en het betreft niemand anders dan henzelf, de “*Israëlieten*”. Dit zijn stuk voor stuk dringende redenen om de oren te spitzen. Hier wordt tot het hele volk gesproken, Juda en de tien stammen,

want er wordt verwezen naar “*het hele geslacht*” dat de HEERE “*uit het land Egypte*” voerde.

Met deze woorden legt Amos tevens de verbinding met de oorsprong van hun volksbestaan. Bekend als ze zijn met hun volksgeschiedenis, weten ze dat Egypte het land is waar ze harde slavenarbeid hebben moeten verrichten. Nooit hadden ze zichzelf uit die slavernij kunnen bevrijden. Dat ze nu in Israël wonen, hebben ze te danken aan de bevrijdende liefde en kracht van de HEERE.

Alleen u heb Ik gekend | vers 2

2 *Alleen u heb Ik gekend
uit alle geslachten op de aarde.
Daarom zal Ik u vergelden
al uw ongerechtigheden.*

Het is het exclusieve voorrecht van Israël dat de HEERE hen kent. Kennen is hier een kennen in liefde en drukt een speciale intimiteit uit. De HEERE zegt hetzelfde van Jeremia als Hij hem vertelt hoe Hij hem al heeft gekend vóór de moederschoot (Jr Voordat Ik u in de [moeder]schoot vormde, heb Ik u gekend; ... (Jr 1:5a)). Het woord ‘kennen’ sluit de gedachte in van het

soevereine handelen van God, Die het voorwerp van Zijn kennis voor Zijn doel uitkiest en apart zet. Kennen is maar niet een ‘kennisnemen van’ of ‘bekend zijn met’, maar een kennis van het diepste wezen van het volk of een mens als iets waarmee uitdrukking wordt gegeven aan gemeenschap. Dat God Zijn volk kent, wil zeggen dat Hij er gemeenschap mee heeft.

Een volk dat zo’n speciale plaats heeft gekregen, kan niet anders dan ook een speciale beoordeling krijgen. Die speciale beoordeling klinkt door in het ernstige “*daarom*”. Israël meent dat het door zijn uitverkiezing en zijn bijzondere positie niet behandeld zal worden als de omringende volken. Maar God zal het volk juist vanwege zijn nauwe betrekking met Hem des te zwaarder straffen voor zijn zondige gedrag. Daarbij wordt geen enkele ongerechtigheid over het hoofd gezien: “*Al uw ongerechtigheden.*”

De maat van de relatie is altijd de maat van verantwoordelijkheid. Daarom is dit vers ook zo belangrijk voor christenen. Zij staan in een speciale

relatie met God. De zonden die Gods volk bedrijft, zijn altijd smartelijker voor Hem dan de zonden van andere volken. Die andere volken leven in onwetendheid aangaande Hem, terwijl Hij Zijn volk heeft bekendgemaakt met Zijn wil.

Een voorbeeld kan helpen om dit verschil in behandeling te verduidelijken. Stellen we ons een groep jongens voor die iets doet wat niet mag. Een politieagent die net langs komt, grijpt er eentje in de kraag en geeft hem een flink pak slaag. Omstanders roepen: 'Ze deden het allemaal!' 'Dat weet ik', zegt de agent, 'maar deze jongen is mijn zoon.' Reken er maar op dat de agent thuis ook nog een hartig woordje met zijn zoon zal spreken.

In *Leviticus 4* wordt ook duidelijk dat het wel degelijk uitmaakt wie een zonde begaat. Daar is het te zien aan de grootte van het offer dat ingeval van een zonde moet worden gebracht. De zonde van een vorst, een vooraanstaand iemand onder het volk, wordt strenger genomen dan van een gewoon lid van het volk. De Heer Jezus spreekt in dezelfde zin (*Lk 12:47-48*; *vgl. Mt 11:20-24*).

Die slaaf nu, die de wil van zijn heer heeft gekend, en [zich] niet bereid en niet naar zijn wil gedaan heeft, zal met vele [slagen] worden geslagen; maar wie die niet gekend en dingen gedaan heeft die slagen waard zijn, zal met weinige worden geslagen. (Lk 12:47-48)

Het eens zijn | vers 3

3 Gaan er twee samen
zonder elkaar ontmoet te hebben?

Als je met een ander op reis gaat of ergens aan gaat beginnen, is het van belang dat je samen eens goed hebt gekeken naar de verwachtingen die ieder van dit samengaan heeft. Dit geldt bijvoorbeeld ook voor een huwelijk en een zaak. Als je samen met mensen op weg gaat, is het mogelijk dat een partij ongegronde of te hoge verwachtingen heeft. Dit samengaan kan dan menige teleurstelling opleveren, zo erg soms, dat men weer uit elkaar gaat.

Hoe komt dat? Omdat de basis van de 'onderhandelingen' in de mens ligt, in zijn ideeën en opvattingen over het gaan van die weg. Vaak ook wordt men het eens door het doen van concessies en het sluiten van compromissen. Het Samen op Weg-proces is daarvan een voorbeeld. Het is de naam van het proces van de pogingen tot nauwere samenwerking van de Nederlandse Hervormde Kerk, de Gereformeerde Kerken in Nederland en de

Evangelisch-Lutherse Kerk in Nederland sinds 1961. Deze kerken werden de Samen op Weg-kerken genoemd. Per 1 mei 2004 resulteerde dit in de fusie van de kerken tot de PKN, de Protestantse Kerk in Nederland.

Anders is het als God bij een samengaan is betrokken. En daarover gaat het hier. Wie samen op weg wil gaan met God, zal het met Hem niet op een akkoordje kunnen gooien. Samen op weg gaan met God kan alleen als je het in een ontmoeting met Hem eens geworden bent met Hem. Hem ontmoeten betekent in Zijn tegenwoordigheid komen en je helemaal aanpassen aan Zijn heiligheid. Het is onmogelijk met God te wandelen zonder met Hem in het reine te zijn. Wandelen met God, met Hem op weg zijn, kan alleen door je af te zonderen van het kwaad. Op weg zijn met God betekent naar Hem luisteren, gehoorzaam zijn aan Zijn Woord.

Je gaat toch niet met een ander op weg, zonder dat je het eens met hem bent geworden? Anders moet je er niet aan beginnen. Voor Amos is het duidelijk. Hij zit op één lijn met God, hij is het volkomen met Hem eens. Amos en God trekken gelijk op. Daarom kan Amos zo door God worden gebruikt als Zijn profeet, als Zijn mond. Amos spreekt de taal van God en hij spreekt de taal van het volk. De taal van God komt tot het volk in verstaanbare woorden.

Amos gaat in de volgende verzen aan de hand van uit het leven gegrepen voorbeelden het recht en de plicht om te profeteren ondersteunen. Hij doet dat omdat de aankondiging van de straf op de ongerechtigheden weerstand oproept. Hij gaat toelichten dat God niet met oordeel dreigt als daar geen reden voor is, als Hij niet een volk voor Zich heeft dat rijp is voor dat oordeel. Daarom houdt de vraag van dit vers tevens een oproep tot bekeering in, een oproep om in overeenstemming te komen met God. Zo niet, dan zal Hij hun tegenstander moeten zijn (*Lv 26:23-24*).

Oorzaak en gevolg in het woud | vers 4

4 *Brult een leeuw in het woud
als hij geen prooi heeft?*

*Laat een jonge leeuw vanuit zijn hol zijn stem klinken
zonder dat hij [iets] gevangen heeft?*

De vraag in *vers 3* is de eerste van zeven indringende vragen die in deze verzen achtereenvolgens worden gesteld. Amos neemt ons voor de volgende vragen mee

1. naar het woud (*vers 4*),
2. naar het veld (*vers 5*), en
3. naar de stad (*vers 6*).

Na de inleidende vraag van *vers 3* zijn de volgende vragen bedoeld om ons te laten nadenken over oorzaak en gevolg. God wil ons leren en duidelijk maken dat er niets 'toevallig' gebeurt.

Een leeuw brult niet zomaar. Zijn gebrul heeft een oorzaak, een aanleiding. Zo is wat in onze levens gebeurt niet het resultaat van blinde krachten, maar van een vastgesteld plan van God in Wiens hand ons leven is. Hij leidt ons leven en controleert alle gebeurtenissen.

Nu kan iemand denken: 'Maar God leidt mij toch niet als ik een weg van zonde kies?' Nee, dat leidt God ook niet, maar Hij leidt wel de omstandigheden op een wijze dat Hij ons daardoor wil terugbrengen naar Hemzelf. God staat altijd boven het kwaad en de zonde. In de volgende verzen werkt Amos dit uit.

Amos als veefokker weet wat het brullen van de leeuw betekent: het is een waarschuwing van naderend gevaar. Dit brullen van de leeuw ziet op de machtige stem van God die Hij laat horen. De oorzaak is de zonde van Zijn volk, waarover Hij het oordeel moet brengen.

Toch handelt God niet zonder Zijn volk eerst te waarschuwen. Vandaar dat Hij Zijn machtige stem verheft door Zijn profeten aan wie Hij heeft geopenbaard wat Hij gaat doen (*vers 7*). In Zijn oordeel over Zijn volk stelt de HEERE Zich voor als een leeuw en een jonge leeuw (*vgl. Hs 5:14*). Een jonge leeuw kan zien op een geringer of gedeeltelijk oordeel.

*Want Ik zal voor Efraïm zijn als een felle leeuw,
voor het huis van Juda als een jonge leeuw.
Ik, Ik verscheur en ga;
Ik sleep weg en er zal geen redder zijn.
(Hs 5:14)*

Oorzaak en gevolg in het veld | *vers 5*

- 5 *Duikt een vogel in een strik op de aarde
als er geen val voor hem is?*

*Springt de strik van de grond op
als er niets gevangen is?*

In *vers 4* komt het feit tot uiting dat de HEERE het volk als prooi al in Zijn macht heeft. Hij verscheurt nog niet, maar brult. Hij waarschuwt als het ware nog. In de eerste vraag van *vers 5* zien we dat Israël zelf schuld heeft aan deze situatie. Zoals een vogel op een lokaas afschiet en dan in de strik wordt gevangen, zo schiet iemand in het verderf omdat de zonde hem daarin trekt. Het lokaas is de zonde.

Het volk heeft het verderf over zich afgeroepen door niet met God te wandelen en de weg van de zonde te kiezen. De zin is: Kan het verderf wel iemand treffen, wanneer niet zijn zonde hem daarin trekt? Niemand wordt in het verderf gestort zonder het zelf te zoeken.

De eerste vraag in dit vers gaat over het gedrag van de vogel. De tweede vraag gaat over de werking van de strik. Beide delen van het vers gaan over de zonde van Israël, maar benaderen die vanuit een verschillend gezichtspunt. De strik stelt het oordeel van God voor. Hij maakt hen die zondigen tot Zijn gevangenen. De strik staat symbool voor de middelen die God ter beschikking staan en die doeltreffend zijn in het gebruik. Ze zullen doel treffen omdat Israël de weg van de zonde is gegaan.

Maar er gaat een waarschuwing aan het oordeel vooraf. Die zien we in het volgende vers.

Oorzaak en gevolg in de stad | *vers 6*

*6 Of wordt in een stad de bazuin geblazen
zonder dat het volk beeft?
Of komt er kwaad in de stad voor
zonder dat de HEERE dat doet?*

Elke vorige vraag begint met het gevolg, bijvoorbeeld: de vogel wordt gevangen; daarna komt pas de oorzaak: vanwege lokaas. Die volgorde wordt nu omgedraaid. We hebben nu eerst de oorzaak: het blazen van de bazuin; daarna komt het gevolg ervan: het beven of opschrikken van de inwoners van de stad. Het geluid van de bazuin vanaf de stadsmuur waarschuwt de stad dat er indringers in aantocht zijn (*Ez 33:1-3*).

De bazuin stelt de stem van de profeten voor. Er wordt niet naar geluisterd (*Jr 6:17*), omdat de mensen zich vergapen aan hun welvaart. Ze gaan door alsof

*Ik heb wachters over u aangesteld:
Sla acht op het geluid van de bazuin!
Maar zij zeggen: Daar slaan wij geen acht op.
(Jr 6:17)*

er geen gevaar dreigt en er geen waarschuwing klinkt. Elke ramp die een mens of een gemeenschap van mensen, een stad, treft, is door God bedoeld als een tuchtiging. Het woord 'tuchtiging' heeft voor sommigen een negatieve klank. Maar het heeft te maken met opvoeding. De betekenis ervan is 'trekken'. God tuchtigt om Zijn volk op te voeden en tot Zich te trekken. Ook hoeft tuchtiging niet altijd 'correctief' te zijn, als gevolg van begane zonden. Het kan ook 'preventief' zijn, om te voorkomen dat we zondigen.

Een andere fout die we kunnen maken als we worden getuchtigd, is dat we blijven steken bij de middelen die God gebruikt om te tuchtigen. Dat is het geval als we onze eigen verklaringen gaan geven voor bijvoorbeeld ziekte, een ongeluk, werkloosheid, kinderen die een eigen weg gaan, terwijl we niet denken aan het feit dat *God* ons deze dingen doet overkomen. We moeten leren niet te kijken naar tweede oorzaken, de instrumenten, want er is niets dat buiten Hem om gebeurt. Geen musje valt op de aarde zonder de wil van de Vader (*Mt 10:29*). Hoeveel te minder kan een ramp een stad treffen zonder Hem.

Het voorgaande is niet bedoeld als een goedkope oplossing voor diepgrijpende en schokkende gebeurtenissen of zelfs misdrijven die iemand zijn overkomen. Er zijn daden die iemand kunnen worden aangedaan, die iemands leven kunnen verwoesten. In zulke gevallen kun je alleen maar hopen en bidden dat het slachtoffer er uiteindelijk toe kan komen zich toch volkomen aan God toe te vertrouwen. Hij was erbij toen dat vreselijke gebeurde.

Hij heeft niet ingegrepen, dat is waar, maar dat wil niet zeggen dat Hij dit vreselijke wilde of het er zelfs maar mee eens was. Hij heeft meegehuild. Wie ertoe kan komen over deze persoonlijke ramp en de veroorzaker ervan heen de blik op God te richten, zal Zijn vertroosting en verzachting van de pijn op weg naar genezing gaan ondervinden.

De gedachte aan de zonde, alsof God die zou bewerken, is volledig misplaatst. Dat is ook niet wat Amos zegt. Het is altijd, en zeker hier, noodza-

kelijk het verband te zien van de verzen eromheen. Dan wordt duidelijk dat God niet de Bewerker, de Auteur van de zonde is. Het kwaad heeft hier een straffend karakter. Het betreft een ramp, zoals een inval door vijandelijke machten, het zwaard, hongersnood of pest, als het noodzakelijke gevolg van de zonde (*Js 45:7*).

De HEERE openbaart Zijn geheimenis | vers 7

7 Voorzeker, de Heere HEERE doet niets tenzij Hij Zijn geheimenis heeft geopenbaard aan Zijn dienaren, de profeten.

Het is een enorm voorrecht dat God vertelt wat Hij van plan is. Dit voorrecht is het deel van de ‘vrienden’ van de Heer Jezus, Zijn discipelen (*Jh 15:15*). Aan alle christenen heeft God door Zijn Geest geopenbaard wat Hij heeft bereid voor hen die Hem liefhebben (*1Ko 2:10-16*). En Petrus schrijft in zijn tweede brief over aanstaande gebeurtenissen en besluit zijn brief met: *“U dan, geliefden, nu u dit van tevoren weet, weest op uw hoede”* (*2Pt 3:17a*).

Ik noem u niet meer slaven, want de slaaf weet niet wat zijn heer doet; maar Ik heb u vrienden genoemd, omdat Ik u alles wat Ik van Mijn Vader heb gehoord, bekendgemaakt heb. (Jh 15:15)

Hoe komt het dan dat toch zoveel mensen niet op de hoogte zijn van Gods voornemens? Omdat ze niet voldoen aan de voorwaarden die daaraan verbonden zijn. Zijn we ‘vrienden’ van de Heer Jezus, volgelingen, discipelen, van Hem? Hebben we God echt lief en laten wij ons leiden door de Heilige Geest? Want de dingen van God worden alleen door geestelijk gezinde christenen begrepen. Lezen we in Gods Woord om te weten wat erin staat? God heeft alles meegedeeld, maar we moeten er wel kennis van nemen. En zijn we bereid te doen wat Hij zegt?

Dit laatste is, waar Amos het over heeft. Hij spreekt over *“Zijn dienaren”*. Een dienaar is iemand die in dienst staat van een baas en van wie verwacht wordt dat hij de bevelen van zijn baas uitvoert. Aan zulke mensen kan God Zijn raad openbaren. Aan hen kan Hij de dingen bekendmaken die Hij gaat doen. Als we Gods mededelingen ter harte nemen over wat Hij gaat doen, kunnen we een zekere weg gaan. Alles wat Hij te vertellen heeft, heeft Hij ons in Zijn Woord bekendgemaakt.

We lezen in het Oude Testament hoe Hij dienaren als Noach, Abraham, Jozef en vele anderen in vertrouwen heeft genomen aangaande oordelen die

zouden komen. In het Nieuwe Testament lezen we hoe de Heer Jezus Zijn discipelen heeft verteld over toekomstige gebeurtenissen (Lk 21:20-24). En hebben wij niet “het profetische woord” (2Pt 1:19), zoals het hele boek *Openbaring*? Wat doen wij met al die vertrouwelijke mededelingen van onze Heer?

Er móet een reactie komen | vers 8

8 De leeuw heeft gebruld.
Wie zou niet bevreesd zijn?
De Heere HEERE heeft gesproken.
Wie zou niet profeteren?

Amos past de voorbeelden van oorzaak en gevolg niet alleen op zijn hoorders toe. Hij doet er zelf ook wat mee. Zijn spreken is het gevolg van het spreken van de HEERE. Hij móet spreken omdat hij als profeet in een directe verbinding met Hem staat. Wat Amos heeft gezegd en nog gaat zeggen, lijkt voor de hoorders allerminst een Godswoord. Het volk kan in afwijzing zeggen: ‘Hoe kán die man zo spreken, waar haalt hij het lef vandaan?’ En Amos zegt: ‘Ik kán niet anders, want de HEERE heeft gesproken.’

Geen leeuw brult zonder roof, geen vogel wordt gevangen zonder lokaas en geen profeet spreekt zonder een woord van de HEERE te hebben vernomen. En als de HEERE spreekt, kán hij niet zwijgen. Amos bewijst met de aangehaalde voorbeelden dat hij wel móet spreken, wánt de HEERE heeft tot hem gesproken. Wie kritiek heeft op Amos, heeft kritiek op de HEERE.

De HEERE heeft Zijn waarschuwendende stem met grote kracht in allerlei gebeurtenissen laten horen. Velen zijn er doof voor gebleven. De profeten zijn Gods stem tot het geweten van het volk. Zij willen nog een keer wijzen op Gods waarschuwingen, opdat het volk alsnog tot inkeer zal komen.

Wie op de hoogte is van wat God gaat doen, kan niet anders dan daarover spreken (Hd 4:20; Jr 20:9; 1Ko 9:16). Als wij overtuigd zijn

...; want ons is het onmogelijk niet te spreken over wat wij hebben gezien en gehoord. (Hd 4:20)

van de waarheid van Gods Woord en de ernst van het oordeel dat daarin wordt aangekondigd over hen die God ongehoorzaam zijn, zal dat ons aansporen om van de Heer Jezus te getuigen: “Daar wij dan weten hoezeer de Heer te vrezen is, overreden wij [de] mensen” (2Ko 5:11a).

We mogen daarbij niets anders doorgeven dan wat God ons heeft verteld. Een eigenzinnige uitleg van wat Hij heeft gezegd, is ontoelaatbaar. Als Hij niet heeft gesproken, is elke uitspraak van de ene mens, hoe geleerd ook, net zo weinig waard als die van een ander. De waarde ervan is nihil, om van een schadelijke uitwerking maar niet te spreken. Alleen het Woord van God houdt eeuwig zijn waarde en bewijst in alle tijden en situaties zijn geldigheid. Wie dat eenmaal heeft ingezien, wil graag dit Woord aan anderen doorgeven.

Doet het horen | vers 9

9 *Laat het horen in de paleizen in Asdod
en in de paleizen in het land Egypte, en zeg:
Verzamel u op de bergen van Samaria,
en zie de grote verwarring in het midden daarvan
en alle verdrukking daarbinnen.*

Na de rechtvaardiging van zijn dienst als profeet verkondigt Amos nu zonder enige terughoudendheid het oordeel dat over de tien stammen moet komen. De opdracht van de HEERE aan de profeten is: “*Laat het horen.*” Zij moeten Asdod en Egypte oproepen tot getuigen van de gewelddadigheden en gruwelen die zich afspeelen in de paleizen van Samaria. Daarvoor moeten ze op de bergen van Samaria plaatsnemen en zien wat zich daar afspeelt. Van wat ze hebben gezien, moeten ze weer getuigenis afleggen tegenover Israël.

Door deze handelwijze van de HEERE wordt de overmaat van de zonden van Israël op beschamende wijze voorgesteld (vgl. 2Sm 1:20). Wat een vernedering is het voor het volk van God als het door heidenen beoordeeld moet worden. Soms heeft de wereld een juister oordeel over het kwaad bij Gods volk dan de christen zelf. De Filistijnen, voorgesteld in de stad Asdod, zijn het volk dat het dichtst bij hen ligt. Egypte is het bekende grote rijk.

Wat God heeft bekendgemaakt, moet worden gepredikt, dichtbij en veraf. Door hen tot getuigen te maken van de zonden die Samaria bedrijft, moeten de vijanden begrijpen dat God hen terecht gebruikt om Zijn volk te tuchtigen. Asdod en Egypte worden opgeroepen om getuigen te zijn van Israëls ongerechtigheid die hier tot uiting komt in rustverstoring en onder-

drukking. Er wordt algemeen (sociaal) onrecht gepleegd, en machtigen misbruiken hun positie om anderen te onderdrukken. Het hele maatschappelijke leven is ontvriecht (Pr 4:1).

Opnieuw zag ik al de onderdrukking die er onder de zon plaatsvindt. En zie, de tranen van de onderdrukten; zij hadden echter geen trooster. Aan de kant van hun onderdrukkers was macht, zij daarentegen hadden geen trooster. (Pr 4:1)

Overigens mag het feit dat God hen gebruikt om Zijn volk te tuchtigen de volken om hen heen niet tot de gedachte brengen dat zij zelf beter zijn. Om het in nieuwtestamentische taal te zeggen: ze zullen zich moeten realiseren dat “het oordeel begint bij het huis van God”. Daarna zal het hen treffen en wat zal hún einde zijn? (1Pt 4:17).

Waarom het oordeel komt | vers 10

10 *Want zij weten niet te doen wat recht is,
spreekt de HEERE,
zij die geweld en verwoesting in hun paleizen opslaan.*

“Zij weten niet te doen wat recht is”, wil zeggen dat recht doen hun totaal vreemd is. Het is een weg die ze nooit hebben bewandeld, ze hebben er in het geheel geen kennis van. Wat ze kennen en doen is het omgekeerde: ze stapelen onrecht en geweld op in hun burchten of paleizen.

Hoe beeldend is hier de taal van Amos. Hun huizen zijn net pakhuizen, gevuld met allerlei welvaartsgoederen. Maar met het opstapelen van deze goederen stapelen zij ook hun sociale zonden op, want hun voorraad hebben ze te danken aan geweld en onderdrukking. Als je naar die opgestapelde goederen kijkt, zie je hun opgestapelde zonden. Hun morele zinnen zijn zo verwrongen, dat ze geen onderscheid meer kennen tussen goed en kwaad. Het doen van onrecht is hun tot natuur geworden.

Het optreden tegen het onderdrukken van de armen en sociaal zwakken door de rijken en machtigen is een element waarop Amos steeds weer terugkomt (Am 2:6; 4:1; 5:7,10,12,15; 6:3,12; 8:5).

De vijand doet zijn werk | vers 11

11 *Daarom, zo zegt de Heere HEERE:
De tegenstander, ja, aan alle kanten van het land!
Hij zal uw vesting van u neerhalen,
uw paleizen zullen leeggeplunderd worden.*

Ze zullen met verrukking hun telkens grotere stapels goederen hebben bekeken. Maar het plezier erin zal hun vergaan. Hun luxe woningen zullen door de vijand worden leeggeplunderd. Dat is het gevolg als God anders naar onze goederen kijkt dan wij doen. Hij ziet elke vermeerdering van hun bezit als een vermeerdering van hun zonden, vanwege de onrechtmatige manier waarop ze het verkregen hebben.

Zijn oordeel over hun zonden wordt door Amos gezien en wat hij ziet, geeft hij door. De vijand zal het land van alle kanten binnenvallen en innemen. Hij zal de steden omsingelen (vgl. Lk 19:43) en het hoogmoedige volk vernederen door hun "vesting", dat zijn de muren en torens, neer te halen en hun "paleizen", dat zijn hun luxueuze woningen, te verwoesten. Het is het meest voor de hand liggend bij de vijand te denken aan Assyrië, die in 722 v.Chr. de bevolking van het tienstammenrijk zal wegvoeren in de verstrooiing.

Want er zullen dagen over u komen dat uw vijanden een wal rondom u zullen opwerpen ... (Lk 19:43)

Slechts een overblijfsel wordt gered | vers 12

12 Zo zegt de HEERE:

*Zoals een herder uit de muil van de leeuw
twee pootjes redt*

of een stukje van het oor,

zo zullen de Israëlieten gered worden:

Zij die in Samaria zitten

op de hoek van een bed

en op het kussen van een rustbank.

Van het volk dat zo in weelde en gerustheid leeft, zal nauwelijks iets overblijven, naar verhouding niets. Slechts een overblijfsel zal gered worden (Am 4:11; 5:15; 9:8), een armzalig klein hoopje, niet eens een schaduw van de vroegere veelheid. Toch is er een overblijfsel, zoals God altijd zal zorgen voor een overblijfsel en wel naar de verkiezing van Zijn genade (Rm 11:5). Zo komen we later een Anna tegen, uit de stam van Aser (Lk 2:36-38). Zij heeft geen winterhuis of zomerhuis (Am 3:15), maar is dag en nacht in Góds huis.

Zo is er dan ook in de tegenwoordige tijd een overblijfsel naar [de] verkiezing van [de] genade. (Rm 11:5)

Dit overblijfsel zal gekenmerkt worden door *een evenwichtige wandel* tot eer van God, waarvan de *“twee pootjes”* spreken, en *een luisteren* naar Hem, waaraan we mogen denken bij *“een stukje van het oor”*. Ook in de tegenwoordige tijd, die van de christenheid, waarin het verval hand over hand toeneemt en waarover Gods oordeel is aangekondigd, is er een overblijfsel. Dat bestaat uit allen die zich niet neerleggen bij de algehele neergang in de christenheid als gevolg van het steeds meer loslaten van het Woord van God.

In *Openbaring 2-3* wordt het verval in de christenheid voorgesteld in de zeven zendbrieven aan de zeven gemeenten. Allen die niet meegaan met het in de betreffende brief genoemde kwaad, worden ‘overwinnaars’ genoemd. Zij vormen te midden van het geheel het overblijfsel. Hun kenmerken zijn: zij wandelen in trouw aan de Heer en aan Zijn Woord en zij hebben een oor om te horen.

Dit overblijfsel staat in schril contrast met de mensen op hun rustbedden en divans. Dat zijn de mensen van wie Petrus zegt: *“Zij achten de zwelgpartij overdag een genot; zij zijn vlekken en smetten en zwelgen in hun bedriegerijen, als zij bij u brassen”* (2Pt 2:13). Zij baden zich in weelde en gemakzucht en omgeven zich met alles wat hun vleeselijke genoegens bevredigen kan.

Een onderbreking | vers 13

13 *Luister en waarschuw het huis van Jakob,
spreekt de Heere HEERE, de God van de legermachten.*

Even wordt de oordeelsaanzegging onderbroken. Even een pauze om wat is gezegd, te laten bezinken. Die rust wordt gebruikt om een ernstige oproep tot het volk te richten. Dat het volk toch zou mogen horen! De Spreker wordt op grootse en indrukwekkende wijze aangeduid. De woorden *“luister en waarschuw”* komen van niemand minder dan *“de Heere HEERE, de God van de legermachten”*. Hij stelt Zich hier voor als hun *“Heere”*, *Adonai*, hun Gebieder. Hij is de *“HEERE”*, *Jahweh*, Die Zichzelf met hen in een verbondsbetrekking heeft gebracht. Hij staat aan het hoofd van alle hemelse en aardse legermachten, Hij is *“de God van de legermachten”*.

Tot wie dit ‘luister’ is gericht, staat er niet bij. Een mogelijkheid is dat het weer gericht is tot de heidenen van *vers 9*. Ze hebben gezien wat Samaria

doet. Ze hebben ook het strafgericht gehoord dat God daarover aankondigt. Nu moeten ze het huis van Jakob waarschuwen. “*Waarschuw*” is het plechtig verzekeren van wat is gezegd en waarschuwen dat komt wat is gezegd.

Oordeel over de valse godsdienst | vers 14

14 *Voorzeker, op de dag dat Ik*

*Israël zijn overtredingen zal vergelden,
zal Ik ook de altaren van Bethel vergelden.*

*Dan zullen de hoorns van het altaar afgehakt worden
en op de aarde vallen.*

Het oordeel over de altaren van Bethel herinnert aan het woord van de man Gods uit Juda in de dagen van Jerobeam I (1Kn 13:1-5). Het woord dat toen is gesproken, zal honderd jaar na Amos door Josia worden voltrokken (2Kn 23:15-16).

De horens zijn een belangrijk onderdeel van het altaar (Ex 27:2; 30:2). Ze staan symbool voor de kracht van het altaar. Als de horens worden afgehakt, is het altaar verwoest en krachteloos in zijn werking. Ze zijn er dan ook niet meer om zich aan vast te grijpen om mogelijk aan het oordeel te ontkomen (1Kn 1:50; vgl. Ex 21:12-14).

Dit oordeel over de altaren is in feite het oordeel over heel de afgodendienst die in Bethel plaatsvindt. Omdat deze zonde van afgoderij de basis vormt voor de andere zonden, spreekt Amos, tussen de oordelen over weelde en onderdrukking door, dit oordeel over de valse godsdienst uit. In feite komt elk zondig gedrag dat een lid van het volk vertoont voort uit een zondige dienst aan God. Het is ook mogelijk de horens van het altaar te zien als een symbool van alles waar een mens zijn toevlucht toe meent te kunnen nemen in de (valse) zekerheid dat het daar wel goed zit.

Huizen worden verwoest | vers 15

15 *Ik zal het winterverblijf treffen*

*samen met het zomerverblijf,
zodat de ivoren huizen verloren gaan
en vele huizen weggevaagd worden,
spreekt de HEERE.*

Als 'het huis van God' – dat is de betekenis van de naam 'Bethel' – ten ondergaat, kan er voor geen enkel huis bestaansrecht meer zijn. Bethel doet zijn naam allang geen eer meer aan. God is vervangen door afgoden. Het oordeel over Bethel is in het vorige vers aangekondigd. Naarmate de welvaart meer nagejaagd wordt, verdwijnt God uit het zicht. De luxe waarin het volk zich baadt, is voor de plattelander Amos een ergernis. Meerdere keren barst hij daartegen met een gerechtvaardigde verontwaardiging los (*Am* 3:12,15; 5:11; 6:1,4-6).

De welvaart van de tijd van Amos laat zich eenvoudig vertalen naar de tijd waarin wij, christenen van de eenentwintigste eeuw, leven. De economie draait op volle toeren. Iedereen, zo wordt ons voorgehouden, gaat er steeds meer op vooruit. Als dit maar vaak genoeg wordt herhaald en ook nog tastbaar waar wordt, doemt het enorme gevaar op dat ook wij ons laten meeslepen door wat iemand eens noemde het 'vooruitgangsgeloof'.

Zijn het 'winterhuis' en het 'zomerhuis' waarover Amos spreekt voor ons ook in letterlijke zin niet dichtbij? Heel wat christenen bezitten immers twee huizen? Eentje in Nederland voor de zomer, eentje in Spanje om daar de winter door te brengen. Om van iets maar één exemplaar te hebben, is niet altijd meer genoeg. Twee auto's, twee keer per jaar op vakantie, twee mobiele telefoons en ga zo maar door.

We moeten alles dubbel hebben, vaak hebben we immers ook twee inkomens. En lukt het daarmee niet helemaal, dan nemen we een persoonlijke lening. Tja, je wilt niet achterblijven. Het geld ligt binnen handbereik. Een handtekening en de zaak is beklonken. We belijden dan wel christenen te zijn, maar leven we intussen niet net zo berekenend en egocentrisch als de mensen om ons heen? Waar in dit alles is de afhankelijkheid van God?

Dit woord is ook met alle kracht van toepassing op ons als we maar één huis en één auto hebben en als we maar één keer per jaar op vakantie gaan. We kunnen ons huis zo inrichten dat het kan dienen tot een verblijf waarin we in alle mogelijke situaties denken te kunnen overleven. We zijn op alles berekend en hebben ons tegen alle mogelijke calamiteiten ingedekt. En die ene vakantie moet en zal er komen. Daar zijn we aan toe en daar hebben we recht op. En onze ene auto heeft de plaats van een 'altaar van Bethel'. Wat een offers worden er aan afgod auto gebracht! En maar poet-

sen, jongens; pas ook op dat er geen krasje op of deukje in komt. Het is ons statussymbool.

Weten we wel wie ook een winterhuis heeft? Koning Jojakim, de goddeloze zoon van de Godvrezende koning Josia. Wat doet hij daar? Het Woord van God kapotsnijden (*Jr 36:16-26*). We moeten er maar eens over nadenken hoeveel wij met al onze luxe al hebben 'weggesneden' van het Woord van God. En Achab, de meest goddeloze koning van Israël, heeft een ivoren huis (*1Kn 22:39*).

Al die welvaart zal door het oordeel worden weggenomen, verdwijnen. Het oordeel dat Amos over deze huizen aankondigt, is mogelijk voltrokken door de aardbeving waarover we lezen in het begin van zijn profetie. In elk geval zal het gebeurd zijn bij de verovering van Samaria door Salmaneser (*2Kn 17:5-7*).

De toepassing op onze tijd zien we op de woningmarkt. Mensen met torenhoge hypotheken zitten totaal aan de grond. Verplichte woningverkoop brengen mensen in grote financiële nood.

Amos 4

Inleiding

Met verbluffende ironie spreekt Amos de vrouwen van de leiders in Israël aan. Hij noemt hen “*koeien van Basan*”. Zij zijn mede de oorzaak van de onderdrukking van de armen. Het oordeel zal hen treffen.

Een volk dat zich tegoed doet ten koste van anderen, zet ook de godsdienst naar eigen hand. Amos laakt de godsdienst die door de Israëlieten naar eigen goeddunken wordt beoefend op de plaatsen die zij zelf hebben gekozen.

Nadat hij zowel het sociale als het godsdienstige leven aan de kaak heeft gesteld, wijst Amos op gebeurtenissen in Israëls geschiedenis waarin Gods tuchtigende hand zichtbaar is geweest. Die tuchtigingen zijn door God bedoeld om hen tot inkeer te brengen, maar ze hebben niet geluisterd. Daarom roept Hij hen op zich voor te bereiden om Hem te ontmoeten.

Koeien! | *vers 1*

1 *Luister naar dit woord,
koeien van Basan die op de berg van Samaria zijn,
u, die de geringen onderdrukt,
die de armen mishandelt,
die tegen hun heren zeggen:
Breng [ons iets], zodat wij kunnen drinken.*

De profeet richt zich nu tot de tien stammen die hij vergelijkt met de koeien van Basan. Uit de vrouwelijke werkwoordsvormen blijkt dat Amos de vrouwelijke of verwijfde inwoners van Samaria op het oog heeft (*vgl. vers 3*). Met name tot hen spreekt hij het woord, omdat zij het toonbeeld zijn van mensen die in gemakzucht wonen en in zelfgenoegzaamheid leven.

Hij gebruikt in zijn woorden het beeld van grazende koeien op de rijke weidegronden aan de andere zijde van de Jordaan. De koeien van Basan staan erom bekend dat ze een uitgelezen kudde zijn, goed doorvoed door het grazen in de grasrijke weiden van de hoogvlakte van Basan (*Dt 32:14; Ez 39:18*).

Amos gebruikt deze koeien als toepassing op Israël vanwege zowel de voorspoed van Israël als het beestachtige karakter dat de Israëlieten verto-

nen. En zoals koeien maar voor één ding leven, dat is eten en vet worden, en daarom alles voor zichzelf willen hebben, zo doen ook deze vrouwen. Ze zijn uitsluitend gericht op de verzorging van hun lichaam. Wat dat betreft is er een heldere parallel te trekken met de 'bodycultuur' van onze tijd, waarbij het er ook vooral om gaat hoe ik er uitzie of hoe de ander er uitziet.

Het is geen compliment voor een vrouw om met een koe vergeleken te worden. Het zijn de vrouwen van de nieuwe elite van Samaria van wie de mannen het hebben gemaakt in de welvaartsstaat Israël. In naam zijn ze hun mannen onderdanig en noemen ze hen 'heer'. In werkelijkheid zijn de mannen gehoorzame dienaren, die aan al hun grillen en pleziertjes moeten voldoen. Ze gebieden: 'Breng ons iets!' De hoge kosten die het onderhoud van zo'n vrouw met zich meebrengt, kunnen ze alleen maar opbrengen door de armen en noodlijdenden van het volk verder uit te mergelen.

Amos stelt dat allemaal aan de kaak. Hij doet hier wat zijn collega-profeet Jesaja ook heeft gedaan. Ook Jesaja gaat tekeer tegen de vrouwen die dezelfde kenmerken vertonen als zij tot wie Amos zich richt (*Js 3:16-26; 32:9*).

In wat Amos hier zegt tegen de vrouwen van Samaria, zien we de wereld in het klein, die steeds protesteert bij zijn leiders om meer materiële goederen en waar het egoïsme steeds groter wordt. En hoe groter het egoïsme, des te ongevoeliger worden we voor de nood van anderen. We zullen zelfs die anderen uitbuiten om aan onze egoïstische verlangens te voldoen. Daarvoor gaan we ten slotte over lijken. Alle medegevoel is verdwenen, het vervullen van de eigen verlangens staat centraal. Zo leven koeien, zo leven de vrouwen van Samaria.

Wat zullen ze geschrokken zijn, de dames! Zitten en liggen ze daar genoeglijk bij elkaar, allemaal smaak- en stijlvol gekleed volgens de laatste mode, omhangen met de mooiste sieraden en rijkelijk beschilderd met de geraffineerde producten van de cosmetica-industrie. Het vertrek walmt van de parfum. Allemaal menen ze de jaloerse blikken van de ander op zich gericht te zien, want ieder vindt dat zij er net even iets charmanter of uitdagender uitziet dan de ander.

Met geaffecteerde stem vertellen ze elkaar hun opgesmukte verhalen. Ze proberen met hun vertelsels elkaar de loef af te steken en dikken ze daartoe stevig aan. Je krijgt er een droge keel van. De gastvrouw krijgt van haar

gasten te horen of die man van haar nog eens wat te drinken binnen kan brengen. Waar zit die kerel?

Plotseling knalt daar de stem van de profeet tegen die vrouwen: 'Koeien van Basan!' Verbluft staken ze hun conversatie. Hoe durft die boerenkin- kel! Onaangediend, ongemanierd, ongeschoold – dat hoor je wel aan zijn dialect – en uiterst beledigend verstoort hij hun genoeglijke samenzijn. Maar luister, hij spreekt verder:

Het oordeel komt | vers 2

2 De Heere HEERE heeft gezworen bij Zijn heiligheid
dat er, zie, dagen voor u komen
dat men u zal optrekken met haken
en wie na u [overblijft], met vishaken.

Amos is geen man die bij het zien van al die ongerechtigheid ineens zijn geduld verliest en ongecontroleerd zijn afkeuring over de wantoestanden in niet mis te verstane woorden laat horen. Nee, hij staat daar namens "de Hee- re HEERE" Die "heeft gezworen bij Zijn heiligheid". Dat moet de ernst en on- herroepelijkheid van zijn woorden onderstrepen. Door Hem is hij gestuurd om deze woorden te spreken. Het hele handelen, het hele gedrag van deze vrouwen kan in het licht van de heiligheid van God niet bestaan. Nooit kan Hij ongerechtigheid dulden. Hij is de Heilige. Dat houdt in dat Hij absoluut en volmaakt gescheiden is van de zonde, in wat voor vorm dan ook.

Als de HEERE in *Psalm 89* bij Zijn heilig- heid zweert dat Hij nooit tegen David zal liegen (*Ps 89:36*), is dat de garantie dat Hij niet zal liegen. Als Hij namelijk wel zou liegen, zou dat Zijn heiligheid geweld aandoen. Hier zweert God bij Zijn heiligheid dat Hij het oordeel zal laten komen. Als Hij de zonde on- gestraft zou laten voortbestaan, zou dat eveneens Zijn heiligheid geweld aandoen. Dat Hij bij Zijn heiligheid zweert, is een extra garantie dat Hij zal doen wat Hij zegt (*vgl. Hb 6:16-17*).

*Eens heb Ik gezworen bij Mijn heiligheid:
Nooit zal Ik tegen David liegen!
(Ps 89:36)*

Want mensen zweren bij een meerdere en de eed is voor hen tot bevestiging, [het] eind van alle tegenspraak. Daarom heeft God, omdat Hij de erfgenamen van de belofte de onveranderlijkheid van Zijn raad overvloediger wilde bewijzen, Zich met een eed verbonden, ... (Hb 6:16-17)

De beeldspraak die Amos gebruikt om aan te geven hoe dit oordeel zal worden voltrokken, vinden we ook op andere plaatsen (*Js 37:29; Jr 16:16; Ez 29:4; Hk 1:15*). Zoals een vis door de hengelaar plotseling uit het water, zijn element, wordt weggerukt, zo zullen deze vrouwen uit hun overvloed en zwelgprijzen worden weggerukt. Het oordeel zal behalve plotseling ook totaal zijn. Mocht de indruk gewekt worden dat enigen toch zouden overblijven, dan zal die indruk ijdel blijken te zijn.

Met *“wie na u [overblijft]”* kan ook bedoeld zijn dat met de aangesproken vrouwen ook hun nakomelingen aan het oordeel ten prooi zullen vallen. Dat zal gebeuren door de Assyriërs die hen tot prooi zullen maken.

Het oordeel is onherroepelijk | vers 3

3 *[Door] bressen zult u naar buiten gaan, de ene vrouw na de andere, en weggevoerd worden naar Hermon, spreekt de HEERE.*

Door de bressen in de muren waarachter ze zich veilig wanen, zullen ze worden weggevoerd in de verstrooiing. De bressen zullen zo talrijk zijn, dat ze er niet naar zullen hoeven te zoeken. Ieder vindt er één vlak voor zich. Iedere vrouw die wordt weggevoerd, heeft voor niets anders meer oog dan het vreselijke lot dat zij tegemoet gaat. Zoals ze in de weelde alleen aan zichzelf denken, zo zullen ze, als het oordeel hen treft, ook alleen aan zichzelf denken en zich om niemand anders bekommeren.

De zekerheid van het oordeel wordt nog eens bekrachtigd door de woorden *“spreekt de HEERE”*. Als Hij het heeft gezegd, wie zal het dan kunnen tegenhouden of veranderen?

Waar Hermon ligt, is niet bekend. Er is wel gedacht dat er Hermon moet staan. Dat geeft dan de richting aan waarin de Israëlieten zullen worden weggevoerd, dat is naar het noorden, in de richting van Assyrië. Dat zo speciaal Hermon wordt genoemd, is in dat geval omdat de Hermon in Basan ligt. Deze vrouwen, deze ‘koeien van Basan’, zullen in de richting van de bergen van Basan gaan!

De spot van de profeet | vers 4

4 *Kom naar Bethel en zondig, naar Gilgal om veel te zondigen.*

Breng 's morgens uw offers,
op [elke] derde dag uw tienden.

Naast de bevrediging van hun begeerten hebben zij ook hun eigenzinnige godsdienst. Bethel en Gilgal zijn plaatsen met een rijke historie van zegen. In Bethel is God aan Jakob verschenen en daar heeft hij zijn afgoden begraven (Gn 35:2-4). In Gilgal is het volk besneden bij de binnenkomst van het land (Jz 5:2-9). Maar van de zegen is alleen de herinnering over. In de praktijk zijn deze steden verworden tot steden waar de afgoderij hoogtij viert.

Het is dan ook spottenderwijs dat de profeet hen uitnodigt om op deze plaatsen te komen met hun offers. In zijn stem klinkt de spot door die ook bij Elia op de Karmel te horen is (1Kn 18:27). De gedachte dat God hun offer zou aannemen, kunnen we ver van ons werpen (Am 5:5). Amos spreekt in overdreven zin: 'Al zouden jullie elke morgen jullie offers brengen en elke drie dagen jullie tienden, dan zou dat alleen maar jullie zonden vermeerderen.'

En het gebeurde tijdens de middag dat Elia met hen begon te spotten en zei: Roep met luide stem! Hij is immers een god. Hij is vast in gedachten! Of hij heeft zich vast afgezonderd! Of hij is vast op reis! Misschien slaapt hij [wel] en moet hij wakker worden! (1Kn 18:27)

Met het woord 'zondig' is de gedachte aan 'overtreding' en 'opstand' verbonden. Zij meenden, verblind als ze waren, dat ze door regelmatig te offeren wel in verbinding met de HEERE zouden blijven. Maar Bethel is niet de plaats waarvan God gezegd heeft dat Hij daar gediend wil worden (vgl. Jr 48:13). Dat is Jeruzalem. Daar is Hij te vinden en niet op de eigen gekozen plaatsen, al hebben ze nog zo'n oude traditie.

Moab zal beschaamd worden vanwege Kamos, zoals het huis van Israël beschaamd is vanwege Bethel, hun vertrouwen. (Jr 48:13)

Iemand heeft gezegd: Elke generatie lezers van het boek Amos is verplicht zijn eigen godsdienst in het licht van dit woord te onderzoeken. Niet waar wij denken de Heer te kunnen dienen, al dan niet met een beroep op de vaders uit vroeger of later tijd, maar waar de Heer gediend wordt naar Zijn Woord, daar wil Hij ons ontmoeten. Naam en traditie garanderen geen Goddelijke goedkeuring.

Zoals men het graag heeft | vers 5

5 Laat van het gezuurde [brood] een lofoffer in rook opgaan,
kondig luid vrijwillige gaven aan, laat het horen,

want zo wilt u het [toch] graag,
 Israëlieten,
 spreekt de Heere HEERE.

Amos drijft verder de spot met hun godsdienst. Willen ze zo graag offeren? Laten ze het dan maar niet al te nauw nemen met de voorschriften. Breng gerust een loffer waarin zuurdeeg is verwerkt. Heeft God gezegd dat er geen zuurdeeg in het loffer mocht zijn (*Lv 7:12; 2:11*)? Ach, dat is een gedateerd voorschrift. Nu gaat het erom wat je er zelf bij voelt. Laat jezelf gaan. Als jij het fijn vindt, vindt God het ook fijn. Ga maar eens fijn uit je dak voor Hem.

Het is een beeld van heel wat diensten in de christenheid vandaag, waar het alleen maar belangrijk is of jijzelf er een goed gevoel bij hebt. Maar of het God welgevallig is? Er wordt ook niet gevraagd naar de plaats waar de Heer Jezus de Zijnen wil ontmoeten. De vraag is of ik het ergens prettig vind, of de diensten mij aanspreken. De mens staat centraal en wordt norm voor de dienst. Laagdrempelig, aantrekkelijk voor mensen in de wereld. De gospelrockband in de kerk, dansen, en nog een paar 'geestesuitingen' als huilen, vallen en zelfs blaffen in de geest, doe er ook nog wat spreken in tongen bij en de drommen komen de kerk binnen. Laten we offeren, onszelf wijsmaken dat we dit aan God kunnen aanbieden omdat Hij het graag zo heeft.

Maar wat hoor ik? Wat zegt Amos namens de "Heere HEERE"? "Want zo wilt u het [toch] graag, Israëlieten." Hier zien we dat Amos helemaal praat naar de smaak van het volk. Vandaar dat hij hen zelfs tegen Gods verbod in oproept om "van het gezuurde" te offeren. Ze lappen Gods geboden immers aan hun laars? We moeten goed bedenken dat zuurdeeg in de Bijbel altijd zonde voorstelt en wel als iets dat alles waarmee het in aanraking komt, aantast, zoals zuurdeeg het hele deeg aantast en zuur maakt (*1Ko 5:6-8*).

Zuurdeeg in het loffer wil voor ons zeggen dat we dingen over de Heer Jezus denken en zeggen die Hem oneer aandoen. Bijvoorbeeld menen dat Hij kon zondigen, terwijl dat onmogelijk was en is. Zo worden er in de christenheid wel meer onjuiste en zelfs lasterlijke dingen van Hem gezegd.

Naast de oproep om de lofoffers te ontsteken spoort Amos ook aan tot het uitroepen van vrijwillige offers. Maar juist een oproep daartoe doet afbreuk aan het karakter van vrijwilligheid. Door een oproep ontstaat er een morele dwang of het kan zelfs tot een wettisch gebod worden. Belangrijk voor deze lieden is, dat iedereen weet hoe goed zij zijn dat ze 'vrijwillige' offers aan de HEERE brengen. Wat gegeven wordt, moet breed worden uitgemeten (*vgl. Mt 6:2; Lk 18:12*).

Het is wat we vandaag kunnen vergelijken met het houden van collectes (vrijwillige inzamelingen), waarbij je toch wel, voor de burens, verplicht bent om wat te geven. En mochten anderen niet zien hoeveel je geeft, dan wordt gelukkig wel gepubliceerd wat is gegeven.

Wat Amos hun wil inprenten, is dat ze wel zeggen de HEERE te behagen, maar dat ze in werkelijkheid zichzelf behagen met deze wijze van God dienen. Het is God dienen zoals het je zelf het beste uitkomt. Zo wordt de zonde vermeerderd.

Toch hebt u zich niet tot Mij bekeerd | vers 6

6 *Daarom heb Ik u ook
schone tanden gegeven in al uw steden,
gebrek aan brood in al uw woonplaatsen.
Toch hebt u zich niet tot Mij bekeerd,
spreekt de HEERE.*

Met dit vers begint Amos een serie gebeurtenissen uit het verleden te verhalen, waarbij hij er de nadruk op legt dat daarin Gods tussenkomst ten behoeve van hen te zien is. Hoe vreselijk die rampen ook zijn geweest, ze zijn door een liefhebbende God bedoeld om Israël te waarschuwen dat ze de verkeerde weg gaan, een weg die hen uiteindelijk naar het oordeel zal voeren.

Telkens wordt een gebeurtenis ingeleid met de woorden "Ik heb". Het duidt aan dat God dit lijden over hen heeft gebracht, waarbij Hem voor ogen heeft gestaan dat Zijn volk hierdoor

weer dichter bij Hem zou komen (*vgl. Hb 12:6*). Elke gebeurtenis zou het geweten van

...; want wie [de] Heer liefheeft, tuchtigt Hij en Hij geselt iedere zoon die Hij aanneemt'. (Hb 12:6)

het volk moeten aanspreken. Maar het geweten wordt vaak weer in slaap gesust door voor de rampen een natuurlijke oorzaak te zoeken, alsof God er niets mee te maken heeft en Zijn stem er ook niet in te horen zou zijn. Dit

doet Hij de mens toch niet aan? Daarom lezen we vijf keer als een refrein na elke ramp: *“Toch hebt u zich niet tot Mij bekeerd”* (verzen 6,8,9,10,11).

Ook andere profeten hebben dit moeten betuigen (Js 9:12; Jr 5:3; Hs 7:10). Ook in het boek *Openbaring* vinden we dat naar aanleiding van Gods oordelen er toch geen bekering plaatsvindt (Op 9:20; 16:9,11). Wat een geduld spreekt hieruit. Dat geduld heeft Hij ook met ons.

Er zit een climax in de rampen, die niet gekoppeld worden aan een bepaalde periode, maar in de loop van Israëls geschiedenis over het volk zijn gekomen. De eerste kastijdingen betreffen het land (verzen 6-9); vervolgens worden de inwoners getroffen door ziekte en oorlog (vers 10); ten slotte volgt het oordeel dat ook Sodom en Gomorra heeft getroffen, waardoor deze steden zijn weggevaagd van de aardbodem (vers 11).

Uit de tekst wordt niet duidelijk wanneer de gebeurtenis van vers 6 heeft plaatsgevonden. Er is wel gedacht dat Amos doelt op de zeven jaar droogte uit de dagen van Elisa (2Kn 8:1). De uitdrukking *“schone tanden”* betekent dat door gebrek aan eten hun tanden niet vies worden.

Onderscheid in oordeel | vers 7

7 En *Ik heb zelfs de regen u onthouden,
nog wel drie maanden voor de oogsttijd.
Ik heb het laten regenen op de ene stad,
maar op de andere stad liet Ik het niet regenen.
Het ene stuk [land] werd beregend,
maar het stuk waarop geen regen viel, verdorde.*

De regen waarover de HEERE spreekt, is de late regen die in februari en maart valt. Deze is belangrijk voor een goede groei van het koren. Droogte is een straf die God heeft aangekondigd bij ongehoorzaamheid (Dt 28:23; Lv 26:19).

Als we dit vers lezen, zouden we kunnen denken dat God er een willekeurige handelwijze op nahoudt. Deze ongerijmdheid moeten we maar vlug uit ons denken bannen. Nooit handelt God willekeurig. Altijd heeft Hij met Zijn manier van handelen een doel tot zegen op het oog.

Wij kunnen God niet altijd ‘narekenen’ (Jb 37:12-18). We mogen wel proberen om Zijn handelwijze te begrijpen. Als we onze plaats tegenover de Almach-

tige maar niet vergeten. We moeten blijven bedenken dat wij kleine, nietige schepseltjes zijn. Laten we niet zo vermetel zijn te menen dat God verplicht is van Zijn handelen aan ons verantwoording af te leggen (*Rm 9:14-21*).

Ook het onderscheid in oordeel moet benadrukken dat *Hij* dit bewerkt. *Hij* heeft het op de ene stad wel en *Hij* heeft het op de andere stad niet laten regenen. Dit onderscheid is er ook in het uitdelen van zegen. Dit onderscheid, zowel in oordeel als in zegen, is voor ons mensen een groot probleem. Als wij God werkelijk zouden kunnen volgen in al Zijn handelen, zouden wij aan God gelijk zijn. We kunnen rust vinden in het probleem als we in het geloof aanvaarden dat Zijn gedachten en wegen hoger zijn dan die van ons (*Js 55:8-9*).

Want Mijn gedachten zijn niet uw gedachten, en uw wegen zijn niet Mijn wegen, spreekt de HEERE. Want [zoals] de hemel hoger is dan de aarde, zo zijn Mijn wegen hoger dan uw wegen en Mijn gedachten dan uw gedachten. (Js 55:8-9)

Wie dorst heeft ... | vers 8

8 *Twee, drie steden wankelden
naar een andere stad om water te drinken,
maar zij werden niet verzadigd.
Toch hebt u zich niet tot Mij bekeerd,
spreekt de HEERE.*

Het lijkt erop dat op het merendeel van de steden geen regen is gevallen. Die steden moeten naar een verder gelegen stad gaan om daar water te halen. Ze “wankelden” daarheen, wat de moeizame gang weergeeft van hen die van dorst versmachtten. Dat ze niet verzadigd worden, kan zijn omdat ze niets krijgen van de stad waar het wel geregend heeft, zuinig als die is op zijn eigen voorraad.

Overvloed maakt mensen egoïstisch en hardvochtig, maar schaarste ook. In beide gevallen komt bij de mens die van God is afgedwaald, het laagste wat in hem aanwezig is tot uiting. Wie met God leeft, kan net als Paulus, leren omgaan met overvloed en met gebrek (*Fp 4:11-12*).

Het kan ook zijn dat de stad waar ze heengaan, wel wat water wil geven, maar dat er lang niet genoeg is voor ieders behoefte. In elk geval vestigen zij die in nood zijn hun hoop op iets anders dan op God, want men bekeert zich niet tot Hem.

In geestelijk opzicht mogen christenen een ‘stad’ zijn waar dorstigen terecht kunnen. Dat kunnen ze zijn als ze zelf als ‘dorstigen’ naar de Heer Jezus zijn gegaan en van Hem te drinken hebben gekregen. Wie van het ‘levenswater’ dat Hij geeft, heeft gedronken (Op 22:17), heeft de Heilige Geest ontvangen. Zo iemand kan dan water doorgeven aan anderen, dat wil zeggen, die Bron van ‘levenswater’ ook bij anderen brengen (Jh 7:37-39).

En op de laatste, de grote dag van het feest, stond Jezus [daar] en riep aldus: Als iemand dorst heeft, laat hij bij Mij komen en drinken! Wie in Mij gelooft, zoals de Schrift zegt: Stromen van levend water zullen uit zijn binnenste vloeien. Dit nu zei Hij van de Geest, Die zij die in Hem geloven, zouden ontvangen; ... (Jh 7:37-39)

Oordeel over de vrucht van het land | vers 9

9 *Ik heb u geslagen met korenbrand en met meeldauw.
De sprinkhanen vraten uw talrijke tuinen, wijngaarden,
vijgenbomen en olijfbomen op.
Toch hebt u zich niet tot Mij bekeerd,
spreekt de HEERE.*

“Korenbrand” is een zwam die de rogge aantast. “Meeldauw” is een schimmel die verschillende graansoorten aantast. De drie voornaamste bomen van Israël – de wijnstok, de vijgenboom en de olijfboom – zijn door de sprinkhaan opgevreten. Plantenziekten en sprinkhanen, alles staat God ter beschikking en kan Hij inzetten om het geweten van Zijn volk te bereiken.

Als de boer over zijn velden keek en de troosteloze aanblik ervan op zich liet inwerken en als hij daarna naar boven keek om Zijn God te zoeken, zou God Zijn doel hebben bereikt. Helaas, ook hier luidt het refrein: “Toch hebt u zich niet tot Mij bekeerd.”

Pest en oorlog | vers 10

10 *Ik heb de pest naar u toegestuurd, zoals Ik eens bij Egypte deed.
Ik heb uw jongemannen met het zwaard gedood, terwijl uw paarden werden buitgemaakt.
Ik heb de stank van uw legerkampen in uw neus doen opstijgen.
Toch hebt u zich niet tot Mij bekeerd,
spreekt de HEERE.*

In Leviticus 26 worden de pest en het zwaard ook in één vers genoemd (Lv 26:25). Daar klinkt het nog als een waarschuwing. God dreigt het volk met

deze plagen als zij, ondanks eerdere tuchtigingen, zich toch tegen Hem blijven verzetten (*Lv 26:23-24*). De pest komt van Hem. Het zwaard komt ook van Hem, hoewel door de hand van de vijand. Het 'zwaard' verwijst waarschijnlijk naar een periode van oorlog met Syrië (*2Kn 13:3*).

God handelt met Zijn volk zoals Hij ook met Egypte heeft gedaan. Dat bewijst hoe diep het volk is gezonken (*Dt 7:15; 28:60*). De pest die God in Egypte heeft gezonden, is de veepest (*Ex 9:3*). Toen heeft Hij een scheiding aangebracht tussen Egypte en Zijn volk (*Ex 8:22*), maar nu volgen de plagen over Zijn volk elkaar op, om hun geweten te treffen.

Het verlies van hun paarden betekent het ontnemen van militaire kracht. De stank komt van de lijken van hen die door de pest en in de oorlog zijn gedood, waarbij we zowel aan mensen als aan paarden kunnen denken. De verliezen zijn geleden in de oorlog tegen de Syriërs (*2Kn 8:12; 13:3,7*). De stank die in hun neus is gekomen, is als het ware de stank van hun zonden, om hen aan hun zonden te herinneren en aan het resultaat ervan.

Een brandhout aan de vlammen ontruikt | *vers 11*

*11 Ik heb u ondersteboven gekeerd,
zoals God Sodom en Gomorra ondersteboven keerde;
u werd als een stuk brandhout dat aan de vlammen ontruikt is,
maar u hebt zich niet tot Mij bekeerd,
spreekt de HEERE.*

De verwijzing naar Sodom en Gomorra is om aan te geven dat de verwoesting volkomen is. Het ondersteboven keren van het volk ziet op de verwoesting van de staat, nadat op haar gebied oorlog is gevoerd (*Jl 2:3*). Op meerdere plaatsen wordt naar deze verwoesting verwezen (*Js 1:9; 13:19; Jr 50:40*).

Al is de verwoesting volledig, ze is niet definitief. Er zullen enkelen aan het oordeel ontkomen. Ze worden vergeleken met "een stuk brandhout dat aan de vlammen ontruikt is". Het vuur heeft er zijn greep op gekregen, en als er niet een macht van buiten gekomen was die het stuk hout uit de vuurhaard rukte, zou het helemaal verteerd zijn (*vgl. Zc 3:2*). Zo is het met het volk. Dat het er nog is, heeft het te danken aan een God Die hen niet totaal heeft verwoest. Net zoals Hij Lot uit Sodom en Gomorra heeft gered, zo zal

Hij ook van het volk een overblijfsel uit de gevangenschap van de Syriërs terugbrengen (2Kn 13:5; 17:27-28).

God ontmoeten | vers 12

12 *Daarom zal Ik zó met u handelen, Israël,
dat Ik u dit zal aandoen.
Maak u gereed om uw God te ontmoeten, Israël!*

De verzen 6-11 hebben betrekking op de tuchtigingen die God in het verleden over het volk heeft doen komen. In dit vers gaat het om het handelen van God in de nabije toekomst. Als al Gods handelingen om hen op het goede spoor terug te brengen geen resultaat hebben, blijft er maar één ding over: dat ze oog in oog met God Zelf als Rechter zullen komen te staan. Om het met Jakobus te zeggen: “Zie, de Rechter staat voor de deur” (Jk 5:9b). In vers 13 wordt Gods majesteit op indrukwekkende wijze weergegeven.

Het ogenblik komt dat God hun verantwoording zal vragen van hun daden en hen dan zal moeten oordelen. De oproep hier is niet om het volk alsnog tot inkeer te doen komen, hoewel dat nooit uitgesloten mag worden. De teerling is geworpen. Het volk heeft in alle toonaarden bezworen dat het zich niet wil bekeren.

De profeet roept het volk nu op zich erop voor te bereiden voor God te verschijnen. Laten ze ervoor zorgen dat ze hun verdediging klaar hebben om te kunnen reageren op de vragen die God zal stellen over hun gedrag. Niet dat zij het daarmee zullen redden. Daarom: laat het volk zich maar schrap zetten om Gods oordeel aan te horen en zich te buigen onder de uitvoering ervan. Terwijl het volk als geheel wordt aangesproken, is er misschien in het volk toch een enkeling die bij deze gedachte zich alsnog tot God bekeert en het niet op een confrontatie met de Rechter laat aankomen.

Ook voor ons, christenen, heeft de oproep “*maak u gereed om uw God te ontmoeten*” een ontzagwekkende betekenis. Voor wie in Christus als zijn Heiland gelooft, zal die ontmoeting met God geen gebeurtenis zijn die met angst en beven tegemoet wordt gezien. Zo iemand mag die God als zijn Vader kennen.

Toch kunnen er in ons leven als christen dingen aanwezig zijn die de gedachte aan een ontmoeting met God niet maken tot een gebeurtenis waar

wij naar uitzien. Als dat zo is, laten we dan de zonde belijden en het verkeerde wegdoen. Laten we niet langer onszelf handhaven en in alle eerlijkheid onszelf oordelen. Als we dat doen, zullen we niet met de wereld veroordeeld worden (1Ko 11:31-32).

Als wij echter onszelf beoordeelden, zouden wij niet geoordeeld worden; maar als wij geoordeeld worden, dan worden wij door <de> Heer getuchtigd, opdat wij niet met de wereld veroordeeld worden. (1Ko 11:31-32)

De majesteit van God | vers 13

13 *Want, zie, Hij Die de bergen vormt, Die de wind schept
en Die aan de mens bekendmaakt wat zijn gedachten zijn,
Die de dageraad tot duisternis maakt,
en Die op de hoogten van de aarde treedt;
HEERE, God van de legermachten, is Zijn Naam.*

De HEERE, God van de legermachten, is de Schepper en Onderhouder van alle dingen. Hij is de oorsprong van machtige, indrukwekkende bergen. Wat is de mens daarbij vergeleken? God is ook de oorsprong van de niet te vatten wind, die Hij kan laten aanzwellen tot een alles verwoestende, door mensen niet te beteugelen orkaan.

Die God, uit Wiens hand de natuur en de natuurkrachten voortkomen en die door Hem in stand worden gehouden, houdt Zich ook bezig met de mens. Hij kent de mens tot in het diepst van zijn wezen, Hij weet wat zijn overleggingen zijn (Jr 11:20a; Ps 139:1-6). De uitdrukking 'zijn gedachten' heeft niet betrekking op God, maar op de mens.

God maakt aan de mens bekend wat Hij van hem weet. Dat doet Hij door de profeten, onder andere door Amos. God zal de mens niet alleen naar zijn daden oordelen, maar ook naar de toestand van zijn hart. Als de mens in het oordeel voor God moet verschijnen, maakt Hij "de dageraad tot donkerheid". De mens in zijn voorspoed zonder God meent dat hij in het licht leeft. Het oordeel van God zal dat in donkerheid veranderen.

Voor Hem is niets te hoog, Hij gaat alles te boven. Alles zal uiteindelijk aan Zijn voeten, dat wil zeggen aan de voeten van de Mens Christus Jezus, Die ook God is, onderworpen worden (Ps 8:6; Hb 2:8). Te weten dat alle dingen in Gods hand zijn, dat niets aan Zijn controle ontsnapt, mag voor de gelovige een troost zijn. God bestuurt zowel het wijde universum als het leven van de gelovige met al zijn vreugden en moeiten.

Amos 5

Inleiding

In een klaaglied vertolkt God Zijn smart, omdat Zijn volk onverbeterlijk is en Hij het moet wegdoen uit het land. Als de band met Hem is verbroken, is de dood ingetreden. Ondanks dat is er toch nog enkele keren de oproep Hem te zoeken en te leven. Amos houdt het volk zijn ongerechtigheden voor en stelt die in het licht van de majesteit van de HEERE.

De volkomen blindheid van het volk blijkt wel uit het feit dat het naar de dag van de HEERE verlangt. Door hun verkeerde denken menen zij dat die dag oordeel over hun vijanden en voor hen zegen zal betekenen. In beeldende taal maakt Amos hun deze fatale vergissing duidelijk.

Amos ontnemt hun ook de illusie dat de HEERE hun godsdienstige feesten wel op prijs zal stellen. In krasse bewoordingen maakt de HEERE Zijn afschuw erover duidelijk. De oorzaak van hun afgoderij ligt helemaal aan het begin van hun geschiedenis. Daarheen neemt Hij hen mee terug. Vervolgens toont Hij aan dat zij sinds die tijd niet veranderd zijn. Hun onverbeterlijke gedrag voert er ten slotte toe dat zij allen in ballingschap zullen worden weggevoerd.

Klaagzang | vers 1

| 1 *Luister naar dit woord dat Ik aanhef over u, een klaaglied, huis van Israël.*

Voor de derde keer klinkt de oproep: *“Luister naar dit woord.”* Eerst is deze oproep gericht aan het hele volk, toen God Zijn profeten tot hen heeft gezonden (*Am 3:1*). Er is niet naar geluisterd. Daarna heeft Hij Filistea en Egypte opgeroepen om tegen het volk te getuigen. Vervolgens is de oproep gericht aan Samaria, waar een onverzadigbare honger naar stoffelijke welstand heerst (*Am 4:1*). Ook is hij gericht tegen de afschuwelijke vermenigving van de dienst van de HEERE met de dienst aan de afgoden.

Na deze vergeefse pogingen om het hart van het volk door Zijn woord te bereiken laat God nog een keer Zijn stem horen. Hoewel het ook deze

keer nog steeds als een waarschuwing is bedoeld, bevat het woord nu een klaaglied over de onvermijdelijke val. God zingt een klaaglied door Amos. Jeremia laat ook een klaaglied horen, maar hij staat daarbij op de puinhopen van Jeruzalem. Amos staat tussen een volk dat zich baadt in weelde, terwijl zij geen vuiltje aan de lucht zien.

Het woord 'klaaglied' kan ook met 'lijklid' worden vertaald. Het is een lied over iemand die gestorven is (vgl. 2Sm 1:17; 2Kr 35:25). Het lied wordt aangeheven, omdat het oog van de profeet het onheil als al aanwezig ziet en het volksbestaan van Israël tot een einde is gekomen. Amos is hier in de ogen van het vette volk een echte zwartkijker.

Het "*huis van Israël*" is hetzelfde als het huis van Jozef (*vers 6*) en heeft betrekking op de tien stammen.

Gevallen | *vers 2*

2 *Zij is gevallen, zij zal niet meer opstaan,
de maagd Israël.
Zij ligt verlaten op haar land,
er is niemand die haar opricht.*

Het lied gaat over de gevolgen van de invasie van de Assyriërs die voor Israël dodelijk zal zijn. Amos noemt Israël hier "*maagd*", een heel wat fraaiere naam dan 'koeien van Basan' (*Am 4:1*). God noemt haar hier zo, omdat Hij haar graag zo heeft gewild, een maagd die alleen voor Hem zou zijn, niet bezoedeld door haar omgang met de omringende volken. Maar helaas, ze is gevallen (vgl. 2Sm 1:19,25). Hoe dat is gebeurd, staat in het volgende vers.

Met 'maagd' wordt ook het tragische van een vroegtijdige dood weergegeven, iets dat gebeurt in de bloei en schoonheid van het leven. Dat ze is "*gevallen ... op haar land*", wijst erop dat het is gebeurd door een vijand die haar land is binnengedrongen en haar daar heeft gedood. Dat zij is gestorven, betekent niet dat het over en uit is. God is almachtig en zal weer leven in dit volk geven (*Rm 11:11-15*).

Ze is niet in staat zelf op te staan en er is ook niemand die haar daarin kan of zou willen helpen. Haar situatie is hopeloos.

Slechts een rest blijft over | vers 3

3 *Want zo zegt de Heere HEERE:
De stad die optrekt [met] duizend,
zal er honderd overhouden,
en die optrekt [met] honderd,
zal er tien overhouden
voor het huis van Israël.*

In dit vers wordt de verklaring voor de klaagzang gegeven. Wanneer de koning van Assyrië met zijn legers Israël binnenvalt, zullen de steden zich verdedigen. Zelfs zullen ze hun steden uittrekken om de indringer terug te dringen. Maar hun pogingen zullen een dramatisch verloop hebben. Hun vermetelheid geeft de vijand gelegenheid hun gelederen zo uit te dunnen, dat “voor het huis van Israël” slechts een handjevol, een tiende, zal overblijven.

Zoek Mij en leef | vers 4

4 *Want zo zegt de HEERE tegen het huis van Israël:
Zoek Mij en leef!*

Dit woord staat tegenover de ironie van *Amos 4 (Am 4:4)*. Het gaat niet om godsdienst, maar om Góð. De woorden “zo zegt de HEERE tegen het huis van Israël”, klinken hier voor de laatste keer tot Israël met een uitnodiging tot behoud. In *vers 16* wordt het oordeel aangekondigd. Drie keer komt de oproep om te zoeken (*verzen 4,6,14*). ‘Zoeken’ wil zeggen zich wenden tot God in vertrouwen en met vrijmoedigheid. Het woord “zoek” staat in de gebiedende wijs. Het gaat niet om een doorgaan met het gewone leven, maar het vinden en verkrijgen van het ware leven.

Hoewel met ‘leven’ in het Oude Testament vaak geestelijk leven wordt bedoeld, lijkt dat hier niet de bedoeling te zijn. Amos doet zijn oproep om God te zoeken met de bedoeling dat er een nationaal herstel zal komen. Israël is immers een gevallen natie (*vers 2*). Als zij zich werkelijk tot de HEERE wenden met berouw over hun daden, zal er leven voor het hele volk komen. Want alleen in God is het leven. Alles buiten Hem is dood. “Wie de Zoon van God niet heeft, heeft het leven niet” (*1Jh 5:12*). Zo was ook de verloren zoon dood omdat hij leefde buiten de gemeenschap met zijn vader (*Lk 15:24,32; Op 3:1b; Ef 2:1*).

Om te leven heeft de mens geen godsdienst nodig, maar een Redder. De oorzaak van alle ellende is het afdwalen van God. De schuld ligt altijd bij de mens. God van Zijn kant heeft alles gedaan en doet alles om de mens gelukkig te maken. Maar evenals het al in het paradijs is gebeurd, laat de mens zich altijd zo heel gemakkelijk verleiden tot het kijken naar de aantrekkelijke dingen om zich heen. Als hij daarvoor meegesleept wordt, zal dat de dood tot gevolg hebben (Jk 1:14). Israël heeft dat in zijn geschiedenis aan den lijve ondervonden. Maar net als tot Adam de stem van God is gekomen met de vraag: "Waar bent u?" (Gn 3:9), zo komt tot het volk Israël, en tot iedere enkeling die God kwijt is, de uitnodiging: "Zoek Mij en leef."

Maar ieder wordt verzocht als hij door zijn eigen begeerte meegesleept en verlost wordt. Daarna, als de begeerte bevrucht is, baart zij zonde; en als de zonde volwassen geworden is, brengt zij [de] dood voort. (Jk 1:14-15)

Als er gezegd wordt dat je iets moet zoeken, wil dat zeggen dat je het kwijt bent. Je kunt veel spullen van waarde kwijtraken, er zelfs een beloning voor de vinder aan verbinden, maar wie God kwijt is, is werkelijk alles kwijt. De beloning voor wie God vindt, is: leven (Sp 8:35).

Want wie Mij vindt, vindt het leven en verkrijgt de goedgunstigheid van de HEERE. (Sp 8:35)

Weer een waarschuwing | vers 5

5 Maar zoek niet [in] Bethel,
in Gilgal moet u niet komen
en u moet niet naar Berseba trekken,
want Gilgal zal zeker in ballingschap gaan
en Bethel zal tot niets worden.

Eerder heeft Amos hen ironisch opgeroepen naar Bethel te komen om er te zondigen (Am 4:4). Nu laat hij de ironie varen en in bittere ernst vermaant hij hen niet daarheen te gaan. God wordt niet echt gezocht als Hij niet exclusief wordt gezocht. Hij verdraagt geen rivalen.

Volgens hun eigen beleving is de oproep van Amos om God te zoeken het intrappen van een open deur. Ze zoeken God immers? Daarvoor gaan ze toch naar Bethel, Gilgal en zelfs helemaal naar Berseba? Bethel en Gilgal kennen we inmiddels. Berseba is bekend door de aartsvaders. We treffen er Abraham aan (Gn 21:22-34) en ook Izak (Gn 26:24) en Jakob (Gn 46:1).

Denk je eens in: God heeft daar vroeger gesproken met Abraham, Izak en Jakob. Dan moet God daar wel op een bijzondere manier aanwezig zijn. En kijk eens wat ze ervoor over hebben. Berseba ligt helemaal in het zuiden van Juda. Ze moeten zelfs de grens overtrekken en daarna nog een heel eind reizen. Zo krijgt het gaan naar Berseba het karakter van een bedevaart (vgl. Am 8:14).

In de oordeelsaankondiging worden alleen Gilgal en Bethel genoemd. Berseba wordt niet genoemd omdat Israël, en niet Juda, onderwerp van de prediking en het oordeel is. Nog waarschuwt God dat ze zich moeten verwijderen van de plaatsen waarover Zijn oordeel zal komen (vgl. Op 18:4). Wie vergankelijke goden zoekt, zal met die goden vergaan.

Nog eens: Zoek en leef! | vers 6

6 Zoek de HEERE en leef!

*Anders zal Hij het huis van Jozef als een vuur binnendringen,
[het] verteren, en zal er voor Bethel niemand zijn om te blussen.*

Het is onverteerbaar te menen dat je God zoekt en dan te horen krijgt dat je ernaast zit, dat je verkeerd zoekt. Het is toch om uit je vel te springen dat die boer uit Tekoa je vertelt dat je daar, waar je bent, de HEERE niet kunt vinden omdat Hij daar niet is. Dan heb je al die jaren voor niets zo braaf je godsdienstige verplichtingen vervuld. Dat kan toch niet waar zijn?

Hoe moeilijk zijn ook wij ervan te overtuigen dat traditie geen enkele garantie in zich heeft dat we wel 'goed zitten'. Het feit dat de Heer vroeger ergens heeft gewerkt, is geen garantie dat we vandaag goed zitten.

De Heer bepaalt Zelf waar Hij is en gevonden kan worden. Dat is voor Israël Jeruzalem (Dt 12:5-12) en dat is voor ons waar de gemeente samenkomt (Mt 18:20). De kenmerken voor het samenkomen van de gemeente geeft Hij aan in Zijn Woord. Een eigenwillige godsdienst zal Hij verteren (Lv 10:1-5). "Onze God is een verterend vuur" (Hb 12:29).

Alles kan nog zo volgens de regels gaan, maar als alles gebeurt om er zelf beter van te worden, er zelf een goed gevoel bij te hebben, dan wijst de Heer het af en blijft er niets van over. Zijn gunst is niet te koop met een vette koe. Zijn gunst is niet te verwerven door het verrichten van gods-

dienstige handelingen als doop en avondmaal of het geven van geld aan goede doelen.

Alles waar het om draait, is waar ons hart naar uitgaat. Is dat naar Hem of naar onszelf? En dit 'onszelf' kunnen we goed camoufleren. We zoeken wel een godshuis op, maar het moet er wel aangenaam vertoeven zijn. De preek moet niet te lang zijn en ook niet te direct. Wat toeters en bellen om de boel wat te verlevendigen is ook nooit weg. Mooi ook die vakantiekerk. Lekker in de koelte van de avond na een dag bakken op het strand nog even je geestelijke gevoelens tevredenstellen. We hebben er zelfs wel een half uur rijden voor over! Of God er ook blij mee is? Wat een vraag. Natuurlijk is Hij dat. We vergeten Hem toch niet in onze vakantie?

De vraag is echter niet of we Hem wel of niet vergeten, maar of Hij in alle dingen de eerste plaats inneemt. Te vaak is Hij sluitpost op onze tijdbegroting. Als we tijd over hebben en we hebben niets anders te doen, dan bezoeken we ook nog eens een samenkomst in de week. En we geven onszelf een schouderklopje dat we het weer een keer hebben gered om een bidstond of een bijbelstudie van de gemeente te bezoeken. Die houding, die instelling, neemt hand over hand toe in onze welvaartsmaatschappij. We worden er allemaal slachtoffer van als we niet luisteren naar de woorden van onder andere een profeet als Amos.

Het "*huis van Jozef*" is het tienstammenrijk Israël. Onder de tien stammen neemt Efraïm, de zoon van Jozef, de voornaamste plaats in. Hosea spreekt vaak over Efraïm als een aanduiding voor het tienstammenrijk.

Het vuur waarover Amos hier spreekt, is het vuur waarover hij eerder heeft gesproken (*Am 1:3-2:5*). Het stelt het oordeel van de aanstaande wegvoering in de verstrooiing voor. Opnieuw wordt het volk voor de keus gesteld. Als ze de HEERE zoeken, zal leven hun deel zijn met alle zegen en gunst die daarbij horen; als ze hun eigenwillige godsdienst blijven uitoefenen, zal het oordeel over hen komen met alle verschrikkingen die dat met zich meebrengt. Het is bijna niet voor te stellen hoe geestelijk verblind het volk moet zijn dat het voor de tweede optie kiest.

Alsem | vers 7

7 [Wee hun] die recht in alsem veranderen,
die gerechtigheid ter aarde doen liggen.

Als God niet op de eerste plaats staat en Hij niet gediend wordt zoals Hij wil, zal ook de naaste niet krijgen wat hem toekomt. Wie Gods rechten niet erkent, erkent ook de rechten van zijn medemens niet. Wie God niet zoekt, zoekt zichzelf en daar wordt de ander altijd de dupe van.

Alsem is een heester of struik met een onaangename reuk en een zeer bittere smaak. Hij dient als een aanduiding voor wat onaangenaam en smartelijk is, met de gedachte aan dood en verderf (Op 8:11). Een juiste rechtspraak, die van God, is zoet. Als het recht wordt verdraaid, is dat een bittere zaak. Het is gevaarlijk en dodelijk voor de maatschappij.

En de naam van de ster wordt Alsem genoemd. En het derde deel van de wateren werd alsem, en velen van de mensen stierven door de wateren, omdat zij bitter waren gemaakt. (Op 8:11)

Het “*ter aarde doen liggen*” komt overeen met ons ‘met voeten treden’. Het is een sterkere uitdrukking voor ‘het recht buigen’. Het recht is voor hen een onwaardig en veracht ding dat door hen met minachting wordt gezien.

Gods majesteit | vers 8

8 [Hij] Die het Zevengesternte en de Orion gemaakt heeft,
 Die de schaduw van de dood verandert in morgenlicht,
 Die de dag duister maakt als de nacht,
 Die het water van de zee roept
 en over het aardoppervlak uitgiet:
 HEERE is Zijn Naam!

De verbinding tussen vers 7 en vers 8 is als volgt. In vers 7 wordt het handelen van mensen beschreven. Dat staat in schril contrast met Hem aan Wie zij verantwoording verschuldigd zijn, namelijk de HEERE, de Almachtige, zoals vers 8 Hem beschrijft. Hij is in staat een plotseling oordeel over hen te brengen.

Van de verwrongen staat van de mens gaat Amos' blik naar de Almachtige in Zijn onkreukbare majesteit, Die maar één woord hoeft te spreken en de mens is niet meer. Gods handelen is totaal anders dan dat van de mens. Bij Hem loopt alles via een vast patroon. Zijn handelen is doorzichtig en niet krom als dat van de mens. Op Hem kun je aan. Kijk maar naar de natuur en naar Zijn hand in de geschiedenis.

“Het Zevengesternte” is een sterrenstelsel dat bestaat uit zeven grote sterren en nog een groot aantal kleinere. De Hebreeuwse naam voor “Orion” betekent ‘sterke’, ‘held’, ‘reus’ en lijkt aan te duiden dat het om een machtig sterrenbeeld gaat. Beide namen komen ook voor in *Job* (*Jb* 9:9; 38:31). In het oude Oosten dienden deze twee sterrenstanden om de wisseling van seizoenen aan te geven.

Ook heeft God gezorgd voor de wisseling tussen dag en nacht, een proces dat doorgaat zonder dat iemand dat kan tegenhouden. Zo gaat het ook met de cyclus van de regen, die wordt door Hem bestuurd (*Jr* 14:22).

*Zijn er onder de nietige [afgoden] van de heidenvolken die het laten regenen, of kan de hemel regendruppels geven?
Bent U dat niet, de HEERE, onze God?
Wij zien naar U uit,
want al deze dingen doet U! (*Jr* 14:22)*

Wat in de natuur gebeurt, is een illustratie van het oordelend handelen van de HEERE en kan worden toegepast op ons dagelijkse leven. Hij kan de diepste ellende en droefheid veranderen in blijdschap en vreugde. Hij kan ook de heldere dag van voorspoed veranderen in een nacht van wee en ramspoed. In “*de schaduw van de dood*” worden de verschrikkingen van de nacht (*Jb* 24:17), in het bijzonder die van de dood zelf (*Jb* 3:5,10) en van geestelijke ellende (*Js* 9:1), herkend.

De Almachtige kan de doodsschaduw veranderen in het licht van een nieuwe morgen, en de diepste ellende in geluk en behoudenis. Hij kan ook de heldere dag van geluk verduisteren tot de donkere nacht van ongeluk. Tevens is Hij in staat de wateren van de zee op te roepen – zoals eens de zondvloed – en deze over de aarde uit te gieten en de goddelozen te verdelgen. De woorden van dit vers verwijzen dan ook naar het rechterlijke handelen van de Almachtige in het wereldruim.

F.B. Meyer ziet in dit vers een uitbundige uitnodiging van God om Hem te zoeken. Hij maakt van dit vers de volgende mooie toepassing:

God maakte het Zevengesternte, die de lente invoert en waarvan de sprake uitgaat: Zoek Hem als het leven vol is van prachtige vooruitzichten en beloften, in dagen van liefde en blijdschap. Maar Hij maakte ook de Orion, de voorbode van de storm. Dit spreekt van de herfst, waarbij de boodschap klinkt: Wees er ook zeker van Hem te zoeken als de lucht bedekt is met wolken en Hij je dwingt om in de boot te gaan en de storm te trotseren.

Verder verandert Hij *“de schaduw van de dood ... in morgenlicht”*. Dat wil zeggen dat Hij de schaduw van de dood verandert in het licht van de aanbreekende dag. Hij geeft uitkomst in uitzichtloze zaken of ziekten. Als dat gebeurt, mogen we Hem zoeken om Hem daarvoor te danken. We mogen Hem ook zoeken als Hij de dag tot nacht verduistert. Als de wateren ons overstromen en al de werken van de mens tenietgaan, mogen we vluchten naar de Naam van de HEERE Die een sterke toren is.

Niets is tegen Hem bestand | vers 9

9 *Die Zich verkwikt [door] de verwoesting over de sterken,
ja, verwoesting komt over de vesting.*

Het rechterlijke handelen van de Almachtige kan door geen sterke of vesting worden getrotseerd. Tegen de Goddelijke majesteit is geen mens, hoe sterk ook, of mensenwerk, hoe machtig ook, bestand. Dat Hij Zich *“verkwikt”* door verwoesting te brengen over de sterken bewijst dat Hij voldoening vindt in het oordeel dat Hij over opstandige of weerspannige elementen brengt. Door het oordeel maakt Hij de weg voor het uitdelen van zegen vrij.

In het vorige vers hebben we Zijn soevereiniteit in de schepping gezien. In dit vers zien we Zijn soevereiniteit in de geschiedenis van de mens en wel in het omverwerpen van de vesting, dat is de militaire sterkte. Zoals God de veranderingen elkaar in de natuur laat opvolgen in een kringloop, zo doet Hij dat ook in politiek of militair opzicht.

Opkomen voor het recht | vers 10

10 *Zij haten wie in de poort opkomt voor het recht,
zij hebben een afschuw van wie de waarheid spreekt.*

De stadspoort is de plaats waar de rechtspraak plaatsvindt (vgl. vers 15; Dt 21:19; Jz 20:4; Ru 4:1). Als daar een rechter is die niet is om te kopen, zullen ze die haten. Of als er rechters zijn die het recht buigen, zullen die een afschuw hebben van wie de waarheid spreekt, van betrouwbare getuigen. Die haat en die afschuw worden niet alleen in het hart gekoesterd, maar er wordt openlijk uiting aan gegeven. Wie vandaag de dag opkomt voor

het recht van het ongebooren leven, het verminkte leven – de geestelijk en/of lichamelijk gehandicapte –, de demente bejaarde, de kwetsbaren in de samenleving, kan rekenen op de haat van de elite.

Respect voor het leven in een verschijningsvorm die niet bijdraagt aan de groei van de welvaart, daar veeleer een belemmering voor is, is (nagenoeg) uit de samenleving verdwenen. Wie zijn stem verheft en wijst op hoe God het wil, wie durft te zeggen waar het op staat, maakt zich niet populair.

Het gaat niet slechts om een verschil van mening, maar om een fundamentele haat tegen alles wat van God komt. Het is een haat zoals Achab die heeft tegenover de profeet Micha (1Kn 22:8). Micha vertelt Achab hoe God over de situatie denkt, maar dat wil Achab niet horen. Achab wil niet naar God luisteren en daarom haat hij iedereen die hem aan God herinnert.

Gods rechtvaardige vergelding | vers 11

11 Omdat u de arme vertrapt
 en van hem een heffing op koren neemt,
 daarom hebt u huizen van gehouwen steen kunnen bouwen,
 maar u zult er niet in wonen;
 begerenswaardige wijngaarden hebt u kunnen planten,
 maar u zult de wijn ervan niet drinken.

Het blijft niet bij het haten van mensen die het recht op de juiste wijze hanteren en hun stem tegen het onrecht verheffen. Ze tonen in hun eigen handelingen dat ze zelf

ook het recht met ^{....} *zij die een mens schuldig verklaren om een woord,*
 voeten treden (Js *zij die valstrikken leggen voor wie opkomt voor het recht in de poort,*
 29:21). De geringe of *zij die de rechtvaardige wegdrukken, de woestenij in.* (Js 29:21)

arme wordt vertrapt door hem zijn recht te onthouden. Zelfs wat hem tot levensonderhoud dient, wordt hem afgeperst. Als gewetenloze lieden het recht in handen nemen, komt het recht verdraaid tevoorschijn en wordt het onrecht. De sociaal zwakkeren zijn daarvan de dupe.

Maar God zal hun rechtszaak op Zich nemen. Als straf voor hun onrechtvaardige handelwijze zal Hij hun goederen van hen afnemen. Hiermee handelt Hij naar wat Hij daarover heeft laten weten (Dt 28:30).

Met een vrouw zult u in ondertrouw gaan, maar een andere man zal met haar slapen; een huis zult u bouwen, maar er niet in wonen; een wijngaard zult u planten, maar de vrucht ervan niet eten. (Dt 28:30)

“Gehouwen stenen” zijn prachtige stenen waarmee zij bouwen. Zij hebben die aangeschaft met geld dat zij door hun omkoopschandalen en afpersing hebben verkregen. Daardoor willen ze laten zien hoezeer ze vertrouwen op hun eigen macht en welvaart (*Js 9:9*). Maar ze zullen er niet in wonen, er geen rust in kennen. Ook van hun wijngaarden, die symbool staan voor de vreugden van het leven, zal niets overblijven. Hun blijdschap zal veranderen in rouw.

Ik weet | *vers 12*

12 *Want Ik weet dat uw overtredingen veel zijn,
en uw zonden talrijk:
u drijft de rechtvaardige in het nauw, u neemt zwijggeld aan,
u duwt armen in de poort opzij.*

God weet wat ze allemaal hebben misdreven. De vele overtredingen en de talrijke zonden worden nog eens in hun kern aangegeven. Ze worden opgesomd: verdrukking, omkoping – met het geld in de hand heb je het recht aan je kant – en het buigen van het recht ten nadele van de armen (*Am 2:7*). Dit laatste is regelrecht in strijd met wat de wet zegt (*Ex 23:7; Dt 16:19*). Amos wijst op verschillende zonden, en dat niet alsof het slechts incidenten betreft. Het zijn steeds herhaalde zonden. Het is een wijze van leven geworden.

Naarmate we vaker zondigen, zal het geweten steeds minder spreken. Zonde is op den duur geen zonde meer, maar een verkregen recht. We zijn dan het oorspronkelijke recht vergeten. En als we al enig idee hebben dat onze handelingen eigenlijk niet door de beugel kunnen, dan vergeten we snel en veel van wat we hebben gedaan. Maar God vergeet niets. Voor Hem blijft de volmaakte standaard van het recht staan, onbuigzaam. Hij kent elke afwijking daarvan en zal die rechtvaardig vergelden.

Er is een Rechtvaardige, de Heer Jezus, Die altijd naar die volmaakte standaard heeft geleefd. Zijn volmaakte leven wekte de haat op van mensen die zich veroordeeld wisten door wat Hij zei en deed. Hij hanteerde het recht op volmaakte wijze en stelde het onrecht aan de kaak. Als de volmaakte Geringe, de Arme, werd Hij vertrappt. Juist om Zijn getuigenis van de waarheid is Hij gedood. En juist daarin ligt de redding voor ieder die

erkent dat God alles weet en dit toont door berouw over zijn daden. “Van Hem getuigen alle profeten dat ieder die in Hem gelooft, vergeving van zonden ontvangt door Zijn Naam” (Hd 10:43).

De verstandige zwijgt | vers 13

13 *Daarom zwijgt de verstandige in die tijd,
want het is een kwade tijd.*

Amos beantwoordt niet de vraag of de verstandige er goed aan doet te zwijgen. Hij constateert het feit. De verstandige kan zwijgen omdat hij zich anders de haat van de rijken op de hals haalt. Hij kan ook zwijgen omdat hij ziet dat er toch niemand luistert en dat alleen de taal van het geld spreekt. Hij doet er het zwijgen maar toe omdat een beroep op de bestuurders niets zal baten, corrupt, omgekocht als zij zijn, waardoor hem toch geen gerechtigheid zal geschieden. De stroom van het kwaad kan zo groot zijn, dat het zinloos is zich ertegen te keren. Als het een tijd is van geestelijk verderf, waarin alle praten en vermanen niets helpt, is “een tijd om te zwijgen” (Pr 3:7) aangebroken.

Het zwijgen kan ook betrekking hebben op de houding die de verstandige aanneemt bij het zien van Gods rechtvaardige straffen. Hij zal daartegen niet in opstand komen, want hij beseft dat God Zijn straffen laat komen omdat het een tijd is waarin het kwaad hoogtij viert. De verstandige zoekt in die tijd zijn toevlucht in het heiligdom. Hij protesteert niet, maar vertrouwt op Gods tussenkomst.

Mogelijk dat met deze ‘verstandige’ een *maskil* wordt bedoeld. De naam *maskilim* betekent ‘verstandigen’ of ‘leraars’. Dit is een groep bijzondere Godsmannen. Het zijn mannen die in de eindtijd inzicht zullen krijgen in de gedachten en wegen van God om daarmee anderen te onderwijzen (Dn 11:32b-33; 12:3,10).

God is met Zijn volk | vers 14

14 *Zoek het goede en niet het kwade,
opdat u leeft!
Dan zal de HEERE, de God van de legermachten, met u zijn,
zoals u [altijd] zegt.*

Nog een keer, tussen de oordeelsaankondigingen door, horen we van Amos een aansporing om God te zoeken. Niet dat hij er veel heil in ziet, want hij gaat al snel hierna weer over tot zijn bestraffingen, overtuigd als hij is dat Israël onverbetelijk is. Toch kan hij het niet laten telkens te wijzen op de vluchtweg.

“*Het goede*” is alles wat goed is. Iets is alleen goed als het in verbinding met God staat. Hij is de verpersoonlijking van ‘het goede’. “*Niemand is goed dan Eén: God*” (Mk 10:18). De aansporing om “*niet het kwade*” te zoeken wil niet alleen zeggen dat men zich niet op het kwade richt, maar het ook verwerpt of ontvlucht. Als God dat bij Zijn volk waarneemt, zullen zij leven en niet aan het oordeel van de dood worden prijsgegeven.

Ze zullen dan mogen rekenen op de aanwezigheid van “*de HEERE, de God van de legermachten*” in hun midden. Hij zal Zijn volk nationaal en individueel zegenen en hen ook verdedigen en voor hen strijden (vgl. Dt 31:8; Ri 6:12). Dan zullen ze in waarheid kunnen zeggen dat God met hen is.

Nu zeggen ze wel dat God met hen is, maar dat is alleen maar zo in hun verbeelding. Het is een lippenbelijdenis. Zij denken als Gods uitverkoren volk God gewoon voor zich te kunnen claimen, zonder zich af te vragen of God wel bij hen kán zijn. God kan alleen zijn met hen die met Hem zijn (2Kr 15:2).

En hij ging [de stad] uit, Asa tegemoet, en zei tegen hem: Luister naar mij, Asa, heel Juda en Benjamin! De HEERE is met u, zolang u met Hem bent. Als u Hem zoekt, zal Hij door u gevonden worden, maar als u Hem verlaat, zal Hij u verlaten. (2Kr 15:2)

De juiste gezindheid | vers 15

15 *Haat het kwade en heb het goede lief,
handhaaf het recht in de poort.*

*Misschien zal de HEERE, de God van de legermachten, genadig zijn
voor het overblijfsel van Jozef.*

In vers 14 ligt de nadruk op de *actie*, op wat het volk moet doen. In vers 15 ligt de nadruk op de *gezindheid* die het volk ten aanzien van goed en kwaad moet hebben. Wat het volk doet met goed en kwaad, moet voortkomen uit de juiste gezindheid. Het nalaten van het kwade kan ook uit egoïstische motieven gebeuren. Het haten van het kwade gaat daarom veel verder dan alleen maar het niet doen ervan. Zo staat het *liefhebben* van het goede op een

hoger plan dan het goede *doen*. Ook het doen van het goede kan uit een onzuivere bron voortkomen. Wie het goede doet omdat hij het goede liefheeft, bewijst dat hij handelt in verbinding met de bron van het goede, dat is God.

Het goede liefhebben blijkt allereerst uit het handhaven van het recht. Wie recht spreken, kunnen dat alleen onpartijdig doen, zonder eigen voordeel na te jagen, als ze in verbinding staan met God, Die handelt zonder aanzien des persoons. Het uitoefenen van recht mag geen zaak van willekeur zijn, maar het moet gehandhaafd worden volgens Goddelijke normen. Dan zal er een einde komen aan de ruzies en onderdrukkingen en komt er ruimte voor harmonie en vrede.

Het woord "*misschien*" dat Amos gebruikt, is geen uiting van twijfel aan de genade van God. Het is het 'misschien' van de waarachtig verbrokene van hart en verslagene van geest, van iemand die beseft dat hij elk recht op vergeving verspeeld heeft. Het geeft aan dat de maat van de zonden van Israël vol is en er op geen redding meer gehoopt kan worden als God naar Zijn gerechtigheid zou handelen.

Jozef wordt genoemd om aan te geven dat de HEERE met hen zal zijn zoals Hij met Jozef was als ze het goede zullen zoeken.

Rouwklacht | vers 16

16 *Daarom, zo zegt de HEERE,
de God van de legermachten, de Heere:
Op alle pleinen zal er rouwklacht zijn,
op alle straten zullen ze zeggen: Ach! Ach!
Akkerbouwers roept men op tot rouwbetoon,
en de klaagzangers tot rouwklacht.*

Hier doemt voor Amos' geest weer het toekomstig oordeel op dat past bij de realiteit van het ogenblik. Zijn hoop op een bekering van Israël is helaas maar van korte duur. Alle aansporingen om met God in het reine te komen zijn tevergeefs. "*Daarom*" moet Hij oordelend door het land gaan. Het gevolg is dat de lucht van rouwklachten vervuld zal zijn.

De rouwklacht wordt gehoord in het uitroepen: "*Ach! Ach!*" (vgl. Jr 22:18). Het zal niet alleen in de stad op de pleinen en de straten worden gehoord, maar ook op het platteland. Zij die klaagzangen kennen, konden worden

gehuurd om klaagliederen te zingen. In de Schrift komen we klaagvrouwen (*Jr 9:17*), klaagmannen (*Pr 12:5*) en mannen en vrouwen die klaagzangen zingen (*2Kr 35:25*) tegen. Dat niet wil zeggen dat dit allemaal ‘beroeps-klaagzangers of -zangeressen’ waren. Hier lijkt het wel om zulke mensen te gaan die bij deze gelegenheid een droevig gezicht kunnen zetten. Ze hebben zelf geen verdriet, maar ze zijn er alleen om de rouw van anderen te vertolken.

De HEERE trekt door het midden | *vers 17*

17 *En in alle wijngaarden zal er rouwklacht zijn,
want Ik zal door uw midden trekken, zegt de HEERE.*

Zelfs in de wijngaarden, in de Bijbel toch een plaats van vreugdegezing, klinkt gemjammer. De Veroorzaker van het geweeklaag is de HEERE Zelf, Die door hun midden gaat. Het herinnert aan wat Hij vroeger heeft gedaan, bij de bevrijding van Zijn volk uit Egypte. Toen trok Hij midden door Egypte (*Ex 11:4*). Daar kwam toen ook gemjammer uit de huizen van de Egyptenaren vanwege de dood van alle eerstgeborenen (*Ex 12:29-30*). Hij ging alleen voorbij waar het bloed van het lam aan de deurposten was.

Hier gaat God door het midden van Zijn eigen land om te oordelen. Dat wil zeggen dat Israël aan Egypte gelijk is geworden. Nu is er echter geen bloed van het lam en ook geen sparend voorbijgaan meer (*Am 7:8; 8:2*), want Israël is niet meer het volk van het verbond. Het is niet ‘als Ik door uw midden ga’, maar ‘“want” Ik ga door uw midden.’ Het is geen menselijke vijand die het land verwoest, nee, de vijand is God Zelf (*vgl. Jl 2:11*).

De dag van de HEERE | *vers 18*

18 *Wee hun die verlangend uitzien
naar de dag van de HEERE!
Wat zal voor u die dag van de HEERE zijn?
Duisternis zal hij zijn en geen licht!*

Het “wee” (*vgl. Am 6:1*) is het gevolg van het doortrekken van de HEERE door het midden van Israël. Ondanks alles wat de HEERE aankondigt, blijft het volk geloven dat hun niets zal gebeuren. Ze weten immers maar al te goed dat de dag van de HEERE onheil brengt over de heidenen en niet over hen.

Ze menen dat op die dag de HEERE ten gunste van hen zal gaan handelen door enerzijds hun vijanden te verslaan en anderzijds hen voor altijd als Zijn volk te bevestigen. Zij beschouwen hun uitverkiezing als de garantie voor die gunst.

Hun verlangen naar die dag toont dat ze een verhard geweten hebben. Voor dit volk, zegt Amos, zal die komende dag een dag van duisternis zijn. Het komt niet bij hen op dat ze zich gedragen als de heidenen en daarom die dag ook voor hen oordeel inhoudt.

De "*dag van de HEERE*" ziet op de periode dat de Heer Jezus Zich weer rechtstreeks met het wereldgebeuren gaat bemoeien. Die periode begint als de gemeente is opgenomen. De gebeurtenissen die met deze dag samenhangen, worden beschreven in het boek *Openbaring* (*Openbaring 6-19*). Daar zien we hoe de oordelen komen over de goddeloze wereld, de afvallige christenheid en het ongelovige Israël. Allen worden geoordeeld door de Man Die God daartoe "*heeft bestemd, waarvan Hij aan allen zekerheid heeft gegeven door Hem uit de doden op te wekken*" (*Hd 17:31*). Dan is de dag van de mens tot zijn einde gekomen, de periode waarin de mens naar eigen goeddunken en in opstand tegen God heeft gehandeld.

Hoe kan een mens verlangen naar die dag als hij leeft zonder rekening te houden met God? Naar die dag is alleen te verlangen als we in gehoorzaamheid en heiligheid wandelen.

We kunnen ook een toepassing maken naar vandaag. We kunnen spreken over de toestand in de christenheid en dan zeggen: 'Gelukkig komt de Heer spoedig en dan zal Hij alles in orde maken.' Maar als wij zelf geen afstand hebben genomen van de algemene ontrouw, zal Zijn komst ook voor ons oordeel of beschaming inhouden. De dag van de Heer is een dag waarnaar we alleen kunnen verlangen als onze gewetens vrij zijn en als we wandelen in gehoorzaamheid en heiligheid

Het is een zinloze en brutale illusie te verlangen naar de dag van de Heer, terwijl we ons welbewust bevinden te midden van wat in strijd is met de Schrift. Dit schijnt de zonde te zijn waaraan Israël zich hier schuldig maakt. De toekomstverwachting die het volk koestert, heeft een vleeselijk karakter. Dat blijkt hieruit dat men zowel zichzelf niet kent en blind is voor het eigen wangedrag, en dat men ook God niet kent in Zijn heilige verontwaardiging

dat dit wangedrag juist bij Zijn volk wordt gevonden. Bij dit alles menen zij dat God daarin met hen is (*vers 14*).

Geen ontkoming | *verzen 19-20*

- 19 *[Het is] zoals iemand die vlucht
voor een leeuw,
en een beer tegenkomt,
of die, [als hij] thuiskomt
en met zijn hand tegen de muur leunt,
door een slang wordt gebeten.*
- 20 *Zal de dag van de HEERE niet duisternis zijn,
en geen licht;
donkerte – zonder lichtglans erover?*

Aanschouwelijk stelt Amos voor hoe er niet aan het oordeel is te ontkomen. Hij kent de beelden die hij hier gebruikt uit zijn leven in de woestijn. Als ze denken in veiligheid te zijn voor de leeuw, komt de beer. Ze denken dat ze aan de beer ontkomen zijn als ze zijn thuisgekomen. Daar wanen ze zich veilig. Ze slaken een zucht van verlichting en zoeken steun tegen een muur, waaruit een slang tevoorschijn schiet die hen bijt.

Dit staat in schrill contrast met hun visie op de dag van de HEERE die ze als een vertroosting en volkomen uitredding tegemoetzien. Deze valse zekerheid zal hun ondergang betekenen. Nergens zullen ze veilig zijn, het oordeel zal hen achterhalen. Er is geen hoop, geen straaltje licht, voor hen die zich niet bekeren.

God walgt van namaak | *vers 21*

- 21 *Ik haat, Ik versmaad uw feesten.
Uw bijzondere samenkomsten kan Ik niet luchten,*

Het is alsof we tussen dit vers en het vorige de verwijtende vraag van Amos' tijdgenoten horen, hoe hij toch zulke verschrikkelijke dreigementen in hun richting kan uiten. Ze zijn toch getrouwe zonen van Israël die de HEERE zo nauwgezet mogelijk dienen? Ze brengen offers, houden samenkomsten, zingen hun liederen.

Amos ontmaskert hun uiterlijk vertoon. Israël is zó blind voor hun zondige toestand, dat ze de godsdienstige feesten en samenkomsten blijven onderhouden in de veronderstelling dat God daar toch wel heel blij mee zal zijn. Ze leven in het valse vertrouwen het uitverkoren volk van God te zijn, waarmee het niet verkeerd kan gaan, zeker niet als ze Hem tevredenstellen.

Veel mensen hebben zo'n idee over God. Ze leven voor zichzelf, maar stoppen God ook wel eens iets toe in de vorm van een regelmatig bezoek aan kerk of samenkomst. Eén keer per jaar met de kerst is ten slotte ook regelmatig. Dan heeft Hij ook niets te mopperen.

God spreekt hier van "*uw feesten*" en "*uw ... samenkomsten*". Het zijn *hun* feesten en samenkomsten en geen "*feestdagen van de HEERE, die u moet uitroepen, Zijn heilige samenkomsten*", die Hij "*Mijn feestdagen*" noemt (Lv 23:2). Zo lezen we ook in de dagen van de Heer Jezus op aarde over "*het Pascha*" als "*het feest van de Joden*" (Jh 6:4).

De feesten die het volk viert, zijn uitgedacht door Jerobeam, de eerste koning van het tienstammenrijk (1Kn 12:33). Bang, dat zijn onderdanen naar Jeruzalem zouden gaan om daar God te dienen, heeft hij namaakfeesten ingesteld die men kan houden bij de gouden kalveren in Bethel en Dan. Het lijkt allemaal wel wat op de feesten van de HEERE die in de wet zijn voorgeschreven, maar in werkelijkheid zijn het afgodsfeesten.

God haat al zulk godsdienstig gedoe. Het is voor Hem niets meer dan een vormendienst. Hij doorziet hun huichelarij en verafschuwt die (vgl. Js 1:11-15). Zijn volk, dat met grote woorden bij Hem komt, gedraagt zich ten opzichte van Hem als iemand die "*zijn vriend 's morgens vroeg met luide stem zegent*", maar het wordt hem "*als een vervloeking aangerekend*" (Sp 27:14). Wat de HEERE wil, is "*waarheid in het binnenste*" (Ps 51:8).

"*Niet luchten*" heeft te maken met wat zij menen dat een 'welriekende reuk' is. God trekt er Zijn neus voor op, Hij walgt van zulke feesten en samenkomsten.

God kijkt niet naar hun offers | vers 22

22 want al brengt u Mij brandoffers, en uw graanoffers,
Ik schep er geen behagen in.
En het dankoffer van uw gemest vee:
Ik wil het niet aanzien.

Er is sprake van drie offers: brandoffers, graanoffers en het dank- of vredeoffer. Dit zijn de drie vrijwillige offers die in *Leviticus 1-3* beschreven worden. Maar waar zijn de zondoffers? Het is wel opmerkelijk dat hiervan geen sprake is. Het volk is zich zijn zondige toestand niet bewust. Wat is het fijn om samen feest te vieren. God houdt ervan als Zijn kinderen plezier hebben. Denk je dat Hij steeds maar aan al die negatieve dingen herinnerd wil worden? Geen droefgeestig gedoe. Lachen en blij zijn, daar gaat het om!

Het dank- of vredeoffer van gemest vee is een maaltijdoffer, een gemeenschapsoffer. Heerlijk samen genieten van al het goede dat God heeft gegeven. We maken liederen die uiting geven aan *onze* blijdschap. En als je vraagt of God er ook blij mee is, is dat vragen naar de bekende weg. Natuurlijk is Hij dat. De dienst moet aansluiten bij deze tijd. Goed organiseren, vlotte liederen, krachtige, vooral korte, preek, vrolijke mensen. Klap in je handen, stamp met je voeten. Geef uiting aan je gevoelens. Voel je happy.

Is het niet aan Hem om de vorm en de inhoud van de dienst aan Hem te bepalen? In de praktijk worden de rollen omgedraaid. Hij krijgt steeds meer de rol van Toeschouwer in plaats van het Middelpunt om Wie alles gaat. De mens wordt steeds meer het middelpunt om wie alles draait. Daarmee neemt God geen genoegen. Dat kan Hij niet, niet om Zichzelf en niet om Zijn volk. *“Want uit Hem en door Hem en tot Hem zijn alle dingen”* (Rm 11:36). Waar Hij niet het absolute Middelpunt is, kan Hij niet zijn. Hij keert Zich van zulke ‘offers’ af, Hij wil ze niet zien.

Voor wie meent dat God met alles tevreden is als het maar oprecht wordt gedaan, is deze ontdekking schokkend. Zeker, de Vader zoekt aanbidders, maar Hij geeft Zijn voorwaarden: *“God is een geest, en wie Hem aanbidden moeten Hem aanbidden in geest en waarheid”* (Jh 4:23-24). Hij wil aanbeden worden op een geestelijke wijze en in overeenstemming met de wijze waarop Hij Zichzelf heeft geopenbaard in Zijn Woord, dat de waarheid is.

God luistert niet naar hun vreugde-uitingen | vers 23

23 *Doe het lawaai van uw liederen van Mij weg,
en het getokkel van uw luiten kan Ik niet aanhoren!*

Naast de offers is er ook de muziek, waarmee de feesten worden opgeleusterd. Ook hierin lijkt de eigen gemaakte eredienst in Bethel op de ware

eredienst in Jeruzalem (1Kr 16:40). Het is allemaal surrogaat. Omdat het puur om het vermaak gaat en de rechte gezindheid van het hart ontbreekt, wil God het niet horen. Net als met de offers, die door ons nu in geestelijke zin worden gebracht, is het ook met de muziek. We vinden voor het gebruik van muziekinstrumenten in de samenkomsten van de gemeente in het Nieuwe Testament geen aanwijzingen. Hoe meer de mens en zijn beleving centraal komen te staan, des te harder zal de roep om het gebruik ervan worden.

Op zichzelf is het gebruik van muziekinstrumenten in de samenkomsten als gemeente het invoeren van iets uit het Judaïsme in het christendom. Dat God geen vermenging tussen christendom en Judaïsme duldt, kunnen we in Zijn Woord lezen, vooral in de *brief aan de Galaten*. Maar ook al zouden we vrij zijn van Judaïstische invloeden en onze liederen prachtig vierstemmig en zonder begeleiding zingen, dan nog blijft de vraag of ons hart werkelijk op de Vader en de Zoon is gericht.

Iemand zei eens: 'Op zondag ben ik christen, maar door de week ben ik zakenman.' Hierop zijn allerlei variaties denkbaar. Van zo'n houding is God niet gediend. Dan kun je op zondag in fraaie volzinnen een dankzegging uitspreken, maar Hij hoort het niet. Het is voor Hem "*lawaaï*", waarvan Hij zegt: 'Doe het weg uit Mijn tegenwoordigheid!'

Het gaat om recht en gerechtigheid | *vers 24*

24 *Laat het recht stromen als water,
de gerechtigheid als een altijd stromende beek.*

Wat God wil, is recht en gerechtigheid in de omgang met elkaar als leden van Zijn volk. Amos heeft hun onrechtmatig handelen en het met voeten treden van de gerechtigheid al scherp aan de kaak gesteld. Hun leven is ervan doordrenkt. Ze hebben het recht in alsem verkeerd en de gerechtigheid ter aarde doen liggen (*vers 7*). Overvloedig zijn ze in het bedrijven van onrecht. Dit moet veranderen in een weldadige stroom van recht en gerechtigheid. Zonder deze verandering heeft hun hele uiterlijke eredienst geen enkele waarde. Recht en gerechtigheid moeten hun vrije loop kunnen hebben, zonder iets wat hen tegenhoudt of opzijzet.

Een andere opvatting is dat Amos hier wijst op recht en gerechtigheid die als een oordeel van Godswege Israël zullen treffen vanwege de eerder genoemde dingen en dat niets dit oordeel kan tegenhouden. Het oordeel als een uitoeffening van gerechtigheid staat Israël, en de wereld, te wachten.

Geen offers | vers 25

25 *Hebt u Mij slachtoffers en graanoffers gebracht
in de woestijn, veertig jaar [lang], huis van Israël?*

De profeet stelt de vraag om aan te geven dat ze dat *niet* hebben gedaan. Het is mogelijk dat ze, net zoals ze in de woestijn de besnijdenis hebben nagelaten (Jz 5:5), ook hebben nagelaten te offeren. Het is aannemelijk dat ze best wel eens zullen hebben geofferd, maar dat er heel wat aan de erediensdienst heeft ontbroken (vgl. Js 43:23).

Het is overigens nog maar de vraag of dit vers uitsluitend een verwijt is. Het kan zijn dat de HEERE bedoelt te zeggen dat het Hem, net zomin als nu in het land, ook toen in de woestijn niet in de eerste plaats ging om hun offers, maar om hun hart (vgl. Jr 7:22-23). Ook in de woestijn was het brengen van offers niet de hoofdzaak, maar het doen van gerechtigheid.

..., want Ik heb met uw vaders op de dag dat Ik hen uit het land Egypte leidde, niet gesproken en hun evenmin [iets] geboden over zaken die betrekking hebben op brandoffers en slachtoffers. Maar deze zaak heb Ik hun geboden: Luister naar Mijn stem. Dan zal Ik u tot een God zijn, en u zult Mij tot een volk zijn. Bewandel heel de weg die Ik u gebieden zal en het zal u goed gaan. (Jr 7:22-23)

Amos vergelijkt de goed georganiseerde offerdienst van zijn tijdgenoten met de offerdienst tijdens de veertigjarige woestijnreis. Toen werd er zo goed als niet geofferd. Dat God Zich die tijd ook herinnert als een periode waarin het volk Hem is nagevolgd (Jr 2:2; Hs 2:14), vloeit uitsluitend voort uit Zijn liefde en genade. Ondanks hun hardnekkige afgoderij heeft Hij toch ook uitingen van liefde voor Hem gezien. Die vergeet Hij niet. In Amos' dagen zijn zulke uitingen er niet.

Dit vers kan daarom ook worden gezien als een straal van Zijn genade die in scherp contrast staat met de situatie te midden waarvan Amos zich bevindt en die hij aan de kaak stelt. Onrecht en geweld hebben de overhand, armen worden onderdrukt, Gods Naam wordt oneer aangedaan en er wordt afschuwelijke afgoderij bedreven.

Afgoderij in de woestijn | vers 26

26 U hebt Sikkut, uw koning, rondgedragen,
en Kewan, uw beelden,
de sterren, uw goden, die u voor uzelf hebt gemaakt!

Als de HEERE in het vorige vers vraagt: ‘Hebt u Mij offers gebracht?’, klinkt in die vraag Gods exclusieve recht op offers door. Hij vraagt als het ware: ‘Hebben jullie alleen aan Mij en aan niemand anders offers gebracht?’ Als God niet helemaal en alleen wordt gediend, wordt Hij in het geheel niet gediend. Dit beginsel is altijd geldig. Nooit deelt God Zijn eer met iemand of iets anders. Daarom is het grievend om samen met een dienst aan God ook eer te geven aan andere goden.

In het vorige vers gaat het om Israëls gedrag in de woestijn. Kan aan dat vers misschien nog een gedachte van genade verbonden zijn, in dit vers is dat ondenkbaar. Amos wijst op pure afgoderij. Dat Israël in de woestijn afgoderij heeft gepleegd, is wel duidelijk door de geschiedenis met het gouden kalf (*Ex 32:1-6*).

De dienst bij het gouden kalf in Bethel in Amos’ tijd is slechts een vernieuwing van het gouden kalf in de woestijn. Het gouden kalf van toen en dat in Bethel onder Jerobeam II toont de geestelijke band die er bestaat tussen de toestand van het volk in de tijd van Amos en hun oorspronkelijke positie toen ze door de genade en macht van de HEERE uit Egypte zijn getrokken.

Het is niet bij het gouden kalf gebleven. Na de straf over de zonde met het gouden kalf hebben ze het dienen van de afgoden niet nagelaten. Amos spreekt erover hoe ze hun hele geschiedenis door zich hebben overgegeven aan de afgodendienst. Stéfanus haalt in zijn rede tot de Raad deze verzen uit Amos aan om dit te bewijzen (*Hd 7:39-43*). Het volk beroemde zich op een dienst aan God, maar de kracht van de aanhaling is dat zij juist niet aan God hebben geofferd, maar aan de afgoden. Het volk heeft altijd de afgoden gediend. Hun oorsprong is ermee verbonden. De familie van Abraham diende de afgoden voordat God Abraham riep (*Jz 24:2*). Het volk heeft ze in Egypte gediend (*Jz 24:14*) en ook in de woestijn (*Am 5:25-27*).

Er ligt in dit vers het duidelijke verwijt dat Israël zich al vroeg in zijn bestaan aan afgoderij schuldig heeft gemaakt. Hardnekkig hebben ze, in steeds nieuwe vormen, daarin volhard.

In wat Amos hier zegt, ligt nog een beginsel dat voor ons een belangrijke les inhoudt. Dit beginsel is dat God als Hij oordeelt altijd teruggaat naar de eerste zonde. De les is dat het voor een afgedwaalde christen belangrijk is terug te gaan naar het moment dat hij zich voor de eerste keer buiten de gemeenschap met God heeft begeven. Het moment van de afwijking moet worden gezocht en beleden. De wortel moet worden geoordeeld, niet alleen de daad.

In ballingschap | vers 27

27 *Daarom zal Ik u in ballingschap voeren,
verder dan Damascus, zegt de HEERE;
God van de legermachten is Zijn Naam.*

In vers 25 hebben we een terugblik in het verleden, vers 26 plaatst ons in de praktijk van Amos' dagen, terwijl we in vers 27 de toekomst voor onze aandacht krijgen. Het volk heeft het land met zijn ontstellende afgoderij vervuld omdat hun hart ermee is vervuld. God zal Zijn land zuiveren van de afgoderij door de bedrivers ervan eruit te verwijderen. Zij hebben de heidense afgoden geïmporteerd, God zal de afgodendienaars exporteren. Ze zullen met hun afgoden worden weggevoerd, nog verder dan het land Syrië, waarvan Damascus de hoofdstad is.

"Verder dan Damascus", dat is de weg naar Assyrië. Stéfanus zegt *"tot voorbij Babylon"* (Hd 7:43) omdat hij zich richt tot de nakomelingen van de teruggekeerden uit de Babylonische ballingschap, het overblijfsel uit de twee stammen. Zij zullen na de verwoesting van Jeruzalem verder weg verstrooid worden dan Babel.

Zo zal het zeker gebeuren, want Hij Die dit zegt, is *"de HEERE"*, de God van het verbond. Hij heeft vanwege het verbreken van Zijn verbond door Zijn volk het *recht* om zo met Zijn volk te handelen. Zijn Naam is *"God van de legermachten"*. Hij heeft ook de *macht* om Zijn voornemen te vervullen, waarbij Hem alle hemelse en aardse legermachten ter beschikking staan.

Amos 6

Inleiding

In dit hoofdstuk is geen enkel lichtpuntje te vinden, geen straal van hoop. Alles is donkergekleurd door de zonde en het oordeel. Ook klinkt er geen oproep om de HEERE te zoeken, zoals in het vorige hoofdstuk. Toch is deze zwarte schildering uiteindelijk nog door God gegeven om het volk alsnog tot het besef te brengen van het hopeloze van hun situatie en hen wakker te laten schrikken, zodat ze zich bekeren.

Het lijkt op de prediking die van de eerste verzen van de Bijbel uitgaat. Eerst is er duisternis, alles lijkt hopeloos. Dan spreekt God de woorden: "Laat er licht zijn!" (Gn 1:2-3). Dat doet God hier nog niet, maar wel aan het einde van dit boek.

Valse gerustheid | vers 1

1 Wee de zorgelozen in Sion,
en de onbezorgden op de berg van Samaria,
de beroemdsten van de voornaamste van de volken,
en tot wie het huis van Israël komt.

Onverschrokken stelt Amos het valse vertrouwen van de leiders van Israël aan de kaak. De speerpunt van zijn boodschap is gericht op de voornaamsten, de rijke bovenlaag, de leidinggevende figuren van stad en koninkrijk. Zij dragen een bijzondere verantwoordelijkheid. Tot hen komt het huis van Israël, het volk, om rechtsgeschillen te behandelen. Van hen verwacht het volk hulp en raad.

Maar het zijn sterke benen die de weelde kunnen dragen. Het is moeilijk om voornaam te zijn, zonder daarop trots te zijn. Aan hun rijkdom en hoge positie menen ze ook nog eens de zegen van God te kunnen afmeten. In plaats van ootmoedig maakt het hen hoogmoedig en zelfverzekerd. Hun rust is die van de rijke dwaas over wie de Heer Jezus in een van Zijn gelijkenissen spreekt (Lk 12:13-21).

Amos spreekt ook over Sion. Het is net alsof hij daarmee wil voorkomen dat Samaria zich van zijn prediking zal afmaken door te zeggen: 'Kijk naar

jezelf, waar je vandaan komt; net of dáár alles zo goed is.' Amos reageert daarop door wat hij hier zegt. Hij heeft daar ook oog voor. In het afwijken van God is er geen onderscheid tussen de leiders van de beide rijken. Zo kunnen ook wij redenen zoeken om ons onder de prediking van het Woord dat tot ons komt, uit te werken.

Israël wordt hier de “de voornaamste van de volken” genoemd. Israël is het voornaamste volk onder alle volken. Vergelijk Amalek dat “de voornaamste van de heidenvolken” wordt genoemd omdat het als eerste heidenvolk vijandig tegen Israël optreedt (Nm 24:20). Israël heeft deze plaats niet aan zichzelf te danken, maar aan Gods verkiezing (Dt 7:7-8a; Am 3:2; Jr 2:3; Ez 19:5; 2Sm 7:23). Maar hoe onwaardig hebben ze zich gedragen, zodat ze in plaats van de kop de staart zijn geworden.

Niet omdat u groter was dan al de [andere] volken heeft de HEERE liefde voor u opgevat en u uitgekozen, want u was het kleinste van al de volken. Maar vanwege de liefde van de HEERE voor u, ... (Dt 7:7-8a)

De “zorgelozen in Sion” duidt de toestand aan waarin zoveel belijders onder Gods volk zich ook heden ten dage bevinden. Er is geen enkele werking van het geweten, geen enkele oefening van het geloof, geen enkel vragen naar de wil van God. Ze hebben geen oor voor de speciale boodschap. Aan belangstelling voor een wandel in de waarheid ontbreekt het hun volledig. Zij die zich veilig voelen op de berg van Samaria, ontlenen dit gevoel aan hun eigen inspanningen. Ze zullen flink hebben geïnvesteerd in middelen die hun dit gevoel hebben gegeven.

Als het aan hen ligt, zal de vijand bij hen geen voet aan de grond krijgen. Wie praat er trouwens over oordeel? Het zonnetje schijnt, er is geen vuiltje aan de lucht. Ze hebben wel van oordeel gehoord, maar het zal hun tijd wel duren (vers 3). Doemdenkers zijn er genoeg. Daar moet je je niet mee inlaten. Ze zullen erachter komen dat alle maatregelen en natuurlijke voordelen geen bescherming bieden tegen het oordeel van God.

De les van de waarneming | vers 2

- 2 *Trek naar Kalne en kijk [er rond];
ga vandaar naar het grote Hamath,
en daal af naar Gath van de Filistijnen.
Zijn ze beter dan deze koninkrijken?
Is hun gebied groter dan uw gebied?*

Amos nodigt hen uit om een rondreis te maken door naburige rijken. Kalne wordt verondersteld in het oosten, Hamath in het noorden en Gath in het zuiden. Amos verwijst zijn volksgenoten naar deze plaatsen, die op de een of andere wijze bekend zijn aan Israël. Het zijn geen grootmachten als Egypte en het opkomende Assyrië, maar steden die met die van Israël te vergelijken zijn (vgl. *Js 10:9*).

Zijn “deze koninkrijken”, dat zijn Juda en Israël, beter dan zij? Zeker, Israël steekt bij die steden gunstig af zowel in welvaart als in grootte, ze zijn “beter” in de zin van ‘welvarender’ (vgl. *Na 3:8*). Maar wat ze op hun rondreis langs die steden zullen opmerken, is dat de vroegere heerlijkheid van die steden is verdwenen. Het verderf dat – volgens sommige uitleggers – deze plaatsen heeft gekenmerkt, is daarvan de oorzaak. Wat staat “deze koninkrijken” dan te wachten, die zoveel schuldiger zijn dan de genoemde plaatsen?

Ook voor ons is het goed eens om ons heen te kijken en de lessen ter harte te nemen van wat anderen is overkomen. We kunnen waarnemen dat mensen die tot eer van God wandelen, door Hem worden gezegend en dat mensen die van Hem afwijken daar de zure vruchten van plukken. Soms is dat niet direct duidelijk, maar het is wel het uiteindelijke resultaat.

Het oordeel is nog ver weg | vers 3

3 [U,] die de onheilsdag ver van u afhoudt,
maar de zetel van het geweld naderbij brengt;

De “onheilsdag” is de dag van rampspoed en ondergang. Daar willen ze niet aan denken. Ze maken zichzelf wijs dat die dag nog lang niet komt (vgl. *Ez 12:22; Mt 24:48*). Het is de gedachte van ‘na ons de zondvloed’. Deze houding staat in tegenstelling tot *Amos 5*, waar men in vermetelheid zegt naar de dag van de HEERE te verlangen (*Am 5:18*). De oorzaak daarvan is de verkeerde kijk erop en omdat men blind is voor het kwaad dat men doet. Hier spreekt Amos over mensen die liever helemaal niet aan oordeel denken om maar voort te kunnen blijven zondigen.

In geen van de twee gevallen ontkomt men aan het oordeel van God, Die niet met Zich laat spotten. Dit oordeel komt in *vers 7*. Wie het onheil van zich afschuift, haalt het geweld naar zich toe. Dan gelden immers niet Gods rechten, maar heerst het recht van de sterkste, de slimste. Zo richten ze een

zetel op voor het geweld en geven dat daarmee een vaste woonplaats in hun midden. Geweld is hun koning aan wie zij zich onderwerpen.

Liggen, omhangen en zwelgen | vers 4

4 [u,] die op bedden van ivoor ligt,
die op uw rustbanken hangt,
die lammeren uit het kleinvee eet,
kalveren uit het midden van de stal;

De stem van Amos striemt over de elite van de samenleving. Hij beschrijft een levensstijl die samenhangt met de levensinstelling van het vorige vers. Je ziet het voor je: vadsig en zelfvoldaan door hun voorspoed liggen ze daar op hun pronkerige bedden. Het is geen rust na gedane arbeid. Lui hangen ze om. Er straalt pure verveling van hen af. Vandaag spreken we wel over 'hangjongeren' en daarmee bedoelen we dan jongeren die niets te doen hebben en zich ophouden op 'hangplekken'.

En wee je gebeente als je in de buurt van zo'n groep komt. Ze zijn steeds op zoek naar een slachtoffer om zich daar zinloos mee te vermaken. Aan geld ontbreekt het hun niet. Ze hebben allemaal een smartphone. Daarmee kunnen ze elkaar mooi op de hoogte houden als er weer wat te beleven valt. Ze zijn in de macht van de welvaart. Hun mentaliteit is ernaar. Dit is de mentaliteit van ieder die in de macht van de welvaart is, zo ook die van de toplaag van Samaria.

Daarbij verkeren zij ook nog eens in een soort godsdienstige hoerastemming. 'De oordelen zijn voor de heidenen, de zegeningen voor ons.' Daar maken ze dan ook gretig en gulzig gebruik van. Alleen het beste kan er mee door. Het malse lamsvlees en het vlees van de vetste kalveren glijdt hun door de keel. Je hoeft het nauwelijks te kauwen, je zuigt het op. Ook het eten moet geen inspanning kosten. Ze leven uitsluitend voor lichamelijk genot. Hun god is de buik, ze buigen zich neer voor wat aan hun behoeften voldoet.

Vreugde-uitingen | vers 5

5 [u,] die vrolijk zingt onder het geklank van de luit
– zoals David hebben zij voor zichzelf muziekinstrumenten uitgedacht –

De muziek, die hun maaltijden moet opluisteren, herinnert aan David, maar wordt gebruikt om te brallen. Er is geen enkele gedachte bij hen aan het feit dat de muziek van David tot eer van God was. Zij gebruiken de instrumenten op de manier waarvoor ze door Jubal (*Gn 4:21*) zijn bedacht en wiens geest zij bezitten. Zo zijn ze teruggekeerd tot de beginselen waardoor de wereld zich laat leiden en dat is het leven aangenaam maken zonder God.

De naam van David wordt ermee verbonden om onder een dekmantel van godsdienstigheid toch naar hun eigen inzichten te werk te gaan. David heeft ze uitgedacht om God ermee te eren; zij hebben ze uitgevonden om zichzelf mee te vermaken. Het zijn ook niet de instrumenten van David. De oude instrumenten kunnen niet voldoen aan hun zucht naar steeds nieuwer en steeds meer. Als je op het oude uitgekeken bent, wil je iets nieuws.

Zo gaat het ook vandaag. Liederen waarin de heerlijkheid van de Vader en de Zoon wordt bezongen en waarin het werk van de Heer Jezus wordt weergegeven, liederen die een vreugde zijn voor het hart van God, worden als ouderwets bestempeld. Ze worden beoordeeld als droefgeestig en stammend uit een tijd waarin dat kon, maar die nu voorbij is. Ze voldoen niet aan de eis van de tijd waarin wij leven en waarin het gaat om het gevoel dat *ik* ergens bij heb. Er moeten liederen komen die meer ons gevoel aanspreken, die meer weergeven wat ik ervaar. En zo wordt het accent verlegd van wat God verlangt naar wat wij verlangen.

Wijn, olie en ondergang | *vers 6*

6 *[u,] die wijn uit sprengbekkens drinkt
en u zalft met de beste olie,
maar om de ondergang van Jozef bekommert u zich niet.*

Het tafelgerei dat ze gebruiken, is bedoeld om te gebruiken bij plengoffers in het heiligdom. Dat heiligdom is dan wel hún heiligdom, maar waarvan ze zeggen dat ze daar de God van Israël dienen. De delicatessen van het vorige vers worden weggespoeld met grote hoeveelheden wijn die door hun keelgat naar binnen vloeien. Je kunt met recht van hen zeggen dat ze *“een held zijn in wijn drinken”* (*Js 5:22*). Ook de heilige zalfolie, die alleen gebruikt mag worden voor de dienst van de HEERE (*Ex 30:22-33*), gebruiken ze om zichzelf mooi mee te maken. De voortreffelijkste olie komt God

toe (*Ex 23:19a; Dt 18:4*), maar met Zijn rechten wordt totaal geen rekening gehouden.

Het is een schildering van de manier waarop de christenheid feestviert, bijvoorbeeld rond en tijdens de kerstdagen. Men doet zich te goed aan luxe en overdaad en danst op de sfeervolle kerstmuziek van de band die speelt tijdens het kerstdiner. Tegelijkertijd is het Kerstkind, Hij Die arm is geworden om arme zondaars rijk te maken, vervangen door de kerstman met steeds grotere geschenken. Het lijkt op wat Belsazar heeft gedaan (*Dn 5:1-4*).

Maar wie bekommert zich nog om “*de ondergang van Jozef*”? Daarbij kunnen we denken aan de put waarin Jozef is geworpen, terwijl zijn broers zich neerzetten om te eten (*Gn 37:24*). Ze geven niets om ‘de zielsbenauwdheid’ waarin Jozef verkeert en die ze zien (*Gn 42:21*).

Terwijl Israël zucht onder de gevolgen van de zonde, geven de inwoners ervan zich over aan zorgeloosheid, genotzucht en gemakzucht. Al de gaven die God hun heeft gegeven, gebruiken ze voor zichzelf. Het najagen van eigen plezier verdringt de noodtoestand waarin Gods volk verkeert naar de achtergrond. Israël is in nood, waarbij de grootste nood dan wel is dat het volk zijn nood niet ziet. Het lacht en danst zijn ondergang tegemoet.

Dat de eenheid van het volk al ten onder is gegaan, deert hen niet. Ook zijn ze blind voor de breuken, de verbrokkeling, die door hun egoïstische gedrag in het volk zijn ontstaan en waardoor het binnenkort in elkaar zal storten. Alleen ‘een drievoudig snoer wordt niet spoedig verbroken’ (*Pr 4:12*). Mensen onder elkaar die alleen op elkaar zijn aangewezen, zullen geen duurzame band kunnen ontwikkelen. Alleen als God als derde en bindende ‘factor’ bij de band wordt betrokken, blijft deze van verbreking gevrijwaard.

Ook vandaag laat het velen koud dat de hele kerk in talloze stukjes is verbrokken. Het wordt zelfs goedgepraat met termen als ‘de veelkleurigheid van God’ die in de verdeeldheid te zien zou zijn. Het najagen van eigen gemak maakt ons ongevoelig voor het verval in de gemeente en de scheuringen die er zijn.

Het is uit met de pret | vers 7

7 *Daarom zullen zij nu als eersten in ballingschap gaan;
dan is het feest voorbij voor hen die maar wat rondhangen.*

Het gedrag dat in de vorige verzen is beschreven, ontvangt een passende straf. Zij die hebben gedacht de eersten te zijn, zullen dat ook zijn: als eersten zullen zij in Assyrische ballingschap gaan. Hun hele feestgedrag en feestgelach zal hun vergaan. Het feest is voorbij. Ellende komt ervoor in de plaats. Het gejoel en het getier maken plaats voor gejammer en gehuil. In plaats van te onderdrukken zullen ze nu zelf onderdrukt worden. In plaats van lui omhangen zullen ze hun krachten moeten gaan gebruiken om te voldoen aan de begeerten van hun vijanden. Dat zal goed zijn voor hun dikke, weldoorvoede buiken en vadsigheid.

Als wij de weg van onze begeerten volgen, brengt ons dat, geestelijk gesproken, in dienst van de vijand.

De Heere HEERE zweet | vers 8

8 *De Heere HEERE zweet bij Zichzelf
– spreekt de HEERE, de God van de legermachten:
Ik verafschuw de glorie van Jakob,
zijn paleizen haat Ik.
Ik zal de stad uitleveren met al wat zij bevat.*

Wat God zegt, is altijd waar. Wat Hij belooft, zal Hij altijd waarmaken. Zijn Woord staat vast. Als Hij Zich daarnaast dan nog met een eed verbindt als een plechtige bevestiging van wat Hij heeft gezegd, staat de zaak wel helemaal onomstotelijk vast. Als een mens een eed aflegt tegenover een ander mens, zweet hij “bij een meerdere en de eed is voor hen tot bevestiging, het eind van alle tegenspraak” (Hb 6:16). God heeft gezworen bij Zichzelf, “omdat Hij bij geen meerdere kon zweren” (Hb 6:13). De zaak staat vast. Het overtuigende bewijs van Israëls onverbeterlijkheid is geleverd.

God lucht hier Zijn hart over Israëls gedrag en spreekt Zijn afschuw erover uit. Hoogmoed is de wortel van de zonde. Het is de eerste zonde in het heelal, de zonde waaraan de duivel zich schuldig heeft gemaakt en waardoor hij sindsdien onder het oordeel van God ligt (1Tm 3:6; Js 14:12-14). Hoe vreselijk is het als die zonde onder Zijn volk wordt gevonden.

In hun hoogmoed hebben ze Gods land en Gods zegeningen misbruikt om zichzelf van een aangenaam bestaan te verzekeren, zonder een spoorje dankbaarheid aan Hem. In hun paleizen, hun weelderige huizen, doen de rijken zich te goed en dat ten koste van de armen. De HEERE kan er niet langer mee in verbinding staan en geeft Samaria prijs aan het oordeel.

Niemand ontkomt | vers 9

9 En mocht het gebeuren dat er tien mannen in één huis overgebleven zijn, dan zullen die sterven.

Al de weelderigheid van hun huizen zal hun geen bescherming bieden. Ook elkaar zullen ze niet tot steun kunnen zijn. Het kunnen hier de oorspronkelijke bewoners zijn, of mannen die van verschillende kanten naar het hier bedoelde huis gevlucht zijn. Elk vertrouwen, zowel in hun omgeving als in hun medemensen, zal ijdel blijken te zijn. De dood zal hen in zijn greep krijgen. Aan Gods oordeel is niet te ontkomen. Het is een totaaloordeel.

We kunnen denken aan een langdurige belegering van de stad, waardoor al vóór de val van de stad een ziekte als de pest kan ontstaan, die in de stad zijn dodelijk werk doet.

De huizen ontruimd | vers 10

10 Als een familielid, of iemand die hem gaat verbranden, [iemand's lichaam] opneemt om de beenderen het huis uit te dragen, zal hij tegen hem die nog binnen in huis is, zeggen: Is er nog [iemand] bij u? En die zal zeggen: Niemand. Daarop zal [de eerste] zeggen: Stil, want [dit] is niet [iets] om er de Naam van de HEERE bij te noemen!

We zien een beeld van totale verlatenheid en wanhoop. Er zijn zoveel doden (vgl. Am 8:3), dat begraven onbegonnen werk is, laat staan dat er sprake kan zijn van een fatsoenlijke begrafenis. Dan moeten de lijken maar verbrand worden. Ze kunnen niet in het huis blijven. Een huis is om in te leven, het is geen graf. Een familielid houdt zich daarmee bezig, of de lijkverbrander.

Als er een geluid uit het huis komt van iemand die nog in leven blijkt te zijn, is dat een eenzame, iemand die zich verstoppt heeft om aan de dood

te ontkomen. Die moet zwijgen, bang als men is dat bij verder praten de Naam van de HEERE zal vallen. Achter deze angst lijkt de heidense vrees schuil te gaan dat het noemen van de Naam van de HEERE de aandacht van God op hem zou vestigen, om hem alsnog door de vijand om te laten brengen. Alsof God niet volmaakt kennis zou hebben van wat er zich afspeelt en iemand aan Zijn aandacht zou kunnen ontsnappen.

Een roepen tot God in de onbeschrijflijke nood komt niet bij hen op. Dat zou trouwens ook nutteloos zijn, want het oordeel staat vast. Daarbij komt, dat God voor hen is geworden tot wat ze van Hem hebben gemaakt: een afgod die angst inboezemt.

De huizen verwoest | *vers 11*

11 *Want, zie, de HEERE gebiedt,
en het grote huis treft Hij met scheuren
en het kleine huis met spleten.*

De lijken kunnen wel uit de huizen zijn weggehaald, voor nieuwe bewoning zullen de huizen niet dienen. Niet alleen de bewoners, ook de woningen zullen aan het oordeel worden prijsgegeven. Dit *vers 11* lijkt aan te sluiten op *vers 8*. Het oordeel is algemeen en treft rijk en arm. De rijken wonen in grote stenen huizen, de armen in kleine houten krotten. Ook hier is geen verschil in oordeel.

Het is ook mogelijk dat “*het grote huis*” op Israël slaat en “*het kleine huis*” op Juda.

Onzinnige verwachtingen | *vers 12*

12 *Rennen paarden op een rots?
Ploegt men er met runderen?
Ja, u hebt recht in gal veranderd,
en de vrucht van de gerechtigheid in alsem.*

Het is nutteloos en onnatuurlijk om paarden op een rots met al zijn uitsteeksels te laten rennen. Het paard zal telkens struikelen en het einde niet halen. Net zo nutteloos en onnatuurlijk is het om met runderen op een rots te ploegen. De massieve rots leent zich niet voor de ploeg. Even dwaas is het te menen dat zij het strafgericht door een dwaas vertrouwen op hun macht kunnen afwenden bij het verdraaien van alle recht.

In deze verzen wordt de dwaasheid getoond om iets anders te verwachten dan verwoesting van hun wegen. Het is de dwaasheid van het veronderstellen dat je een staat kunt bouwen op onrecht. Zij hebben van het recht een bittere zaak gemaakt. Het is de grootste dwaasheid om dan als *“de vrucht van de gerechtigheid”* iets anders dan bitterheid te verwachten.

Holle vreugde | vers 13

13 *U, die blij bent met Lodebar,
u, die zegt: Hebben wij niet door onze kracht
Karnaïm voor ons ingenomen?*

Hun vreugde vinden ze in de verovering van steden die van geen betekenis zijn. *“Lodebar”* betekent ‘een ding van niets’. Ze beroemen zich erop het in eigen kracht te hebben gedaan. *“Karnaïm”* betekent ‘horens’ of ‘macht’. Beide plaatsen liggen in Gilead, het gebruikelijke terrein van de strijd tussen Syrië en Israël. Deze plaatsen zijn mogelijk in zo’n strijd veroverd.

En hierop verheffen ze zich. In snoevende taal vermelden ze hun overwinningen die ze toeschrijven aan eigen moed, kracht en soldaten. Voor wie zouden ze dan moeten vrezen? Maar deze plaatsen verdwijnen in het niet bij het opkomende rijk Assyrië dat zijn schaduw voor zich uit werpt.

De HEERE Zelf stuurt een vijand | vers 14

14 *Want, zie, Ik doe een volk tegen u opstaan,
huis van Israël!
spreekt de HEERE, de God van de legermachten.
Dat zal u onderdrukken
van Lebo-Hamath
tot het beekdal van de Vlakte.*

Hier horen we de aankondiging van de wegvoering van Israël, de tien stammen, door de koning van Assyrië. Achter deze vijand is de HEERE Zelf te zien. Hij stuurt de Assyriërs, die Israël in zijn hele lengte, van noord tot zuid zullen onderdrukken. Trots als ze zijn op hun uitgebreide gebied, zal dat hele gebied van Hamath in het noorden tot het beekdal van de Vlakte in het zuiden het gebied van hun onderdrukking zijn. Het beekdal van de Vlakte is de huidige ‘el ahsy’ (Asha), de zuidelijke grensrivier, die Moab van Edom scheidt (2Kn 14:25).

Amos 7

Inleiding

Met dit hoofdstuk begint een nieuw gedeelte in de profetie. Tot nu toe heeft Amos doorgegeven wat hij van de HEERE heeft *gehoord*. Nu gaat hij spreken over wat de HEERE hem heeft laten *zien*. In dit gedeelte, *Amos 7:1-9:19*, hebben we vijf visioenen: drie in *Amos 7*, één in *Amos 8* en één in *Amos 9*. In deze visioenen komen we drie seizoenen tegen: in het eerste visioen is sprake van de lente, in het tweede van de zomer en in het vierde van de herfst. Zo is het met het volk gegaan. Het bevindt zich nu in de herfst van zijn geschiedenis.

Wat Amos in de visioenen te zien krijgt, sluit aan op *Amos 3* (*Am 3:7 vgl. Gn 18:17,23*). In de visioenen 1, 2, 3 en 5 ziet Amos de HEERE Zelf. De drie visioenen in *Amos 7* doelen waarschijnlijk op de drie invallen van Assyrië in het land Israël. De eerste inval vindt plaats onder Pul, waar Assyrië zich terugtrekt, nadat Menahem een vermogen aan belasting heeft betaald, wat het land heeft geruïneerd (*2Kn 15:16-21*). De tweede inval is, wanneer dezelfde Pul, de koning van Assyrië, ook Tiglath-Pileser genoemd, in de dagen van Pekah Israël binnenvalt, verschillende steden in bezit neemt en de inwoners wegvoert, maar het merendeel van het land spaart (*2Kn 15:29*). Bij de derde inval vindt het definitieve transport van de tien stammen door Salmaneser naar Assyrië plaats (*2Kn 17:6,22-23*).

De visioenen 1 en 2 horen bij elkaar omdat die visioenen nog een tuchtiging inhouden waarop God na voorbede terugkomt. De visioenen 3 en 4 horen ook bij elkaar. Het gaat daar niet meer om tuchtiging, maar om het niet langer sparen van het volk. Het volk zal ten ondergaan op de manier zoals die in het vijfde visioen te zien is. Dat is een visioen waarin Amos de HEERE Zelf ziet.

Het is niet duidelijk of het volk iets heeft gemerkt van de dreigende rampen die in de visioenen 1 en 2 worden getoond. In elk geval krijgen ze daarover de achtergrondinformatie dat deze rampen oordelen van God zijn, maar dat ze zijn afgewend op grond van het gebed van Zijn dienaar. De Heer Jezus is de volmaakte Voorbidder.

God heeft lange tijd geduld gehad. Meer dan eens heeft Hij op het punt gestaan Israël aan het oordeel over te geven. De bemiddeling van de profeet, dat is de Geest van Christus Die in de profeet werkt, heeft de gesel tegengehouden. Maar nu is het oordeel onafwendbaar. De HEERE staat met het paslood in de hand en niets kan Hem van de uitvoering van het oordeel terugbrengen.

Maaien en nagras | vers 1

1 Dit heeft de Heere HEERE mij laten zien, en zie, Hij formeerde sprinkhanen toen het nagras begon op te komen; let wel, nagras, nadat er voor de koning gemaaid is.

De HEERE laat Amos, en ook ons, zien wat Hij gaat doen. Alleen is de vraag: Hebben wij er oog voor, zien wij het ook (*Am 3:7*)? Amos ziet het en het brengt hem tot voorbede. God laat Amos zien waar Hij mee bezig is. Hij vormt sprinkhanen, niet slechts als schepselen, maar als instrumenten van Zijn toorn (*Jr 8:11a*). We kunnen in deze sprinkhanen een beeld zien van de Assyriërs. In *Joël 1-2* vinden we ook de overgang van de letterlijke sprinkhanen in *Joël 1* naar de Assyrische legermacht in *Joël 2*. Joël noemt deze legermacht "Zijn leger", dat wil zeggen de legermacht van de HEERE (*Jl 2:11*).

Nu dan, zeg toch tegen de mannen van Juda en tegen de inwoners van Jeruzalem: Zo zegt de HEERE: Zie, Ik bereid onheil tegen u, bedenk een plan tegen u. (Jr 8:11a)

De sprinkhanen worden gevormd om het nagras op te eten. Het eerst opgekomen en al gemaaid gras is naar de koninklijke stallen gegaan. De Israëlitische koningen schijnen het recht te hebben opgeëist om de eerste afmaaiing van het gras voor hun eigen stallen te nemen (*vgl. 1Kn 18:5*). Wat na deze afmaaiing weer opkomt, is het nagras. Dat dient tot voedsel voor de veestapel van de bevolking. Een sprinkhanenplaag die dit nagras verslindt, veroorzaakt een regelrechte ramp, een hongersnood voor mens en dier.

Van het maaien en het nagras kunnen we de volgende toepassing maken. Het maaien van het gras ziet op de dood. Het leven wordt afgesneden. De Heer Jezus moet in ons leven gras maaien, dat wil zeggen dat Hij de bloempjes die we koesteren, onze ervaringen waar wij trots op zijn, moet wegnemen. Na het maaien komt het nagras op. Er wordt van gezegd dat het mooiste en sappigste gras groeit op de plaats waar het vaakst gemaaid

wordt. Er is geen Godsvrucht zo groot als die welke volgt op een herhaaldelijke afmaaïing door God.

Als herhaaldelijk onze gezondheid, vrienden, geld en gunstige omstandigheden van ons worden afgenomen, breken daarna vaak de mooiste tijden van liefde, gebed en toewijding aan. We mogen het weten: als het gras wordt gemaaid, komt daarna het nagras op.

In het maaien en het nagras kunnen we nog een ander beeld zien. Het maaien is een beeld van de vergane glorie als gevolg van de invallen van vijanden, maar waarna weer glorie ontstaat. Toch dreigt uiteindelijk ook die nieuwe glorie weer verloren te gaan, zoals in de geschiedenis van Israël ook is gebeurd.

Voorbede | vers 2

2 En het gebeurde, toen ze het opvreten van het gewas van het land voltooid hadden, dat ik zei: Heere HEERE, vergeef toch! Hoe zou Jakob staande kunnen blijven? Hij is immers klein!

Amos spreekt tot de HEERE met de vrijheid van iemand die een vertrouwelijke omgang met Hem kent. Hij wijst de "Heere HEERE" (*Adonai Jahweh*) erop dat de straf wel heel zwaar is, voor dit "wormpje Jakob" (*Js 41:14*). We zien hier de andere kant van Amos. De onverschrokken prediker, die harde taal aan het adres van het volk uit, heft hier zijn grote veekoopmanshanden omhoog tot God om ten behoeve van zijn volk God te smeken het te ontzien. In het gezicht van het volk buldert hij, voor het aangezicht van God worstelt en smeekt hij.

Hij ziet het volk nu niet in vergelijking met andere volken; dan voelen ze zich heel wat mans. Hij ziet hen in verbinding met God, en wat zijn ze dan klein en zondig. Amos spreekt met de woorden "hij is immers klein" een heel andere taal dan de snoevers die op hun eigen kracht pochen (*Am 6:13*). Hij noemt het volk hier "Jakob", waarmee hij aangeeft dat het een volk van zondaars is, maar toch ook het volk waaraan God Zijn Naam heeft willen verbinden.

Profeten bidden tot God voor hen tot wie ze namens God profeteren. Het is een groot voorrecht dat God ons laat zien wat Hij van plan is. Tegelijk geeft het ook een grote verantwoordelijkheid. Het brengt Amos tot prediken en

voorbede. Dat moet ook bij ons de uitwerking zijn bij alles wat we van Gods plannen mogen weten. We kunnen veel leren van mensen bij wie we deze uitwerking zien, zoals bij Abraham (*Gn 20:7*), Mozes (*Ex 17:8-13; 32:30-31*), Samuel (*1Sm 7:8; 15:25*), Jeremia (*Jr 15:1*), Ezechiël (*Ez 9:8*) en Joël (*Jl 1:19*).

Uitwerking van voorbede | vers 3

| *3 Toen kreeg de HEERE hier berouw over. Het zal niet gebeuren, zei de HEERE.*

In Zijn soevereiniteit luistert de HEERE naar het gebed van Zijn dienaar en geeft het een plaats in de voortgang van Zijn werk. Hij vergeeft niet – vergeven kan alleen na belijdenis –, maar voert deze straf niet uit. Hij heeft er ‘berouw’ over. Hij is niet de onvermurwbare God, de God van steen. Niet dat Hij Zijn plannen verandert, maar Hij verandert de manier waarop Hij ze uitvoert. Het berouw van God heeft nooit te maken met een foute beslissing die Hij zou hebben genomen, maar met een verandering in de wijze waarop Hij Zijn juiste en onherroepelijke beslissing uitwerkt.

Wat een zegen zijn voorbidders voor het volk, mogelijk zelfs zonder dat het volk zich daarvan bewust is. Wat een bemoediging om voorbidder te zijn. Liefde tot God en Zijn volk uit zich vooral in voorbede. Voorbede wordt niet gedaan door mensen die menen dat toch alles vastligt en dat God toch niet van gedachten kan veranderen. Echte voorbede wordt ook niet gedaan door mensen die menen dat je God door het gebed kunt manipuleren. Dan zouden we de indruk krijgen dat wij, mensen, het beter weten dan God.

God weet alles van tevoren. Voor Hem bestaan geen verrassingen. In Zijn plannen houdt Hij rekening met de voorbede van de zijnen. God verwacht van Zijn kinderen de grootst mogelijke betrokkenheid bij wat Hij van plan is. Daarom heeft Hij hen daarover ook uitvoerig geïnformeerd. Al Zijn informatie vinden we in Zijn Woord. Daarom is het lezen en bestuderen van Zijn Woord absolute voorwaarde om een voorbidder te worden.

Vuur | vers 4

| *4 Dit heeft de Heere HEERE mij laten zien, en zie, de Heere HEERE riep uit dat Hij een rechtszaak wilde voeren door middel van vuur. Het verslond de grote waterloed. Ook verslond het een stuk land.*

Visioen 2 ligt in het verlengde van visioen 1. Ze hebben allebei te maken met natuurverschijnselen die door God worden gevormd en opgeroepen om een aanval te doen op de bronnen van Israëls leven. Achter de sprinkhanen en het vuur zien we de hand van God.

In dit tweede visioen blijkt dat het volk zich niet heeft willen bekeren, ondanks het uitstel van het vorige visioen. Amos ziet dat het vuur al bezig is te woeden. Het vuur is hier de zon die met zijn verschroeiende hitte alles verteert. Het stelt Tiglath-Pileser voor, de Assyrische koning (2Kn 15:27-29; 1Kr 5:6,26; 2Kr 28:20). God heeft de macht alles op te roepen wat Hij wil gebruiken om Zijn volk te tuchtigen. Hij roept een vuur op, en wat Hij oproept, gehoorzaamt.

“De grote waterfloed” stelt de omvang van het oordeel voor en *“een stuk land”* Zijn volk Israël. Het vuur is niet een aards vuur, maar de toorn van de HEERE.

Voorbede | vers 5

5 Toen zei ik: Heere HEERE, houd toch op! Hoe zou Jakob staande kunnen blijven? Hij is immers klein!

In vers 2 ziet Amos dat het oordeel op het punt staat uitgeoefend te worden. Daar vraagt hij om vergeving. Hier ziet hij dat het oordeel al is begonnen. Daarom roept hij het uit: *“Heere HEERE, houd toch op!”* Amos is weer de voorbidder, maar hij herhaalt niet automatisch het gebed van de vorige keer. Hij ziet goed wat de HEERE doet en wat zich voor zijn ogen afspeelt. Op grond daarvan doet hij weer een beroep op Hem.

Als wij voorbede doen, is het belangrijk oog te hebben voor de actuele situatie. Dan zijn we in staat gericht te bidden. God verwacht van ons dat we met inzicht in Zijn handelen bidden. Dit is voor de christen een van de kenmerken van het zoonschap. Een zoon is iemand die handelt met inzicht in de plannen van zijn vader.

Uitwerking van voorbede | vers 6

6 Toen kreeg de HEERE hier berouw over. Ook dit zal niet gebeuren, zei de Heere HEERE.

Deze tweede verhooring is een extra bemoediging om voort te gaan met het doen van voorbede. We hoeven niet bang te zijn dat God er moe van wordt

om naar ons te luisteren. Hoe zou dat kunnen als Hij juist zegt dat we zullen volharden in het gebed (Ef 6:18; 1Th 5:15; Ko 4:2). Abraham heeft dat ervaren in zijn voorbede voor Sodom (Gn 18:22-33). Tot zes keer toe krijgt hij waar hij om vraagt.

..., terwijl u te allen tijde bidt in [de] Geest met alle gebed en smeking, en daartoe waakt met alle volharding en smeking voor alle heiligen, ... (Ef 6:18)

De gelijkenis van de onrechtvaardige rechter laat hetzelfde zien (Lk 18:1-8). De Heer Jezus spreekt die gelijkenis tot Zijn discipelen, en tot ons, “met het oog daarop dat zij altijd moesten bidden en niet moedeloos worden” (Lk 18:1). En in de toepassing van de gelijkenis zegt Hij: “Zal God dan Zijn uitverkorenen geenszins recht verschaffen, die dag en nacht tot Hem roepen, en laat Hij hen lang wachten? Ik zeg u, dat Hij hun spoedig recht zal verschaffen” (Lk 18:7-8a).

Gods werk is volmaakt | vers 7

7 Dit heeft Hij mij laten zien, en zie, de Heere stond op een loodrechte muur met een paslood in Zijn hand.

In visioen 1 en 2 laat de Heere HEERE (*Adonai Jahweh*) aan Amos zien wat Hij doet. Hij is bezig met het voorbereiden en zelfs al met het voltrekken van het vonnis. Dit brengt Amos tot voorbede. In dit derde visioen ziet Amos “de Heere” (*Adonai*) Zelf en wel als Rechter. Hij krijgt inzicht in de volstreekte rechtvaardigheid van het vonnis, dat op grond van zijn voorbede al twee keer is uitgesteld. Als Amos dit heeft gezien, doet hij geen voorbede meer.

De Heere staat “op een loodrechte muur”. De muur is een beeld van Israël zoals God het bedoeld heeft: een welgeordend en vast bouwwerk (vgl. Hl 8:9-10). Dat Hij daar op staat, geeft aan dat Israël Zijn volmaakt eigendom is en aan Hem onderworpen is.

Het paslood toont de volstreekte orde en rechtmatigheid van Gods werk in en met Israël aan. In Zijn werk zijn geen afwijkingen of onvolkomenheden aan te tonen, ze zijn er niet in aanwezig (vgl. Js 5:1-4).

Het paslood | vers 8

8 Toen zei de HEERE tegen mij: Wat ziet u, Amos? Ik zei: Een paslood. Daarop zei de Heere: Zie, Ik ga een paslood plaatsen in het midden van Mijn volk Israël. Ik zal het niet langer voorbijgaan.

Als de HEERE vragen stelt, doet Hij dat om ons bij Zijn handelen te betrekken. Hij wil ons inzicht daarin geven, zodat wij zien dat Hij rechtvaardig handelt en wij met Zijn handelen zullen instemmen. Door ons erbij te betrekken kan Hij ons ook inschakelen in Zijn plannen. Hij wil dat wij Hem begrijpen in Zijn doen. Het stellen van vragen dwingt de ander tot oplettend waarnemen en vaak ook tot nadenken.

Aan Amos wordt niet gevraagd of hij weet wat het betekent. Hij krijgt de uitleg, zonder dat wij zijn vraag daarnaar horen. Als iemand oplettend naar Gods handelen kijkt, zal hij zeker benieuwd zijn naar de reden ervan. Aan Jeremia en Zacharia wordt ook gevraagd wat zij zien (*Jr 1:11,13; Zc 4:2; 5:2*). Na hun antwoorden vertelt de HEERE hun ook de betekenis van wat zij zien.

Op de vraag wat Amos ziet, had hij kunnen antwoorden: ‘U’, of: ‘Een muur.’ Maar hij antwoordt: *“Een paslood.”* Daar gaat het dus om. Het paslood is een stuk lood aan een touw dat men langs of voor een bouwwerk hangt om te zien of het loodrecht is opgetrokken. In figuurlijke zin wordt het hier gebruikt om de precisie, de exactheid van het oordeel over Israël aan te tonen (*2Kn 21:13; Js 34:11*).

De muur is loodrecht, het paslood geeft dat aan. Gods werk aan Israël is volmaakt. Nu wordt het paslood geplaatst in het midden van Israël. Het paslood geeft aan dat een volstrekt rechte maat wordt toegepast om hun ongerechtigheden aan te tonen, zodat de afwijking door ieder erkend zal moeten worden. God heeft een onveranderlijke standaard om de geestelijke oprechtheid van Zijn volk te toetsen. De maat waarnaar het leven van het volk gemeten wordt, is de wet. Het paslood wordt gehouden naast alles wat het volk doet.

Na het aantonen van de afwijkingen zou verder uitstel de indruk geven dat God de zonde niet ernstig neemt. Amos ziet in dat de Heere met het plaatsnemen van het paslood de weg tot verdere voorbede afsnijdt. Het oordeel staat vast en zal nu worden voltrokken. Gods besluit staat vast: *“Ik zal het niet langer voorbijgaan”*, zoals Hij dat wel in Egypte heeft gedaan (*vgl. Am 5:17*). In Egypte is God vergevend voorbijgegaan op grond van het bloed aan de deurposten (*Ex 12:13*). Maar nu is er een einde gekomen aan het geduld van God.

Het oordeel voltrokken | vers 9

9 Verwoest zullen worden de [offer]hoogten van Izak,
de heiligdommen van Israël zullen worden verwoest,
en tegen het huis van Jerobeam zal Ik opstaan met het zwaard.

Met “de [offer]hoogten van Izak” wordt verwezen naar Berseba, waar de HEERE aan Izak is verschenen en waar hij een altaar heeft gebouwd en de Naam van de HEERE heeft aangeroepen (Gn 26:23-25). Het is een plaats geworden waar het volk ook heen gaat voor het vervullen van zijn godsdienstige verplichtingen (Am 5:5).

In dit oordeel vinden we weer een verwijzing naar het optreden van de Assyriërs, ditmaal onder koning Salmaneser (2Kn 17:1-6). Het oordeel over “het huis van Jerobeam” is voltrokken aan de zoon van Jerobeam, Zacharia, die zes maanden heeft geregeerd en toen is vermoord (2Kn 15:10). Na Zacharia hebben nog vijf koningen geregeerd over Israël, samen eenenveertig jaar. Onder de laatste van deze vijf, koning Hosea, is het volk weggevoerd door de Assyriërs. Dat gebeurde in 722 v.Chr. (2Kn 17:6).

Het verzet van Amazia | verzen 10-11

10 Toen stuurde Amazia, de priester van Bethel, [een bode] naar Jerobeam, de koning van Israël, om te zeggen: Amos heeft een samenzwering tegen u gesmeed in het midden van het huis van Israël. Het land zal aan al zijn woorden geen weerstand kunnen bieden. 11 Want dit heeft Amos gezegd: Jerobeam zal sterven door het zwaard, Israël zal zeker in ballingschap worden gevoerd, weg uit zijn land.

Het gedeelte van de verzen 10-17 vormt een tussenzin, die aansluit op de eerste drie visioenen. De geschiedenis met Amazia bewijst dat het volk volhardt in het volgen van het kwaad en zich door niets daarvan laat afbrengen, ook niet door de boodschap van Amos. Daarom kan het oordeel niet meer afgewend worden.

Terwijl Amos voor het volk voorbede doet, beschuldigt een valse priester hem van samenzwering. Deze valse priester, Amazia, wordt “de priester van Bethel” genoemd en niet ‘de priester van de HEERE’. Amazia zal wel de opper- of hogepriester zijn geweest. De valse beschuldiging die hij uitspreekt, is de eerste reactie op Amos’ prediking die wij vernemen. Die reactie komt

van een godsdienstige leider. Godsdienstige leiders voelen zich altijd in hun vermeende geestelijke rechten aangetast als er een echte dienaar van God komt. Ze weten zich ontmaskerd als mensen die zich een positie aanmatigend die hun voordeel oplevert en die ze daarom niet willen prijsgeven.

Zo gaat het met iedere prediker die waarheden verkondigt waardoor menselijke godsdienstige instellingen worden veroordeeld. Het is net als in de dagen van de Heer Jezus, toen ook de tegenstand kwam van de godsdienstige leiders (*Lk 23:2; vgl. Hd 6:13*). Een godsdienst die zonder enige vrees voor God door de politiek van de mens is georganiseerd, kan het getuigenis van de waarheid niet verdragen.

Zij [het Sanhedrin] nu begonnen Hem te beschuldigen en zeiden: Wij hebben bevonden dat Deze onze natie afkerig maakt en verbiedt de keizer belasting te betalen en van Zichzelf zegt dat Hij Christus is, een koning. (Lk 23:2)

Amazia verzet zich tegen Gods werk. Daarvoor bedient hij zich van een valse beschuldiging. Valse beschuldigingen zijn altijd door de duivel gebruikt om Gods werk te ondermijnen (*Jr 37:14-15*).

Het woord "toen" waarmee *vers 10* begint, lijkt erop te wijzen dat Amazia op de hoogte is geweest of gebracht van alles wat Amos heeft gezegd, en dat *vers 9* de maat voor hem vol maakt. Het is zelfs waarschijnlijk dat Amos zijn visioen heeft uitgesproken, want Amazia haalt aan wat in *vers 9* staat. Daarmee geeft hij dan onbedoeld getuigenis van de woorden van de profeet.

Nadat Amos het definitieve oordeel heeft uitgesproken, kan Amazia het niet langer aanhoren. Hij onderneemt twee acties, één naar koning Jerobeam en één naar Amos. Naar koning Jerobeam toe verdraait hij de woorden van Amos. Amos heeft gesproken over "het huis van Jerobeam" (*vers 9*). Amazia maakt daarvan 'Jerobeam' in persoon.

Als de eigen, vaak aangemattigde, positie in gevaar komt, zullen mensen die dikwijls verdedigen, niet alleen met valse beschuldigingen, maar ook met het aanhalen van halve waarheden of het verdraaien van woorden. In zulke gevallen zien we dat altijd selectief te werk wordt gegaan. Over de voorbede van Amos rept Amazia bijvoorbeeld met geen woord.

Wat betreft het gaan in ballingschap haalt Amazia de woorden van Amos correct aan. Zo heeft Amos het ook gezegd (*Am 5:27*).

“Het land zal aan al zijn woorden geen weerstand kunnen bieden”, wil zeggen dat de rust van het land verstoord wordt door wat Amos zegt. Hiermee getuigt hij onbewust van de kracht van de woorden van Amos, die in werkelijkheid de woorden van God zijn.

Uitgewezen | *vers 12*

12 Daarop zei Amazia tegen Amos: *Ziener, ga heen, vlucht naar het land van Juda! Eet daar [uw] brood en ga daar profeteren.*

Dan volgt de actie naar Amos. Amazia zal Amos “ziener” (vgl. *Js 30:10; Mi 3:7*) noemen vanwege zijn visioenen en de aangekondigde oordelen. Het is mogelijk dat hij dit woord in spottende zin gebruikt omdat hij geen enkel geloof hecht aan diens woorden. Amazia zegt tegen Amos dat hij maar naar Juda moet gaan, waar hij ongestoord met profeteren zijn boterham kan verdienen. Alsof met het verwijderen van de boodschapper ook de boodschap niet meer geldt. Alsof met de dood van een dokter die heeft gezegd dat je aan een ernstige ziekte lijdt, de ziekte ongedaan wordt gemaakt.

Uit de oproep van Amazia blijkt ook dat hij vergeet, of er geen oog voor heeft, dat God geen landsgrenzen kent als het gaat om Zijn volk. Zo zijn er ook geen ‘wijkgemeenten’ waar bepaalde voorgangers het voor het zeggen hebben en ware dienaren van God worden buitengesloten – hoewel God ieder van Zijn dienaren een eigen gebied geeft (*2Ko 10:13-18*). Niemand mag spreken over ‘mijn gemeente’ dan alleen de Heer Jezus (*Mt 16:18*). En Hij heeft Zijn gaven gegeven aan Zijn gemeente, dat zijn alle gelovigen (*Ef4:7,11*).

Amazia ziet Amos als iemand die zijn kostje als profeet verdient, zeker net zoals hij dat als priester doet (*Mi 3:5,11*). Hij kan niet begrijpen dat Amos niet het ‘vak’ van profeet uitoefent, maar profeteert als een door de HEERE geroepen dienaar.

Dat begrijpen mensen vandaag ook niet. Het is voor de materialistisch ingestelde mens ondenkbaar dat iemand die zich in dienst van de Heer Jezus stelt, zich niet door geld laat leiden. Zo iemand gaat niet daarheen waar hij het meeste krijgt, maar waar God wil dat Zijn Woord wordt gepredikt. God kent de plaatsen waar de prediking van Zijn Woord nodig is, los van de vraag of mensen daarop zitten te wachten of niet.

De zogenaamd goede raad die Amazia geeft in afwachting van het antwoord van de koning, is puur eigen belang. Hij wil Amos kwijt.

Vermenging | vers 13

13 *In Bethel mag u niet langer profeteren, want dat is het heiligdom van de koning, dat is het huis van het koninkrijk.*

In de aanduiding “heiligdom van de koning” en “huis van het koninkrijk” is de vermenging te zien van politiek en godsdienst, alsof godsdienst een politieke aangelegenheid is. Dat is terug te zien in de namen van sommige kerkgemeenschappen, zoals protestantse kerk in Nederland, kerk van Engeland en Duitse evangelische kerk.

Het is het heiligdom van de koning omdat een koning (Jerobeam I) het heeft gesticht (1Kn 12:28). Hij heeft dat gedaan uit politieke overwegingen. Er is geen krachtiger politiek ‘bindmiddel’ dan godsdienst. Vanuit dit oogpunt laat koning Nebukadnezar in het dal Dura een geweldig beeld oprichten. Dit beeld is het centrum waar omheen hij alle rijksgroten verzamelt om het te aanbidden (Dn 3:1-7).

In de islamitische landen werkt het niet anders. Helaas is ook de christenheid ervan doortrokken, met als duidelijkste uiting het Vaticaan. Als mensen Gods centrum van eredienst vervangen door eigen vinding en daarbij ook nog eens politieke doelen worden nagestreefd, mondt dit uit in wat we beschreven vinden in ‘de vrouw op het beest’, de grote hoer (Op 17:1-6). De vrouw is de wereldkerk of rooms-katholieke kerk met, als resultaat van de oecumene, onder haar vleugels de protestantse kerken. Het beest is het tot een eenheid geworden Europa.

In het streven van de wereldraad van kerken naar de oecumene is geen plaats voor de stem van God. God is van boven, wij zijn van beneden. Al het denken is gericht op het wonen op aarde. Aan God wordt slechts een plaats toegedacht in zover Hij past in de plannen van het streven van de mens. Maar waar geen plaats is voor de stem van God, is geen plaats voor Hem.

Amos, de gewone jongen | vers 14

14 *Toen antwoordde Amos en zei tegen Amazia: Ik ben geen profeet en ik ben geen profetenzoon, maar ik ben veehouder en moerbeikweker.*

De ‘raad’ van Amazia wordt door Amos genegeerd. Zoals ook de Heer Jezus de raad van de farizeeën negeerde toen zij tegen Hem zeiden te vertrekken omdat Herodes Hem zocht om Hem te doden (*Lk 13:31-35*). Amos is geen profeet van beroep en is er ook niet voor in opleiding. Hij heeft geen theologische opleiding gehad of een bijbelschool doorlopen. In zijn familie kan hij niet wijzen op iemand, bijvoorbeeld zijn vader of een voorvader, die naam heeft gemaakt te midden van Gods volk (*vgl. Gl 1:1*).

Zo waren de eerste apostelen eenvoudige vissers en ongeletterde mensen (*Hd 4:13*). In het boek *Richteren* zien we hoe God, om Zijn volk te bevrijden uit de macht van de vijanden, vaak gebruikmaakt van mensen die een bepaalde zwakheid hebben. Van de Heer Jezus is gezegd: “*Hoe komt Deze zo geleerd zonder [in door farizeeën erkende scholen] onderwezen te zijn?*” (*Jh 7:15; Zc 13:5*).

Amos is veehouder en kweekt moerbeivijgen. Hij getuigt met grote vrijmoedigheid van zijn afkomst en bezigheden omdat dit een extra bewijs vormt dat niet hij belangrijk is, maar zijn Zender en de boodschap die hij namens Hem brengt.

Amos, het werktuig van de HEERE | vers 15

15 De HEERE haalde mij echter achter de kudde vandaan en de HEERE zei tegen mij: Ga heen, profeteer tegen Mijn volk Israël!

Uit het antwoord dat Amos aan Amazia geeft, blijkt dat hij, ondanks zijn nederige afkomst en zijn maatschappelijk lage status, totaal niet onder de indruk is van de woorden die Amazia uitspreekt. Waarom zou hij ook? De HEERE heeft iets met hem gedaan en iets tegen hem gezegd.

Hij heeft iets moeten loslaten. Dat is vaak de eerste oefening die ieder krijgt die iets voor de Heer wil doen. Hoe het precies bij Amos is gegaan, wordt ons niet meegedeeld. Als een zorgzame veehouder zal hij zich hebben afgevraagd wie er op zijn vee moest passen als hij wegging. De HEERE heeft hem de rust gegeven dat hij daar niet over in moest zitten. Als Hij roept, zal Hij ook voor zijn vee zorgen (*vgl. Mt 4:22*).

Amos moest zijn vee laten waar het was, in het vertrouwen dat de HEERE ervoor zou zorgen, en gaan doen wat de HEERE hem heeft opgedragen.

En Hij riep hen; en zij lieten terstond het schip en hun vader achter en volgden Hem. (Mt 4:22)

De opdracht was duidelijk: *“Ga heen, profeteer tegen Mijn volk Israël.”* Kort en krachtig vertelt Amos aan Amazia dat de enige reden om te spreken ligt in het feit dat de HEERE hem heeft geroepen. Zoals al eerder is opgemerkt, is dit geen gemakkelijke taak. Toch weet Amos zich gesteund door de HEERE Zelf, want Hij heeft gesproken van *“Mijn volk Israël”*. Hierin klinkt de liefde van God voor Zijn volk door. Dat er *“tegen”* hen geprofeeteerd moet worden, verandert niets aan die liefde, het is er juist een uiting van. Als Zijn volk niet meer met Hem wandelt, moet Hij hen tegenkomen. Amos vertolkt de stem en de gevoelens van God.

Een woord tot Amazia | vers 16

16 Nu dan, hoor het woord van de HEERE. U zegt: U mag niet profeteren tegen Israël, en: U mag [uw woorden] niet laten stromen tegen het huis van Izak!

De boodschapper kwalijk behandelen is zijn zender kwalijk behandelen. Een ambassadeur minachten is zijn koning minachten. Een voorbeeld daarvan zien we in wat Hanun, de koning van de Ammonieten, de boden van David aandoet (1Kr 19:1-6). Vlijmscherp is de reactie van Amos tegen de man die zogenaamd een ambtsdrager is. Hier botst de ware godsdienst op de valse. Amos geeft niet letterlijk weer wat Amazia heeft gezegd, maar wel precies de bedoeling ervan. De uitdrukking *“woorden laten stromen”* is een typische uitdrukking voor profeteren (Ez 21:2; vgl. Jb 29:22).

Dat het volk zich blijkbaar als *“het huis van Izak”* ziet, kan erop wijzen dat zij zich op hun positie beroemen als nageslacht van Abraham. Izak is de zoon van de belofte. Maar een dergelijk beroep is waardeloos als daar niet het geloof en de werken van Abraham mee verbonden zijn (Jh 8:39-40).

Hij spreekt *“het woord van de HEERE”*. Dat is waarheid en duldt geen tegenspraak. Amazia had kunnen zeggen: ‘Dat heb ik niet gezegd.’ Dat doen velen die in verhullende taal spreken. Een man Gods weet de verborgen ondertoon eruit te halen, waardoor de ander in het licht geplaatst wordt. Uitvluchten zijn er niet, er wordt geen weerwoord van Amazia gehoord.

Verworpen door God | vers 17

17 Daarom, zo zegt de HEERE:

*Uw vrouw zal in de stad hoererij bedrijven,
uw zonen en uw dochters zullen door het zwaard vallen,*

*en uw land zal met een meetsnoer verdeeld worden;
 en ú zult sterven op onreine bodem,
 en Israël zal zeker in ballingschap worden gevoerd,
 weg uit zijn land.*

Uit het oordeel dat Amos Amazia aanzegt, blijkt wel hoe ernstig het is om een profeet van God het zwijgen op te leggen. We lezen niet dat Amazia Amos heeft geslagen of op andere manieren heeft dwarsgezet. Het verhinderen van het spreken van Gods Woord is zo erg, dat Amazia daarmee dit vreselijke oordeel over zich en zijn huis haalt. Laat het een waarschuwing zijn voor allen die God het zwijgen willen opleggen, want dat is wat Amazia in feite wilde.

Amos stelt hier het woord van de HEERE, “zo zegt de HEERE”, tegenover het woord van Amazia, “U zegt” (vers 16). De priester die het woord van Amos tegenstaat, dat in feite dat van de HEERE is, zal persoonlijk de gevolgen van zijn tegenstand moeten dragen en Israël zal zeker in gevangenschap gaan. Wat met de priester en zijn gezin zal gebeuren, staat symbool voor wat met het volk zal gebeuren.

Zijn vrouw zal, nadat haar man is weggevoerd om in ballingschap – op “onreine bodem” wil zeggen buiten Israël – te sterven, als hoer in haar levensonderhoud gaan voorzien. Amazia is hoofdverantwoordelijk voor het oordeel dat zijn gezin treft. Zijn vrouw zal hem niet in de weg hebben gestaan bij het uitoefenen van zijn aangematigd priesterschap, hem daarin misschien zelfs wel hebben gestimuleerd. Zijn kinderen delen in de gevolgen van dit slechte ouderschap. Als ze verloren gaan, is dat overigens wel om hun eigen zonden. Amazia heeft een akker en is blijkbaar niet van grondbezit uitgesloten (1Kn 2:26), maar ook dit bezit zal hij kwijtraken.

Het stoppen van de mond van de profeet zal niet de voortgang van Gods Woord stoppen, want God blijft spreken en Zijn Woord keert nooit leeg terug.

Amos 8

Inleiding

Amos krijgt een vierde visioen te zien. Daarin ziet hij hoe het volk rijp is voor het oordeel. Hij erkent de rechtvaardigheid ervan, want hij doet geen voorbede meer. De handelwijze van het volk wordt nog eens beschreven als een extra argument dat het oordeel terecht is. Hun gedrag vraagt erom. God zal hun situatie volkomen op zijn kop zetten. Hij zal de klaarlichte dag verduisteren met de wolken van Zijn oordeel en hun feesten veranderen in rouwklagen.

Daaroverheen geeft Hij hun een honger en dorst naar Zijn woorden. Maar ze zijn te ver van de HEERE afgeweken om bij Hem te komen om die honger en dorst te stillen. Voor het stillen van hun honger en dorst gaan ze naar de afgoden in Bethel, Dan en Berseba.

Een korf met zomervruchten | *vers 1*

1 Dit heeft de Heere HEERE mij laten zien, en zie: een korf met zomervruchten.

De goddeloze koning, Jerobeam, en de valse profeet, Amazia, kunnen niet voorkomen dat het oordeel komt. Integendeel, zij versnellen het. Na de heftige confrontatie die in het vorige hoofdstuk is beschreven, gaat Amos onverschrokken voort zich door de HEERE te laten gebruiken. Wie geroepen is, kan ook niet anders. Hij bindt niet in, maar brengt zijn boodschap met dezelfde bezieling. Hij gaat gewoon door waar hij is gebleven. Hij geeft het volgende visioen door.

Een echte profeet is alleen de mond te snoeren als je hem doodt. Anders zwijgt hij niet. Hij kan dat ook niet omdat de HEERE niet zwijgt en hij is Zijn mond. En ook al wordt een echte profeet gedood, dan blijft volledig intact wat hij heeft gezegd. Hij heeft immers Gods Woord gesproken en dat *“blijft tot in eeuwigheid”* (1Pt 1:25).

Dit vierde visioen sluit aan op de houding van Amazia, waaruit totale onwil blijkt om te buigen voor de levende God. Zijn houding is die van het hele volk. Daarmee blijkt het volk rijp te zijn voor het oordeel, dat in het vorige vers over Amazia en zijn huis is uitgesproken. Dit oordeel wordt voorgesteld in de korf met zomervruchten, zoals de HEERE Amos nu gaat verklaren.

Rijp voor het oordeel | vers 2

2 Toen zei Hij: Wat ziet u, Amos? Ik zei: Een korf met zomervruchten. Daarop zei de HEERE tegen mij:

Het einde is gekomen voor Mijn volk Israël:

Ik zal het niet langer voorbijgaan.

De vraag “*wat ziet u, Amos?*” (vgl. Am 7:8), dwingt Amos ertoe nauwkeurig te kijken en antwoord te geven. Zo wordt hij intens bij het visioen betrokken. God wil dat wij echt zien wat Hij laat zien en niet onze eigen visie geven op wat Hij toont. Dit is ook van belang met het oog op wat Hij in Zijn Woord zegt. Het past ons niet te zeggen ‘dat zie ik niet zo’, als God duidelijk in Zijn Woord heeft laten zien hoe Hij over bepaalde dingen denkt. Zo komt ook telkens als wij het Woord van God lezen, de vraag van de Heer tot ons, waarbij Hij onze naam noemt, net als bij Amos: ‘Wat zie jij ...?’

De vraag aan Amos is duidelijk en niet moeilijk te beantwoorden. Zijn antwoord is precies wat God laat zien. Daarom krijgt hij te horen wat de betekenis is. Hierin ligt ook voor ons het geheim van het opgroeien “*in de genade en kennis van onze Heer en Heiland Jezus Christus*” (2Pt 3:18). Als wij in de Bijbel ‘zien’ wat God erin laat zien, maakt Hij de betekenis ervan duidelijk. Hij geeft ons dan inzicht in Zijn gedachten.

De zomervruchten tonen aan dat het einde zeker is en ook nabij. In het Hebreeuws is er een woordspeling. Het woord voor zomervruchten wordt bijna hetzelfde uitgesproken als het woord voor ‘einde’ in: “*Het einde is gekomen voor Mijn volk Israël.*”

Het vonnis “*Ik zal het niet langer voorbijgaan*” (vgl. Am 7:8), zal rouw over Israël brengen, zoals destijds over Egypte (vers 10). Als mensen geen einde maken aan de zonde in hun leven, moet God een einde aan de mens maken, ook al betreft het Zijn volk Israël.

Gezang verandert in rouwklacht | vers 3

3 *De tempelliederen zullen klagend klinken
op die dag, spreekt de Heere HEERE.
Talrijk zullen de dode lichamen zijn.
Op elke plaats
werpt men ze zwiwend weg.*

Het feest dat zij ter gelegenheid van de oogst in hun afgodstempel vieren, zal door het aanbreken van het einde veranderen in een rouwklacht. Maar aan dit einde denken ze niet. Ze staan geen ogenblik stil bij het naderende oordeel. En als ze er al aan denken, dan zal het hun tijd wel duren. Zo leven ze vrolijk voort in de waan van 'na ons de zondvloed'.

Ditzelfde kwalijke denken treffen we ook aan in de christenheid, zoals dat wordt voorgesteld in de gelijkenis van de goede en boze slaaf (Mt 24:45-51). Er is geen lied waarmee het afvallige volk van God zichzelf zo in slaap weigt als het lied 'mijn heer blijft uit' (Mt 24:48).

We kunnen dit vergelijken met de houding van het volk die Amos beschrijft en waarover hij hun verwijt dat ze 'de onheilsdag' ver van zich afhouden (Am 6:3). God stelt de dag van het einde vaak aan Israël voor en ook christenen moeten steeds weer worden herinnerd aan de komst van de Heer. Dit einde zal komen op een ogenblik dat men in feeststemming is en elke gedachte aan oordeel verbannen is, want "[de] dag van [de] Heer komt als een dief in [de] nacht. Wanneer zij zullen zeggen: Vrede en veiligheid, dan zal een plotseling verderf over hen komen zoals de barensnood over een zwangere en zij zullen geenszins ontkomen" (1Th 5:2b-3).

Talrijk zijn zij die aan dit oordeel ten prooi zullen vallen (Ps 110:6). De lijken worden niet begraven, ze worden zelfs niet meer verbrand (Am 6:10), maar weggeworpen. De dood regeert overal. De vadsige rust en het leven in genotzucht hebben plaatsgemaakt voor een smartelijke doodsstrijd.

Zwijgen past bij dit ongewone gebeuren, waarvoor de mens alleen maar angstig ontzag kan hebben. Elk menselijk spreken zou totale ongevoeligheid aantonen voor het vreselijke dat is gebeurd. Het past niet om in deze ogenblikken van de grootste ernst van het Goddelijk ingrijpen iets van de mens te horen (Zf 1:7; Hk 2:20). Het is de angstwekkende stilte vanwege de oordelen van God.

Nog eens: Hoor! | vers 4

4 Hoor dit, [u,] die de armen vertrapt, en [erop uit bent] om de zachtmoedigen van het land weg te doen,

De stilte wordt gebruikt om nog eens op te roepen om te luisteren naar Gods stem die gehoord móet worden (*Am 7:16*). Nu niet meer om te luisteren naar een weg om te ontkomen, maar naar de beschuldigingen en het vonnis. De aanklager neemt nog een keer het woord en hervat de beschuldigingen, voordat de rechter het vonnis uitspreekt. Er moet geluisterd worden! Amos heeft twee keer als advocaat voor het volk gepleit bij God. Het mocht niet baten.

De grootspraak van de mens | vers 5

5 door te zeggen: Wanneer is de nieuwemaansdag voorbij, zodat wij graan kunnen verkopen? En de sabbat, zodat wij de korenschuren kunnen openen? U maakt de efa kleiner, de sikkel groter, en u bedriegt met valse weegschalen.

Amos legt hier het denken van deze mensen bloot. We kunnen dit direct toepassen op onze tijd. Als we onszelf een beetje kennen en eerlijk onder de loep durven nemen, herkennen we onszelf erin. Het gaat over ons als we de tijd in de kerk of de samenkomst gebruiken om methoden uit te denken hoe we nog meer kunnen verdienen. De dag van de Heer kan niet vlug genoeg voorbij zijn, om maar weer te kunnen handeldrijven en met goddeloze praktijken ons bezit te kunnen vergroten.

In Israël doen ze dat door te knoeien met de efa, de sikkel en de weegschaal. Een efa is een inhoudsmaat waarmee koren wordt gemeten. De inhoud ervan is vermoedelijk tussen de twintig en vijfenveertig liter. Ze maken een efa waarin minder liters kunnen. De sikkel, die tussen tien tot dertien gram weegt, waarmee ze hun waar afwegen, is te zwaar, de klant krijgt ook op die manier minder waar voor zijn geld. Ze verkopen koren met gebruikmaking van hun eigen maat, terwijl ze doen alsof het naar de gangbare maat is. Met het afwegen doen ze ook zo. Hun gewicht is zwaarder zodat de te betalen prijs hoger is. Hun bedrog is dubbel. Ze geven minder en vragen meer. Bovendien geeft de weegschaal niet goed aan. Zo worden de mensen op drie manieren gepakt.

Deze wijze van handelen is voor God een gruwel (*Dt 25:13-16; Sp 20:10*). Hier worden mensen beschreven die overal mee rekenen, behalve met God en daarom voor eeuwig mis hebben gerekend. Kennen we het niet? Keurig zingen over Jezus als het hoogste Goed, terwijl het leven ervan getuigt dat alle aardse rijkdom het hoogste goed is. Tijd in de kerk en het werk voor de Heer levert geen harde contanten op en wat niets oplevert, is verlies. Tijd is immers geld. Terwijl ze uiterlijk de sabbat houden, zijn ze innerlijk op het marktplein. Hoewel het marktplein leeg is, zijn ze in hun denken druk in de weer met hun handel. De Mammon is hun god. Wie liever koren verkoopt dan God aanbidt, is een vreemdeling bij God en een vijand van zichzelf.

U mag niet twee verschillende [weeg] stenen in uw zak hebben, een grote en een kleine. U mag in uw huis niet twee verschillende efa's hebben, een grote en een kleine. U moet een zuivere en rechtmatige [weeg]steen hebben, u moet een zuivere en rechtmatige efa hebben, opdat uw dagen verlengd worden in het land dat de HEERE, uw God, u geeft. Want iedereen die dat doet, iedereen die onrecht doet, is voor de HEERE, uw God, een gruwel. (Dt 25:13-16)

De zucht naar meer | vers 6

6 U koopt de geringen voor geld, en de armen voor een paar schoenen. En [u zegt]: Wij verkopen het kaf van het koren.

Deze aanklacht is een herhaling (*Am 2:6*). Ze willen alle bezit naar zich toetrekken. Daarbij schuwen ze niet zelfs mensen als hun bezit te nemen. Het recht van de sterkste geldt (*Jb 22:8; Js 5:8; vgl. Ne 5:2-5*). Eerst worden de eigendommen genomen, daarna de vrijheid. Ze gaan er prat op dat ze afval verkopen, terwijl ze doen alsof het voedzaam graan is. Dat doen ze dan ook ook eens naast hun zwendelen met maat, prijs en gewicht.

Door het leveren van afval ontnemen ze degenen die zij in hun macht hebben gekregen ook nog hun gezondheid. Hoe gemener ze iemand hebben afgezet, des te meer beroemen ze zich op hun handigheid. Het ontbreekt hun aan fatsoen, eerlijkheid en elk besef van medemenselijkheid.

Een mens die in de ban van het geld is, zal zich ten koste van alles en iedereen willen verrijken, waarbij geen middel wordt geschuwd dit doel te bereiken. Door zulke mensen wordt de waarheid van het woord bevestigd: *“Maar wie rijk willen worden, vallen in verzoeking en in een strik en in vele onverstandige en schadelijke begeerten, die de mensen doen wegzinken in verderf*

en ondergang. Want de geldzucht is een wortel van alle kwaad. Door daarnaar te streven zijn sommigen van het geloof afgedwaald en hebben zich met vele smarten doorboord" (1Tm 6:9-10).

Weer een eed van de HEERE | vers 7

7 De HEERE heeft gezworen bij de glorie van Jakob: Nooit zal Ik al hun daden vergeten!

Opnieuw zweert de HEERE dat Hij zal oordelen. Eerder zwoer Hij bij Zijn heiligheid (Am 4:2) en bij Zichzelf (Am 6:8). Hier zweert Hij "bij de glorie van Jakob", dat is uiteindelijk ook Hij Zelf. Zo heet de HEERE "hun Eer" (Ps 106:20; Jr 2:11). Jakob, dat is het volk Israël, heeft die glorie verworpen en die met voeten getreden door al de schuldige daden die door Amos naar voren zijn gebracht. God zal Zijn eer en glorie echter handhaven in het oordeel.

Hij is niet als een aardse rechter aan wie sommige gepleegde wandaden ontgaan. Verjaring kent Hij niet. Zijn glorie is alles wat van Hem zichtbaar wordt. Hij is glorieus in het handhaven van het recht waarbij Hij elke daad rechtvaardig zal vergelden. Geen enkele daad blijft onbestraft of onbeloond. Als Hij dat niet zou doen, zou Hij Zijn glorie loochenen.

Voor het voltrekken van het vonnis houdt God een nauwkeurige boekhouding bij. Alle daden van de mens staan met pijnlijke precisie genoteerd (Op 20:11-15). Als de boeken opengaan en de aanklacht wordt voorgelezen, zal het in niemand opkomen zich tegen de juistheid ervan te verzetten. Het oordeel dat wordt voltrokken, zal rechtvaardig zijn, zonder een schijn van vergissing.

De normale, gepaste reactie | vers 8

8 Zou hierom het land niet sidderen,
zodat elke inwoner rouw bedrijft,
omdat het in zijn geheel stijgt als de Nijl,
stijgt en wegzinkt als de rivier van Egypte?

De aanzegging van de oordelen waarmee God Israël zal bezoeken, mogen de aarde niet onbewogen laten. Het zal ieder die ervan hoort in beroering moeten brengen. Amos stelt het als vraag. Hij beschrijft wat een passende reactie is op het spreken van God. Als er geen reactie waarneembaar is op

wat God heeft gezegd, bewijst dat onverschilligheid. Het hele land valt onder Gods oordeel.

Het zal met het volk gaan, zoals met de Nijl in Egypte: dan weer treedt hij buiten zijn oevers en overstroomt alles, dan weer trekt hij zich terug in zijn bedding. De aarde zal sidderen, als het ware van haar plaats opspringen. Het zal de aarde gaan als de rivier van Egypte, die van haar gewone bedding wordt opgestuwd en voortgejaagd buiten haar bedding, om daarna weer in haar bedding terug te zinken.

Duisternis op klaarlichte dag | vers 9

9 *Op die dag zal het gebeuren,
spreekt de Heere HEERE,
dat Ik de zon midden op de dag zal laten ondergaan;
op klaarlichte dag zal Ik het land duister maken.*

De uitdrukking “op die dag” ziet meestal op de eindtijd, waarnaar Amos hier voor de eerste keer in zijn profetie verwijst. Het is geen dag van vierentwintig uur, maar een periode waarin de grote afrekening van de HEERE zal plaatsvinden. Wat Amos hier beschrijft, is hetzelfde als waarop de Heer Jezus in Zijn eindtijdrede doelt (*Mt 24:29-30*). Het ziet op de tijd dat de Heer Jezus op de wolken zal verschijnen om de goddeloze massa van Zijn volk te oordelen, wat tegelijk de bevrijding van het getrouwe overblijfsel, ‘Zijn uitverkorenen’, zal betekenen.

De toepassing op het geslacht dat de woorden van Amos hoort, is dat de heerlijkheid ervan zal eindigen op een moment dat zij dit totaal niet verwachten. Terwijl alles stralend lijkt, treedt plotseling de duisternis in. Het is als een vliegtuig dat plotseling neerstort of in de lucht ontploft. Het zal zijn als de zon die ondergaat, terwijl het er niet de tijd voor is. Op dezelfde wijze gaat de zon voor ieder mens op de middag onder, wanneer hij plotseling door de dood wordt weggerukt uit het leven. Hetzelfde geldt voor hele volken.

Rouw in plaats van feest | vers 10

10 *Ik zal uw feesten in rouw veranderen,
al uw liederen in klaagzangen;
om alle heupen zal Ik een rouwgewaad aanbrenge[n],
elk hoofd zal kaal zijn,*

*omdat Ik het [land] in rouw dompel als over een enig [kind],
en wat ervan overblijft zal zijn als een bittere dag.*

Amos heeft al eerder over “uw feesten” gesproken (Am 5:21). Daar spreekt God Zijn diepe verachting erover uit. Hier wijst Amos erop wat er voor hun feesten in de plaats zal komen. Als Gods oordelen over Israël gaan, zullen alle feesten veranderen in de zwaarste rouw. De vrolijke liederen zullen plaatsmaken voor klaagzangen. Hun feestkleden zullen verwisseld worden voor rouwgewaden. Al hun fraaie kapsels zullen ze afscheren (Js 3:24). Elke gedachte aan een feest is verdwenen. De hossende massa is veranderd in een treurende menigte.

De rouwklacht die ze zullen laten horen, is er niet een van inkeer en berouw over begane zonden. Het is de rouw over het oordeel dat God voltrekt en waaraan geen ontkomen mogelijk is. Als een eniggeboren zoon sterft, is de voortzetting van de familie uitgesloten en daarmee oorzaak van de zwaarste rouw (Jr 6:26). Het einde van de rouw is niet in zicht; het blijft een bittere dag.

Een honger door de HEERE gezonden | vers 11

*11 Zie, er komen dagen,
spreekt de Heere HEERE,
dat Ik honger in het land zal zenden;
geen honger naar brood,
geen dorst naar water,
maar om de woorden van de HEERE te horen.*

In die dagen van diepe smart zullen ze ook het licht en de troost van het Woord van God missen. Ze zullen de behoefte gevoelen aan wat ze altijd hebben versmaad. Om aan die behoefte te voldoen zullen ze op zoek gaan naar profeten die hun het Woord kunnen vertellen.

Daarmee lijkt niets mis te zijn. Integendeel, het lijkt een zeer goed streven te zijn. God ziet immers graag bij Zijn volk een honger en dorst naar Zijn Woord? Hij wekt ons ertoe op ernaar te verlangen (1Pt 2:2). Maar God zendt Zijn volk dit verlangen als een extra oordeel. Dat maakt het volgende vers duidelijk.

Verlangt als pasgeboren kinderen naar de redelijke, onvervalste melk [van het Woord]. (1Pt 2:2).

Zoeken en niet vinden | vers 12

12 *Dan dolen zij van zee tot zee,
van noord tot oost trekken zij rond,
om het woord van de HEERE te zoeken,
maar zij zullen het niet vinden.*

Ze zullen dolen zonder enig richtinggevoel. Ze zullen rondtrekken zonder oriëntatie omdat ze van elke leiding van de HEERE beroofd zijn. “Van zee tot zee” is van de Dode Zee tot de Middellandse Zee, dat is van oost naar west, maar ook over de hele aarde. Ze zullen op zoek gaan naar Hem Die ze altijd hebben versmaad. De oproep ‘zoek Mij en leef’ is verstomd en klinkt dan niet meer (*Am 5:4*). Die tijd is voorbij. De honger en dorst die ze zullen voelen en die ze niet meer kunnen stillen, zal de bitterheid van de straf tijd vermeerderen. Op aarde zullen zij al iets van de verschrikkingen van de hel meemaken.

Als de Heer nu aan iemand Zijn Woord, het licht van de openbaring, onthoudt, wil dat zeggen dat het oordeel definitief vaststaat. Er kan niets meer aan veranderd worden. Alle kansen zijn geboden, maar minachtend afgeslagen. In de Bijbel komen we zoekers tegen die niet hebben gevonden. Koning Saul was zo’n zoeker die niet vond (*1Sm 28:6,15*). Mensen als Saul zijn de meest tragische personen die de wereld heeft gekend.

Daarom geldt voor ieder die dit leest en tot nu toe aan de Heer Jezus is voorbijgegaan: “Zoek de HEERE, terwijl Hij Zich laat vinden; roep Hem aan terwijl Hij nabij is” (*Js 55:6*). De dag kan komen dat het te laat is en dat je zult zoeken en *niet* zult vinden. Dan zul je roepen maar Hij zal je niet meer antwoorden (*Mi 3:7; Ez 7:26; Lk 17:22; Jh 7:34*).

Zo zal het ook gaan met de afvallige christenheid als de gemeente en de Heilige Geest zijn weggenomen van de aarde. God zal dan zwijgen, en dan is Zijn zwijgen erger dan Zijn spreken.

De mooie en sterke jeugd bezwijkt | vers 13

13 *Op die dag zullen zij van dorst versmachten,
de mooie meisjes en de jonge mannen,*

De honger en dorst zullen algemeen zijn. De doorgaans zorgeloze jonge mensen zullen ook op zoek gaan naar de woorden van de HEERE. Maar

hoeveel energie ze ook voor die zoektocht hebben, ook zij zullen zoeken zonder te vinden. Hun jeugdige aantrekkelijkheid helpt niets om het begeerde te krijgen en hun jeugdige kracht is niet toereikend om staande te kunnen blijven. Als dit het lot van de jeugd is, dan bezegelt dit het lot van het hele volk.

Verkeerd gezocht | vers 14

14 *zij die zweren bij de schuld van Samaria,
en zeggen: [Zo waar] uw god van Dan leeft,
en de [pelgrims]tocht naar Berseba leeft!
Zij zullen vallen en niet meer opstaan.*

De jeugd bezwijkt en komt om omdat ze hun steun op de verkeerde plaatsen zoeken. Hun honger naar de woorden van de HEERE proberen ze te stillen door te rade te gaan bij de afgoden. “Zweren bij de schuld van Samaria” wil zeggen zweren bij het gouden kalf van Bethel, ook wel het kalf van Samaria genoemd (Hs 8:6; 10:5). De “god van Dan” is het gouden kalf van Dan. Ze zweren ook bij “de [pelgrims]tocht naar Berseba”, zoals de Arabieren zweren bij de bedevaart naar Mekka.

Zo zijn vandaag talloze mensen op zoek naar een god. Dat kan Maria zijn of een goeroe, als het maar niet de God van de Bijbel is, de God Die alleen door Zijn Zoon Jezus Christus gevonden en gekend kan worden.

De honger naar de woorden van de HEERE die Hij Zelf in hun hart heeft gelegd, openbaart hun hang naar de afgoden die ze hebben gediend. Ze zullen delen in het lot van de afgoden, want ze vallen en staan niet meer op. Daarmee is hun definitieve einde bepaald.

Amos 9

Inleiding

In dit hoofdstuk zien we een koninkrijk dat verdwijnt en een koninkrijk dat komt.

Het vijfde visioen | vers 1

1 *Ik zag de Heere staan bij het altaar, en Hij zei:
Sla tegen het kapiteel,
zodat de drempels beven,
en breek ze stuk op het hoofd van hen allen.
En wie van hen overblijft, dood Ik met het zwaard.
Niemand van hen die vluchten, zal ontvluchten,
en niemand van hen die ontkomen, zal gered worden.*

Dit vijfde en laatste visioen is veruit het verschrikkelijkste visioen. De Heere staat bij het altaar. Dat moet het altaar in Jeruzalem zijn. Dit altaar betekent verzoening voor wie gelooft. Voor wie ongehoorzaam is, gaat van het altaar oordeel uit. Wat de grondslag voor de verzoening is, wordt nu de plaats van waaruit het oordeel komt. Het toont het niets sparende oordeel.

Hier gebeurt wat al is aangekondigd (*Am 5:17; 7:8; 8:2*). Er is hier alleen sprake van “*de Heere*” (*Adonai*), de Gebieder, en niet van de HEERE (*Jahweh*), Zijn Naam die de betrekking met Zijn volk aangeeft. God komt hier niet in oordeel naar enig ander volk, dan alleen naar Zijn eigen volk. God spreekt én Zijn hand slaat.

Met “*het kapiteel*” wordt waarschijnlijk de pilaar van de tempel bedoeld. De vraag is of dit de tempel van Jeruzalem of die van Bethel is. Het meest voor de hand liggend is dat het gaat om die van Bethel omdat Amos daar predikt. Daarbij gaat het dan niet alleen om de letterlijke tempel, maar om het hele godsdienstige systeem van het tienstammenrijk. Ook is het niet onmogelijk dat de woorden van Amos hier ook van toepassing zijn op de godsdienst van het tweestammenrijk. Amos betreft immers vaker Juda erbij en ook verderop in dit hoofdstuk heeft hij het over het herstel van het hele rijk.

Hier wordt duidelijk dat God de hele godsdienst van de mens neerslaat, wat gezien wordt in het slaan van het kapiteel, waarmee niet alleen maar het verwoesten van het tempelgebouw is bedoeld. Het directe gevolg van het slaan is dat het hele tempelgebouw instort, waardoor alle zich daar bevindende tempelgangers worden gedood. Het bij de tempel verzamelde volk zal onder de ineens stortende tempel worden begraven. Ook hier wordt het hele volk vertegenwoordigd door deze mensen die er direct bij betrokken zijn.

In het dodenrijk en in de hemel | vers 2

2 *Al drongen zij door tot in de hel,
Mijn hand zou hen vandaar weghalen;
en al stegen zij naar de hemel op,
Ik zou hen vandaar doen neerdalen.*

Nergens is een schuilplaats om te ontkomen aan de Goddelijke toorn (*Jr 51:53; Ob 1:4*). Het doet denken aan *Psalms 139*, maar daar gaat het over het geluk dat een mens vindt in de wetenschap dat God hem overal ziet. Het gaat daar om een doorgronden ten goede, wat een gelovige graag wil (*Ps 139:1-4,22-23*). Hier gaat het om de angst om voor God te moeten verschijnen.

De schuilplaatsen die Amos noemt – “het dodenrijk” [‘hel’ is geen juiste vertaling] en “de hemel” –, liggen volkomen buiten het bereik van de mens. Hij kan er onmogelijk op eigen kracht komen en ook niet met behulp van iemand anders. Dat de profeet deze uiterste ruimten van het heelal – die tegenover elkaar staan en buiten de zichtbare schepping liggen – toch noemt, doet hij bij wijze van spreken. Als hij daar al zou kunnen komen, dan zou God hem ook daar weten te vinden. Vluchten en onvindbaar worden is onmogelijk.

Op de bergtop en de zeebodem | vers 3

3 *Al verscholen zij zich op de top van de Karmel,
Ik zou hen opsporen om hen daar weg te halen;
en al verborgen zij zich van voor Mijn ogen op de zeebodem,
daar zou Ik een slang opdracht geven hen te bijten.*

De mens zou zelf de onmogelijkheid kunnen inzien een schuilplaats als in het vorige vers genoemd te kunnen bereiken. Dan gaat hij op zoek naar schuilplaatsen die binnen de zichtbare schepping liggen en bereikbaar zijn voor de mens. De Karmel met zijn vele holen en sterk begroeide en kronkelige paden is eeuwenlang een toevluchtsoord geweest voor vervolgd. Maar of iemand zich nu bevindt in het diepste hol op de hoogte van de Karmel, of in het diepste hol in de zeebodem, het maakt allemaal niet uit. Nergens is een mens onvindbaar voor God en Zijn oordeel. Nergens is een plek waar hij zich kan verstoppen of God haalt hem daar weg. Nergens is een plaats waar hij zich kan verbergen of Gods oordeel weet hem daar te treffen.

Gods oog ten kwade op hen gericht | vers 4

4 Al gingen zij voor hun vijanden uit in gevangenschap,
daar zou Ik het zwaard opdracht geven hen te doden.
Ik zal Mijn ogen op hen richten
ten kwade en niet ten goede.

Hoe droevig de positie van gevangenschap ook is, het leven is nog aanwezig. Als je door de ene vijand bent gevangengenomen, ben je daardoor beschermd tegen een andere vijand. Zoals iemand die in de gevangenis zat, zei dat hij zich daar veilig voelde, beschermd tegen zijn criminele 'vrienden' die hem uit de weg wilden ruimen.

Maar in het geval van Israël biedt ook gevangenschap geen uitkomst als het om het oordeel van God gaat. Het oordeel van gevangenschap is niet zwaar genoeg. Ook de hoop op terugkeer zal Hij hun ontnemen. Daarom zendt Hij "het zwaard" van Zijn oordeel achter hen aan om hen om te brengen op de plaats waarheen ze in gevangenschap zijn weggevoerd (Jr 9:16).

Ik zal hen verspreiden onder de heidenvolken, die zij en hun vaders niet gekend hebben. Ik zal het zwaard achter hen aan zenden, tot Ik aan hen een einde zal gemaakt hebben. (Jr 9:16)

'Het oog op iemand richten of slaan' is meestal een uitdrukking van welwillendheid (Gn 44:21; Jr 39:12). Hier richt God Zijn alziend oog ten kwade op Zijn volk. Al hun slechte daden zijn voor Zijn aangezicht (Hs 7:2). Niets ontsnapt aan Zijn blik. Hij betreft alles in Zijn alwetende beoordeling. Daarom handelt Hij ook volkomen rechtvaardig. Ieder zal moeten erkennen dat Hij rechtvaardig handelt als Hij Zijn volk ten kwade behandelt. Ze hebben het er zelf naar gemaakt.

God in Zijn almacht | verzen 5-6

- 5 *De Heere, de HEERE van de legermachten,
Die het land aanraakt, zodat het wegsmelt
en al zijn inwoners rouw bedrijven,
omdat het in zijn geheel stijgen zal als de Nijl,
en wegzinken als de rivier van Egypte;*
- 6 *Hij, Die Zijn opperzalen in de hemel bouwde
en Zijn gewelf op de aarde grondvestte,
Hij, Die het water van de zee riep
en uitgoot over het aardoppervlak:
HEERE is Zijn Naam.*

Evenals eerder (Am 4:13; 5:8) hebben we hier een beschrijving van de almacht van God. In aansluiting op het vorige vers wil het zeggen dat Hij, Die Zijn oog op hen richt, deze almachtige God is. De macht van de HEERE wordt beschreven om te laten zien dat Hij in staat is uit te voeren wat Hij heeft gezegd. Hij is de alles besturende en alles aan Zich onderwerpende “*Heere, de HEERE van de legermachten*” (vers 5). Hij heeft het niet alleen te zeggen in en over Israël, maar alle machten op de hele aarde en in de hemel vallen onder Zijn gezag.

Misschien zinspeelt Amos in zijn beschrijving van Gods almacht in het oordeel op de zondvloed. Die gedachte ligt in elk geval voor de hand als we lezen dat Hij “*het water van de zee riep en uitgoot over het aardoppervlak*” (vers 6). “*Zijn opperzalen*” zijn “*Zijn hemelzalen*” (Ps 104:13), vanwaar het water komt dat over de aarde wordt uitgegoten (Ps 104:3; Gn 7:11). Over “*de Nijl*” en “*de rivier van Egypte*” heeft Amos ook al eerder gesproken (Am 8:8).

Gods volk is niet beter dan de heidenen | vers 7

- 7 *Bent U niet als de Cusjieten
voor Mij, Israëlieten?
spreekt de HEERE.
Heb Ik Israël niet weggeleid
uit het land Egypte,
de Filistijnen uit Kaftor
en de Syriërs uit Kir?*

De oordelen komen over Israël omdat zij niet beter zijn dan de volken. Ze staan in de praktijk niet dichter bij de HEERE dan de heidenen. God neemt de vleselijke zekerheid weg waarop zij steunen, namelijk dat ze erop vertrouwen dat zij dan toch maar het uitverkoren volk zijn. Dat heeft God immers bewezen toen Hij hen uit Egypte verlostte? Deze uitverkiezing staat er garant voor dat God hen als Zijn volk niet zal verwerpen of door de heidenen zal laten vernietigen, menen ze.

Voor hen geldt wat we in *Romeinen 2* lezen: *“Want besnijdenis is wel nuttig als u [de] wet doet, maar als u een overtreder van [de] wet bent, is uw besnijdenis tot onbesnedenheid geworden” (Rm 2:25)*. Wie de wet houdt, is een werkelijk lid van Gods volk en kan op Gods bescherming rekenen. De afvalligen zullen omkomen, zij zijn aan de heidenen gelijk geworden. Zich erop te beroemen dat ze Abrahams nageslacht zijn, is misplaatst als ze niet ook de werken van hun vader Abraham doen (*Jh 8:33,37,39-40*). Hun gedrag is gelijk aan dat van de volken, daarom zullen ze als de volken worden behandeld.

De gelijkstelling met de door Amos genoemde volken is niet in absolute zin bedoeld (*Am 3:2*). Het geeft aan dat het afvallige Israël zich is gaan begeven op het niveau van deze volken, die ook niet met God in verbinding staan. Ook is het waar dat God Zich naast Israël ook bemoeit met de andere volken van de aarde en ook aan hen een woonplaats geeft.

Al met al is er geen grond voor Israël om zich te verheffen, alsof de bemoeienissen van God beperkt Zijn tot Israël en daarmee Israël voor Hem onmisbaar zou zijn. Het gaat dan ook niet om het ontkennen van Israëls bijzondere voorrecht, maar om het bestrijden van de vleselijke opvatting die Israël daarvan heeft.

De Cusjieten worden genoemd vanwege hun zwarte huid (*Jr 13:23*) als een beeld van de geestelijke zwartheid van Israël. Jeremia beschrijft het zo: *“Hoe is het goud donker geworden, het goede, fijne goud veranderd” (Kl 4:1)*. Hoewel ze kinderen van Israël zijn, hebben ze voor God niet meer waarde dan de kinderen van Cusj.

Ook christenen kunnen zich gedragen op een manier, dat ze voor God in de praktijk niet anders zijn dan zonen van de duisternis. Dan verwerpt Hij hen en hun dienst, net zoals Hij hier doet met Israël. Voor het ontaarde Israël heeft de uittocht uit Egypte geen hogere betekenis dan die van de

beide genoemde heidenvolken uit hun vroegere woongebied naar het gebied waar ze nu wonen.

Het lijkt erop dat de Filistijnen en de Syriërs niet willekeurig als voorbeelden worden genoemd. De Filistijnen zijn onbesneden en worden daarom door Israël veracht. Maar Israël gedraagt zich alsof ze onbesneden zijn en daarom stelt God hen met de Filistijnen op één lijn. De Syriërs worden genoemd omdat zij in ballingschap zullen worden teruggevoerd naar Kir, de plaats van hun oorsprong (*Am 1:5*). Wat met de Syriërs zal gebeuren, geldt als voorbeeld van wat met Israël zal gebeuren, het oordeel dat hen zal treffen (*Hs 11:5*).

Oordeel en een overblijfsel | vers 8

8 Zie, de ogen van de Heere HEERE
zijn [gericht] op dit zondige koninkrijk.
Ik zal het wegvagen
van de aardbodem.
Evenwel zal Ik het huis van Jakob niet geheel wegvagen,
spreekt de HEERE.

Opnieuw is hier sprake van “de ogen” van de HEERE (*verzen 3-4*). Zijn ogen zijn gericht ‘op’ in de zin van ‘tegen’ het zondige koninkrijk (*vgl. Lv 20:5; Ps 34:16-17*). Voor het “zondige koninkrijk” is geen voortbestaan mogelijk en het zal ook niet weer opstaan. Nooit kan God in verbinding blijven met de zonde. Als Zijn koninkrijk, waarvan Hij het bestuur aan Zijn volk heeft toevertrouwd, door wanbestuur een koninkrijk wordt waar de zonde regeert, dan wordt God er de Tegenstander van.

Hij wilde dat op ‘Zijn troon’ (*2Kr 9:8*), ‘de troon van het koningschap van de HEERE’ (*1Kr 28:5*), iemand zou zitten die Hem vertegenwoordigde. Maar Zijn troon is steeds meer in handen geraakt van mensen die alleen eigen belangen najaagden en niet de belangen van God.

Waar de mens regeert zonder het bewustzijn dat hij God vertegenwoordigt, daar komt de zonde aan de macht en wordt het hele koninkrijk van de zonde doortrokken. In dit koninkrijk ziet God niets anders meer dan zonde. Daarom moet Hij het van de aardbodem wegvagen. Hoe anders zal

het koninkrijk zijn waarover de Heer Jezus Koning zal zijn. Hoe anders dat zal zijn, zullen we in het duizendjarig vreedrijk zien.

Toch voert God te midden van deze aankondiging van het oordeel een element van hoop in. Hij zal *“het huis van Jakob niet geheel wegvagen”*. Er zal een overblijfsel zijn, waaruit Hij een nieuw rijk en heilig volk zal vormen. Dit element heeft tot nu toe in de prediking van Amos ontbroken; het was alleen maar oordeel wat de klok sloeg.

De zeef | vers 9

9 *Want, zie, Ik geef opdracht,
en Ik zal het huis van Israël onder alle volken schudden,
zoals met een zeef geschud wordt;
geen steentje zal op de grond vallen.*

“Alle volken” zijn als een zeef te midden waarvan *“het huis van Israël”* geschud, geschokt en geteisterd zal worden. Ze zullen van de ene naar de andere plaats worden verworpen. Het echte Israël zal juist door dit ‘zeven’ bewaard blijven. Wat in de zeef achterblijft, is een overblijfsel dat gespaard blijft.

Het normale gebruik van een zeef is dat het slechte eruit verdwijnt en het goede overblijft in de zeef. Alle kaf, stof en onreinheid zullen door de zeef heen op de aarde vallen om vertrapt en verdelgd te worden, terwijl geen enkele goede korrel verloren zal raken. Niets zal verloren gaan van wat bestemd is om te blijven.

De zondaars van Gods volk | vers 10

10 *Door het zwaard zullen sterven
alle zondaars van Mijn volk,
die zeggen: Het kwaad zal niet naderen
en ons niet tegemoet treden.*

De zelfverzekerde zondaars die vertrouwen op het loutere feit dat zij tot Gods volk behoren en daardoor menen dat het oordeel hen niet kan treffen, zullen door het zwaard omkomen. Zo is er ook vandaag een lichtzinnig vertrouwen op uiterlijke inzetten als doop en avondmaal. Alsof doop en

avondmaal enige betekenis in zichzelf hebben voor God. Het gaat God om de gezindheid van het hart van hen die aan deze inzetten deelhebben.

De zondaars van Gods volk mogen zichzelf proberen te vleien met de gedachte dat zij wel zullen ontkomen, maar de profeet heeft in de *verzen* 1-4 van dit hoofdstuk alle mogelijkheden om te ontkomen afgesneden. De uitzondering die we zojuist in de *verzen* 8b-9 hebben gezien, geldt alleen de vromen die zich buigen onder het oordeel van God.

Als de zondaars zeggen dat het kwaad, dat is het oordeel, niet mag komen, dan ziet het overblijfsel met de komst van het oordeel hun uitredding door God uit hun benauwdheden verschijnen. De vromen hadden veel te lijden van de zondaars, hun in zonde levende volksgenoten. God zal Zich om hen bekommeren door hen in Zijn Goddelijke genade te redden en te bewaren.

Herbouw van de vervallen hut | *vers 11*

11 *Op die dag zal Ik oprichten
de vervallen hut van David.
Zijn scheuren zal Ik dichtmaken,
en wat aan hem is afgebroken, zal Ik oprichten,
Ik zal hem opbouwen als [in] de dagen van oude tijden af;*

Ook hier wijst de uitdrukking “op die dag” vooruit naar de toekomst (*Am* 8:9). Het duidt de tijd aan dat de Heer Jezus openlijk ten gunste van het gelovig overblijfsel in het goddeloze Israël zal verschijnen om hen van hun vijanden te bevrijden. Dit overblijfsel zal arm en ellendig zijn, maar zij zijn het die in verbinding staan met het huis van David.

Van het eens zo roemrijke huis van David, dat onder Salomo het toppunt van zijn heerlijkheid kende, is niet veel meer over dan een “hut”, wat een beeld oproept van zwakheid en ontluistering. Dit beeld wordt nog versterkt door het woord “vervallen”. In samenhang met de “[afgehouden] tronk van Isai” in *Jesaja 11* (*Js* 11:1), waar we eenzelfde gedachte vinden, ziet de “vervallen hut” van Amos op het koninkrijk van David, terwijl de afgehouden tronk waarover *Jesaja* spreekt, op het geslacht van David ziet.

Hoezeer het huis van David in verval is geraakt, maakt ook het geslachtsregister van de Heer Jezus in *Mattheüs 1* duidelijk (*Mt* 1:1-17), evenals de om-

standigheden waaronder de Rechthebbende op de troon (*Lk 1:32-33*) wordt geboren. Amos spreekt hier over de Messiaanse heilsbelofte en die is er voor de twaalf stammen, waarover David koning was. Het is opmerkelijk dat ook in een Joods geschrift ('Sanhedrin 96b') met het oog op dit vers van de Messias gezegd wordt: 'De Maschiach is immers de hersteller van de vervallen hut.'

Het herstel voor het huis van David waarover Amos het heeft, komt overeen met wat Paulus in een toespraak noemt: "*De betrouwbare weldadigheden van David*" (*Hd 13:34*). Deze weldadigheden kunnen in vervulling gaan omdat de Heer Jezus uit de doden is opgestaan. Zijn opstanding is er de garantie voor dat alle aan David beloofde weldaden in vervulling zullen gaan. Hij is de Zoon van David in Wie en aan Wie God al Zijn beloften zal vervullen. Die vervulling vindt plaats in de herbouw in glorie en luister van wat hier nog "*de vervallen hut van David*" wordt genoemd.

Het oprichten van die vervallen hut van David ziet op het herstel van het hele rijk, waarbij ook de grote scheur tussen de twee en de tien stammen gedicht zal worden (*Ez 37:22*). Ook de vele andere scheuren, die zijn ontstaan door zowel interne verdeeldheid als door aanvallen van buiten, zullen gedicht worden. Dan gaat de belofte aan David in vervulling (*2Sm 7:11-12,16; 1Kr 17:10-14*).

De rest van Edom en de volken | vers 12

12 zodat zij de rest van Edom in bezit zullen nemen, en alle heidenvolken
waarover Mijn Naam is uitgeroepen,
spreekt de HEERE, Die dit doet.

Het lijkt alsof er van Edom toch iets overblijft, maar het zal van geen enkele betekenis zijn en geheel aan Israël toebehoren. Wat van Edom overblijft, is zijn gebied en dat zal Israël erfelijk bezitten omdat God het voor Zijn volk heeft gereserveerd. Hoe dat zal gebeuren, daarover licht Obadja, de volgende profeet, ons in. In zijn profetie wordt uitvoerig het lot van Edom beschreven (*vgl. Nm 24:18*).

Amos gebruikt Edom als voorbeeld van het herstel van Gods gezag. God oefent Zijn gezag uit door middel van Zijn volk over alle volken die eens aan Israël onderworpen waren, maar die zich door het verval van het huis van David aan het gezag daarvan hadden onttrokken.

Het uitroepen van de naam over iets of iemand geeft het eigendomsrecht aan (2Sm 12:28; Js 4:1; Jr 7:14; Dt 28:10). Het hele herstel van Israël in het land van zegen en het herstel van zijn gezag over de volken is uitsluitend het gevolg van het handelen van de HEERE. Hoewel Hij Zijn volk gebruikt, is Hij het Die Zijn volk in die positie zet en het kracht geeft om vroegere vijanden te onderwerpen. Hij is “de HEERE, Die dit doet”.

Dit vers en het vorige worden door de apostel Jakobus in *Handelingen 15* aangehaald (*Hd 15:16-18*). In dat hoofdstuk wordt het vraagstuk besproken of gelovigen uit de volken kunnen worden opgenomen in de gemeente zonder Jood te worden, dat wil zeggen zonder zich te laten besnijden. In de heftige woordenstrijd die daarover ontbrandt, spreekt Jakobus gezonde woorden. Hij laat zien dat al in het Oude Testament is gezegd dat de heidenen gezegend zullen worden zonder tot het Jodendom toe te treden.

Om te bevestigen dat zijn verklaring in overeenstemming is met de profeten, haalt hij deze verzen uit *Amos 9* aan (*verzen 11-12*). Hij spreekt helemaal niet over de vervulling van de profetie. Hij zegt alleen dat de profeten overeenstemmen met wat Petrus al eerder tijdens de discussie over dit vraagstuk heeft gezegd. Amos maakt duidelijk dat mensen uit de volken de Naam van de HEERE zullen dragen, los van het Jodendom.

Wat Jakobus met zijn aanhaling niet zegt, is dat met het ontstaan van het christendom de vervallen hut van David is opgericht. Zoals eerder is aangetoond, ziet het oprichten van de vervallen hut op de tijd dat de Heer Jezus op aarde zal regeren op de troon van Zijn vader David. Zoals het in die toekomstige tijd zal zijn – dat er dan zegen zal zijn voor de heidenen als apart gezelschap –, zo past Jakobus de aanhaling uit Amos toe op de huidige tijd. Ook in deze tijd gebeurt namelijk wat God zal doen in de toekomst en dat is de heidenen zegenen. God zegent hen, niet door de heidenen tot het Jodendom te laten toetreden, maar door Jood en heiden tot één lichaam, de gemeente, te vormen.

Een belangrijk verschil is nog dat de gelovige volken in deze tijd worden gezegend door Christus in de hemel. Dat geldt ook voor de gelovige Joden nu. Straks zullen de volken worden gezegend via het herstellende Joodse volk, de opnieuw opgerichte, eens vervallen, hut.

Jakobus spreekt niet over de bijzondere positie van de gemeente. De waarheid van de gemeente waarin Jood en heiden samen iets totaal nieuws vormen, zal door Paulus worden onderwezen en uitgelegd, vooral in de *brief aan de Efeziërs*. Jakobus haalt de woorden van Amos alleen aan omdat deze overeenstemmen met wat er op dat moment gebeurt en niet om daarmee te zeggen dat de profetie van Amos nu vervuld wordt.

De overeenstemming tussen wat Amos zegt en het probleem in *Handelingen 15* is dat er zegen is voor de heidenen als zodanig. Het verschil is dat Amos profetisch spreekt over een tijd waarin er zegen is voor de heidenen in de toekomst, als ze zich onderwerpen aan Israël; hij spreekt niet over de huidige tijd. In *Handelingen 15* gaat het over de tijd van de gemeente waarin wij nu nog steeds leven en gaat het erover dat zegen voor de heidenen komt door bekering tot God en niet door Jood te worden. Amos spreekt over de tijd van het vreedrijk waarin de hele aarde zal worden gezegend door middel van Israël.

Overvloedige zegen | *vers 13*

13 *Zie, er komen dagen,
spreekt de HEERE,
dat de ploeger de maaier zal ontmoeten
en de druiventreder de zaaier,
en dat de bergen zullen druipen van jonge wijn
en al de heuvels doordrenkt zullen worden.*

In de beide voorgaande verzen heeft de profeet gesproken over het herstel en de uitbreiding van het uiterlijke koninkrijk. Nu gaat hij spreken over de innerlijke heerlijkheid met de rijkste zegeningen voor het land (*vers 13*) en voor de bewoners ervan, het volk Israël (*vers 14*). Het geheel zal tot in eeuwigheid blijven bestaan (*vers 15*).

Vers 13 sluit aan op *Joël 3*, waar ook al zo'n overvloed aan zegen wordt beschreven (*Jl 3:18*). Het is hier bijna nog rijker dan daar. De een is nauwelijks gereed met ploegen, dat is het klaarmaken van de grond om erin te kunnen zaaien, of de ander komt al om het rijpe graan te maaien. Zo snel zal het koren groeien en rijpen. Hetzelfde geldt voor de druivenoogst. Zo groot zal de vruchtbaarheid van het land zijn onder de Messiaanse heerschappij.

Hier vinden we de situatie die wordt beloofd ingeval het volk gehoorzaam zal zijn aan de HEERE (*Lv 26:5*). Deze overvloed aan aardse zegen is te danken aan het werk van Christus aan het kruis. Als het kleinste insect of het geringste kruid buiten dit werk van de verzoening was gelaten, zou de vijand toch de overwinning over God en Christus hebben gehaald, en dat kan nooit.

Dan zal de dorstijd bij u tot de wijnoogst duren, en de wijnoogst zal tot de zaaitijd duren. U zult uw brood tot verzadiging toe eten en onbezorgd in uw land wonen. (Lv 26:5)

Het volk geniet de zegen | vers 14

*14 Ik zal een omkeer brengen in de gevangenschap van Mijn volk Israël.
Zij zullen de verwoeste steden herbouwen en bewonen,
zij zullen wijngaarden planten en de wijn ervan drinken,
zij zullen tuinen aanleggen en de vrucht ervan eten.*

Maar wat is alle overvloed waard als er geen volk is om die te genieten? God heeft een voorraad van zegen juist voor Zijn volk. Een land zonder volk is dood. Een volk bepaalt het land. Gods volk woont in Gods land. Als God een omkeer in het lot van Zijn volk heeft gebracht, wil dat zeggen dat Zijn volk zich niet meer in den vreemde bevindt, daar waar God het naar toe heeft laten voeren vanwege hun ontrouw, maar dat Hij een omkeer in hun gevangenschap heeft gebracht.

Hij heeft hen teruggebracht naar hun eigen land, het land dat Hij aan Abraham, Izak en Jakob en hun nageslacht heeft beloofd. Door hun eigen zonden zijn ze eruit verdreven. Door Gods genade en het werk van Jezus Christus, hun Messias, worden ze erin teruggebracht.

Met Hem aan het hoofd (*Hs 1:11*) zullen ze hun steden herbouwen en daarin gerust wonen, zonder iemand die hen opschrikt. Met Hem aan het hoofd zullen ze wijngaarden planten en ongestoorde blijdschap genieten, waarvan de wijn een beeld is. Met Hem aan het hoofd zullen ze tot verzadiging eten van alle vruchten die hun boomgaarden zullen opleveren, zonder vrees dat anderen die vrucht zullen eten (*Dt 28:33*).

Het volk zal in ongestoorde rust de resultaten van hun arbeid mogen genieten, zonder angst voor een strafgericht (*vgl. Am 5:11*). Er zal een overvloed aan monden zijn om de overvloed aan opbrengst te nuttigen.

Zegen tot in eeuwigheid | vers 15

15 *Ik zal hen in hun land planten,
en zij zullen nooit meer weggerukt worden uit hun land,
dat Ik aan hen gegeven heb, zegt de HEERE, uw God.*

De zegen die ze dan zullen genieten, zal duren tot in eeuwigheid. Het is niet mogelijk de vervulling hiervan te zien in de tijd na de ballingschap toen een overblijfsel terugkeerde uit Babel. Het is ook niet mogelijk deze dingen in de loop van de geschiedenis van de christelijke kerk in vervulling te zien gaan met als eindvervulling de volheid van de volken.

Israël is in de loop van de eeuwen vele keren uit zijn land verjaagd. Onder de regering van de Messias is die tijd voorgoed voorbij. God Zelf zal Zijn volk in Zijn land planten. En als Hij plant en verzorgt, wie zal dan wegrukken?

Amos is zijn profetie begonnen met treurende herders en een verdorde Karmel. Hij besluit zijn profetie met een tafereel vol vreugde en vruchtbaarheid. De heerlijkheid van die tijd zal zo groot zijn, dat alle leed verdwenen en vergeten zal zijn. Dan gaat het woord van Jesaja in vervulling: *“Want zie, Ik schep een nieuwe hemel en een nieuwe aarde. Aan de vorige dingen zal niet [meer] gedacht worden, ze zullen niet [meer] opkomen in het hart”* (Js 65:17).

Andere publicaties

Op de website www.oudesporen.nl staan onder het menu 'Artikelen' en het submenu 'Auteurs -> Ger de Koning' de volgende commentaren en publicaties:

1. De serie 'Toegelicht en toegepast', een commentaarreeks van de bijbelboeken van het Oude Testament.
2. De 'Zie-serie', een commentaarreeks van de vier Evangelien en *Handelingen*.
3. De 'Rotsvast-serie', een commentaarreeks met een verklaring van de nieuwtestamentische bijbelboeken vanaf de *brief aan de Romeinen* tot en met *Openbaring*. Deze serie heeft tot doel hen die jong zijn in het geloof te helpen bij het lezen en leren begrijpen van Gods Woord.
4. Publicaties over diverse onderwerpen.

Van diverse Nederlandse publicaties zijn vertalingen in andere talen beschikbaar.

Alle commentaren en publicaties zijn vrij te downloaden als pdf bestand en als e-book.

Als er een ISBN wordt vermeld, kan het commentaar ook als boek worden besteld. Dat kan door op het betreffende ISBN te klikken. Voor een Nederlandse publicatie verschijnt de site www.uitgeverijdaniel.nl. Deze publicatie kan ook via de christelijke boekhandel worden besteld. Voor een in het Duits vertaalde publicatie met een ISBN verschijnt de Duitse website www.daniel-verlag.de.

De Nederlandse commentaren staan ook op www.kingcomments.com. Bijbelboeken en verzen kunnen eenvoudig en snel worden benaderd. De commentaren kunnen worden gelezen op elk beeldscherm, van pc tot smartphone. Meer info staat onder 'Informatie' op de site. Het is raadzaam die eerst te lezen.

